

ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
МILLIY KITOB PALATI

INV №

Kuch — bilim va tafakkurda

Ma'rifat

МАЪРИФАТ * ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ * مەرىفەت

1931 йилдан чиқа бошлаган

2002 йил 1 июнь, шанба

Баҳоси сотувда эркин нархда

№ 42 (7445)

ОДАМЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИК, ИСТИҚБОЛНИ ЎЙЛАБ ИШ ТУТИШ — ҲАР БИР РАҲБАРНИНГ БУРЧИДИР

НАВОИЙ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ СЕССИЯСИ

31 май куни Навоий шаҳрида халқ депутатлари Навоий вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлиб ўтди.

Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов нутқ сўзлади.

— Навоий вилоятини Ўзбекистонимизнинг ўзига хос ва бетакрор хазинаси, десак, ҳеч қандай муболаға бўлмайди, — деди давлатимиз раҳбари. — Бу ердаги кўпгина конлар ўзининг ноёб хусусиятлари ва заҳиралари нуктаи назаридан нафақат Марказий Осиё, балки бутун дунёда камдан кам топилади.

(Давоми 4-бетда)

Президент Ислон Каримовнинг халқ депутатлари Навоий вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқи

Ассалому алайкум, қадрли юртдошлар!

Хурматли депутатлар!

Бугун халқ депутатлари Навоий вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси кун тартибига қўйилган маса-

ла ҳақида ҳаммангиз хабардорсиз.

Айтиш мумкинки, бу масала кун тартибига тасодифан пайдо бўлгани йўқ. Навоий вилоятидаги бугунги аҳвол, иқтисодий-ижтимоий вазият,

тобора кўпайиб, кескинлашиб бораётган, одамларимизнинг кайфиятига салбий таъсир қилаётган муаммолар — буларнинг барчаси ушбу сессия кун тартибига қўйилган масала билан бевосита боғлиқ, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Шунинг учун ҳам асосий масалага ўтишдан олдин сизлар билан мана шу муаммолар ва бундай вазиятни келтириб чиқараётган сабаблар ҳақида атрофлича фикрлашиб олсак, мақсадга мувофиқ бўлади, деб ўйлайман.

Шу борада илгари Бухоро вилояти таркибида бўлган бу ҳудудда янги Навоий вилоятининг ташкил қилинишини, бундай қарорга келишда қандай эзгу мақсад ва орзу-умидлар кўзда тутилганини бир қарра эслаб олсак, менимча, ўринли бўлади.

(Давоми 2-бетда)

БУХОРОДА КЕЧАЁТГАН ЖЎШҚИН КУНЛАР

ШАВКАТ ШАРИПОВ — БИРИНЧИ

Бухоро вилояти терма жамоасига дастлабки олтин медални ана шу моҳир спортчи келтирди.

Спорт беллашувлари қизгин тус олиб, бирин-кетин ғолиб жамоалар, олтин, кумуш ва бронза медалларини кўлга киритаётган талабалар номлари маълум бўлмоқда. Маҳобатли "Бухоро" ўйингоҳида энгил атлетика бўйича баҳслар ҳам турли спорт мажмуалари ва майдонларида старт берилган мусобақалар сингари кескин ва мurosасиз бошланди. Ҳар хил масофаларга югуриш бўйича энг юқори

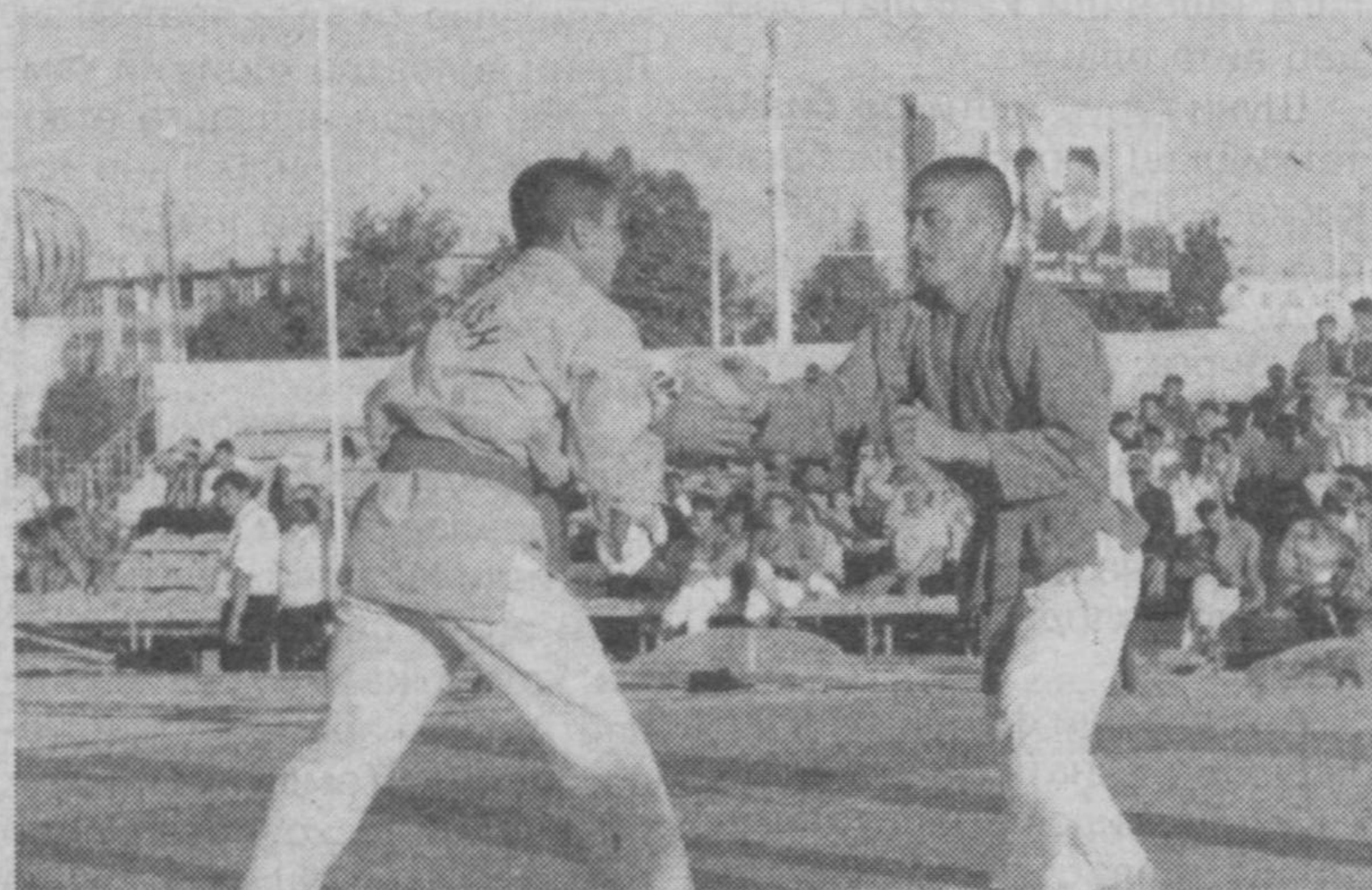
натижаларга эришган дастлабки иштирокчилардан Шавкат Шарипов (Бухоро), Елена Пискунова (Самарқанд), Марат Бекмуродов, Радик Хуббиев, Александра Родигина, Олег Нурматов, Наталья Филатова, Албина Сибгатулина, Дмитрий Маштаков ("Тошкент-1"), Диана Плумаки (Тошкент вилояти)ларни муҳлислар қизгин олқишладилар.

Лекин Шавкат Шарипов нафақат универсиданинг энгил атлетика беллашувлари солномасига, балки мезбонлар жамоаси рўйхатида ҳам совриндор сифатида биринчи бўлиб ғолиблар шохсупласининг энг юқори поғонасига кўтарилди. Бундан ташқари, Шавкат 200 метрга ҳамда

4x100 метрга югуриш бўйича кечган баҳсларда ҳам пешқадамлик учун астойдил ҳаракат қилиб, иккита кумуш медални олишга эришди.

Сирасини айтганда, юқорида номлари қайд этилган барча совриндорлар сингари Шавкатга ҳам олтин медалга сазовор бўлиш осон кечмади. Ниҳоят энг муносиб даъвогарлар қолишди. Улар — халқаро тоифадаги спорт устаси, мамлакатимиз энгил атлетикачилар терма жамоаси

натижа кўрсатиб олтин медалга сазовор бўлганди, Бухорода ҳам чемпионлик учун курашда энг кучли рақиб ҳисобланганди. Шунинг учун ҳам 100 метрга югурувчиларнинг финал босқичига страт берилганда дастлаб уч-тўрт спортчи марра сари бир хил тезликда ҳаракат қилишди. Узоқ ва тинимсиз меҳнат, астойдил тер тўкиб қилинган машқлар, тажриба, кучли иштиёқ ҳал қилувчи дақиқаларда ўз самарасини берди. Шавкат Шарипов

аъзоси, Сидней олимпиадаси қатнашчиси бухоролик Шавкат Шарипов, тошкентлик ака-ука Олег ва Константин Журавлёвлар эдилар. Олег биринчи универсиадада чопқирлар баҳсида 100 метр масофада 11,0 секунд

баҳсда бошқаларга қараганда тезкор эканлигини кўрсатиб, маррага биринчи бўлиб келди. 10,3 секунд натижа қайд этилди.

(Давоми 8-9-бетларда)

ГАЗЕТАНИ ВАРАҚЛАГАНДА:

УЗЛУКСИЗ
МЕТОДИК ХИЗМАТ
КЎРСАТИШ
ТИЗИМИНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ
ИСТИҚБОЛЛАРИ

5-6-бетлар

СЎФИЙЛИК
ТАБОБАТИ —
МИЛЛИЙ
ТАБОБАТИМИЗ

7-бет

"MA'RIFAT"GA
MAKTUBLAR

11-бет

ВАТАН ЁНИҚ
ЮРАГИМ
(ИСТИҚЛОЛГА ҚАСИДА)

13-бет

ТЕЛЕДАСТУРЛАР

(Келгуси ҳафта
теледастурлари
билан танишасиз)

14-бет

ҲАР КУНИ
БАЙРАМДИР
БОЛАЖОННИНГ

15-бет

БОЛАЛАРНИ
КИМДАН ВА
НИМАЛАРДАН
ҲИМОЯ ҚИЛАМИЗ

15-бет

ФРАНЦИЯ —
СЕНЕГАЛЬ 0:1

16-бет

ОДАМЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИК, ИШ ТУТИШ — ҲАР БИР

Президент Ислон Каримовнинг халқ депутатлари Навоий вилояти

(Давоми. Боши 1-бетда)

Бу ҳақда гапирганда, ҳам-манинг кўз ўнгига, аввало, бу воҳада мавжуд бўлган ер усти ва ер ости бойликларининг улкан ва ноёб захиралари келади.

Маълумки, бу саховатли заминда юздан ортиқ фойдали қазилма конлари аниқланган.

Чиндан ҳам, Оллоҳ назари тушган бу тупроқда олтин ва кумуш дейсизми, уран ва вольфрам дейсизми, нурда ва кимёвий хомашёлар дейсизми, мрамор ва гранит дейсизми — бундай нодир бойликларнинг барчаси бор.

Шу маънода, Навоий вилоятини Ўзбекистонимизнинг ўзига хос ва бетакрор хазинаси, десак, ҳеч қандай муволажа бўлмайди.

Бу ердаги кўпгина конлар ўзининг ноёб хусусиятлари ва захиралари нуктаи назардан нафақат Марказий Осиё, балки бутун дунёда камдан-кам топилади. Мурунгов, Довғизтоғ, Кўкпатас, Омонтойтоғ каби олтин конлари, Қизилқумдаги фосфорит кони мамлакатимиздан олис-олисларда ҳам яшай маълум.

Бу маълумотлар, албатта, оддий мутахассисларга ҳам аён, лекин воҳанинг иқтисодий салоҳиятига бошқа манбалар, айтилик, замонавий аэрокосмик ва геодезия техникаси орқали олинган маълумотларга асосланиб баҳо берадиган бўлсак, унинг бағрида яна қанча-қанча табиий бойликлар, ноёб захиралар яшириниб ётганига, уларнинг ҳажми ва кўлами эса стратегия жихатдан истиқболли эканига ишонч ҳосил қиламиз.

Бир сўз билан айтганда, бу вилоят ўзининг иқтисодий салоҳиятига кўра алоҳида маъмурий-ҳудудий бирлик бўлиши учун барча асослар бор эди ва шуларни ҳисобга олиб, бундан йигирма йил муқаддам бу ерда Навоий вилояти ташкил этилган эди.

Афсуски, совет тузумининг сўнгги йилларида айрим калтабин раҳбарларнинг собиқ Марказга яши кўриниш ниятида олиб борган сиёсати туфайли шундай улкан имкониятларга эга бўлган вилоят тутатиб юборилган эди.

Биз 1992 йилда бу воҳанинг бекиёс салоҳиятини рўёбга чиқариш, унинг табиий бойликларини Ватанимиз тараққиёти, халқимиз манфаати йўлида хизмат қилдириш мақсадида, шу ерда яшайдиган одамларнинг келажагини ўйлаб, Навоий вилоятини қайтадан ташкил этганимиз, иқтисодий нуктаи назардан ҳам, тарихий нуктаи назардан ҳам, ўйлайманки, адолатли иш бўлган эди.

Гарчи Навоий вилоят сифатида нисбатан ёш бўлса-да,

ҳеч шубҳасиз айтиш мумкин-ки, бу воҳа ўзининг узоқ тарихига, кўҳна илдиз-томирларига эга.

Бунинг исботини шу заминда азалдан мавжуд бўлиб келган Кармана шаҳри, Работи Малик, Нурота каби қадимий манзиллар, Тошмасжид, Чилустун, Кўкгумбаз каби обидалар, Қосим шайх, Ориф Деҳгароний каби азиз-авлиёларнинг муқаддас қадамжолари мисолида кўришимиз мумкин.

Мухтасар қилиб айтганда, буларнинг барчаси бу ерларда асрлар давомида ўтрок бўлиб, шу тупроқда илдиз отиб, унга садоқат билан меҳру муҳаббатини бахш этган фидойи, гурури баланд инсонлар яшаганидан далолат беради.

Албатта, не-не воқеаларнинг гувоҳи бўлган бу заминнинг тарихи ҳақида кўп гапириш мумкин. Лекин биз вилоятнинг бугунги куни, бу ҳудудда яшайдиган одамларнинг ҳозирги ҳаёти, вилоятнинг истиқболи тўғрисида кўпроқ бош қотиришимиз, қайғуришимиз керак, деб ўйлайман.

Азиз дўстлар!

Навоий вилояти улкан иқтисодий салоҳиятга эга экани ҳаммамизга маълум. Бу ерда фаолият кўрсатаётган Навоий кон-металлургия комбинати, Навоий ГРЭСи, "Зарафшон-Ньюмонт" ўзбек-америка қўшма корхонаси, "Навоий-азот" ва "Қизилқумцемент" бирлашмалари, "Электрохим-завод" қўшма корхонаси каби йирик ишлаб чиқариш қувватлари нафақат вилоят, балки бутун мамлакатимиз саноатининг фахри саналади.

Энг муҳими, бу саноат корхоналарининг ўзига хос хусусияти шундаки, улар ўзимизда катта захиралари бўлган маҳаллий хомашё ва шу билан бирга, замонавий технологиялар асосида ишлайди. Демакки, бу корхоналарнинг истиқболи ва келажигига ишончли қафолат бор, деб айта оламиз.

Шуни гурур-ифтихор билан таъкидлаш керакки, нисбатан қисқа — 30-35 йиллик тарихга эга бўлган бу корхоналарда моддий бойликлар яратиш билан бирга, оғир чўл шароитида тобланган, кўпмиллатли аҳил меҳнат жамоалари шаклланди, юқори малақали муҳандис ва ишчиларнинг бутун бир авлоди етишиб чиқди.

Ана шундай фидойи инсонларнинг меҳнати билан бугунги кунда вилоят республика-мизда ишлаб чиқарилаётган нодир ва рангли металлларнинг 69 фоизини, цементнинг 34 фоизини, минерал ўғитларнинг 41 фоизини етказиб бермоқда. Бу кўрсаткичлар ҳаммамизни қувонтиради, албатта.

Лекин бугунги кун бизнинг олдимизга йирик, ўта муҳим масала ва вазифаларни қўймоқда. Корхоналаримизни модернизация қилиш, техник ва технологик жиҳатдан янгилаш, маҳаллий хомашёларни кўпроқ ва кенгроқ ишлатиш, маркетинг хизматини тўғри йўлга қўйиш ва шу асосда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар турини кўпайтириш, айна вақтда харидоргир бўлмаган маҳсулотлар тайёрлаш ҳажмини қисқартириш сингари долзарб вазифаларни ўз вақтида ҳал эта олмаганимиз ишимизнинг пировард натижаларига бугун салбий таъсир ўтказмоқда.

Энг муҳими, ана шу корхоналар ва ташкилотларда ишни замонавий усулда ташкил қилиш, ишчиларни рағбатлантириш, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш масалаларини ўз вақтида ечиш ҳозирги пайтда долзарб вазифага айланиб қолмоқда.

Вилоятда бугун чет эллик шериклар билан тузилган 25 та қўшма корхонадан атиги 8 таси саноат соҳасида фаолият кўрсатаётгани, табиийки, бизни қониқтирмайди.

Ўтган йилнинг ўзида 5 та саноат корхонасида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми қарийб 3 миллиард сўмга камайгани, 2000 йил кўрсаткичлари билан қиёслаганда, 25 турдаги саноат маҳсулотларини ишлаб чиқариш ҳажми қисқаришига йўл қўйилгани, ҳозирги кунда корхоналар омборларида 14 миллиард сўмлик маҳсулот сотилмай ётгани ҳам шундан далолат беради.

Бунинг натижасида наинки вилоят, балки мамлакатимиз иқтисодийётига ҳам қанчалик зарар етишини тушунтириб ўтириш шарт эмас, деб ўйлайман.

Маълумки, мамлакатимизда чет эллик сармоядорларнинг фаолият кўрсатиши учун тегишли ҳуқуқий замин, қулай имтиёзлар тизими яратилган. Лекин вилоятда хорижий ҳамкорлар билан ишлашга етарли аҳамият берилмагани натижасида Навоий шаҳридаги "Қизилқум-Рус-Нур" ва "Прибор" каби қўшма корхоналар тўхтаб қолган.

Чет эл сармояларини жалб этган ҳолда, замонавий қўшма корхоналар очиш — иқтисодиётимизни ривожлантиришдаги энг асосий масала экани қайта-қайта таъкидланаётганига қарамай, Қизилтепа, Нурота, Томди ва Учқудук туманларида ҳозирга қадар биронта ҳам қўшма корхона ташкил этилмаганини, ҳокимларнинг бу муҳим ишга лоқайд муносабатини ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайди.

Бугунги кунда вилоят корхоналаридан атиги 3 таси, у

ҳам бўлса, Навоий кон-металлургия комбинати, "Навоий-азот", "Қизилқумцемент" ишлаб чиқариш бирлашмалари ўз маҳсулотини ташқи бозорга олиб чиқмоқда. 2001 йилда вилоят ҳудудида фаолият кўрсатаётган қўшма корхоналарнинг маҳсулот экспорт қилиш ҳажми 16 фоизга камайиб кетгани ташвишга солмасдан қўймайди.

Навоий вилоятининг иқтисодий ривожига қишлоқ хўжалиги соҳасининг ўрни ва аҳамияти ҳақида кўп гапиришимиз мумкин.

Ўтган йили бу ерда 76 миллиард сўмлик қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, жумладан, 43 миллиард сўмлик чорвачилик маҳсулотлари етиштирилганини таъкидлаш жоиз.

Бироқ, сўнгги йилларда мана шу муҳим соҳада ташвишли вазият юзага келмоқда. Хусусан, кейинги икки йил мобайнида вилоятда пахта етиштириш бўйича режалар сурункасига бажарилмаяпти. Бунинг асосий сабаби — қишлоқ хўжалиги корхоналарида хўжалик юритиш интизомининг бўшашиб кетгани, иқтисодий ислохотларнинг изчил ва самарали жорий этилмаётгани билан боғлиқ, десак, хато бўлмайди.

2001 йили қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб бериш бўйича тузилган шартномаларнинг 33 фоизи бажарилмагани ҳам ана шундан далолат беради.

Энг ёмони, буларнинг барчаси қишлоқ хўжалиги корхоналари молиявий аҳволининг оғирлашувига олиб келмоқда. Қуйидаги рақамларга эътибор берайлик.

2002 йилнинг 1 январь ҳолатига кўра, вилоят қишлоқ хўжалик корхоналарининг жами дебиторлик қарзлари 2 миллиард 175 миллион сўмни, кредиторлик қарзлари эса 5 миллиард 467 миллион сўмни ташкил этган. 285 та хўжалик эса ўтган йилни 439 миллион сўм зарар билан яқунлаган.

Вилоятдаги қишлоқ хўжалик корхоналарининг иқтисодий аҳволини ўнглаш учун биз зарур чора-тадбирларни кўряпмиз, албатта. Масалан, ўтган йиллар мобайнида бу ерда вужудга келган объектив шарт-шароитни инобатга олиб, вилоят хўжаликларининг қарийб 5 ярим миллиард сўм миқдоридаги қарзларидан кечилди.

Бу — давлатимиз томонидан оғир вазиятдан чиқиб олиш учун хўжаликларга берилган катта бир имконият, албатта. Лекин бунга жавобан вилоятда изланиш, ташаббус кўрсатиш, ишни тўғри ташкил этиш ўрнига боқимандалик кайфияти кўзга ташланаётгани, ҳосилдорлик даражаси пасайиб бораётганини афсус

билан айтишга мажбурмиз.

Ўтган йили Хатирчи ва Қизилтепа туманларидаги 7 та хўжаликда гектаридан олинган пахта ҳосили 18 центнерга ҳам етмаганини қандай баҳолаш мумкин?

Бундай нохуш ҳолат дон етиштиришда ҳам учрамоқда. 2001 йилда суғориладиган ерларда ғалла ҳосилдорлиги Хатирчи туманидаги "Оқ олтин" хўжалигида 15,5, Қизилтепа туманидаги Ал-Бухорий номли хўжаликда 12,6, "Маликчўл" хўжалигида 11,5, Навбаҳор туманидаги Жамбул номли хўжаликда эса атиги 7,5 центнерни ташкил этган, холос.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, вилоятда ризқ-рўзимиз манбаи, асосий бойлигимиз бўлган ерга нисбатан муносабат барчани ташвишга солмоқда.

Ердан хўжасизларча фойдаланиш оқибатида ўтган йили 2 минг 57 гектар майдоннинг экин экилмасдан қолиб кетгани, 1 минг 828 гектар ер эса ҳисоботдан яширилгани аниқланди.

Жумладан, Қизилтепа туманида 107 гектар, Навбаҳор туманида 96, Хатирчи туманида 67 гектар чигит экилган майдондан бир центнер ҳам ҳосил олинмаган.

Сув ресурсларидан оқилона, тежаб-тергаб фойдаланиш Навоий чўл зонасида ҳал қилувчи аҳамиятга эга экани ҳақида гапириб ўтириш ортиқча бўлса керак.

Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 14 февраль куни бўлиб ўтган мажлисида сувдан ва суғориладиган ерлардан фойдаланишдаги йўл қўйилган хато ва камчиликлар учун вилоят раҳбари Ф. Дилов қаттиқ огоҳлантирилган эди.

Лекин, жорий йилнинг биринчи чорагида вилоятда ўтказилган текширишлардан маълум бўлдики, бу камчилик ва нуқсонлар ҳанузгача давом этмоқда.

Вилоятда ҳозирги кунда 2 минг 648 та фермер хўжалиги фаолият кўрсатмоқда. Аммо уларни қўллаб-қувватлаш, техник ва ахборот хизмати кўрсатиш, минерал ўғит, сифатли уруғлик ва кичик техника воситалари билан таъминлашда ёрдам бериш, лизинг хизматига доир масалаларни ҳал этиш ҳамон қониқарсиз аҳволда.

Буни ўтган йили фермер хўжаликлари азотли ўғитлар билан 64 фоиз, фосфорли ўғитлар билан 24 фоиз, калийли ўғитлар билан эса атиги 6 ярим фоиз миқдорида таъминланганидан ҳам билса бўлади.

Шу сабабли фермер хўжаликлари томонидан пахта ва дон етиштиришда кескин ўзгариш кўзга ташланмаяпти. 2001 йилда вилоят бўйича фермер хўжаликлари пахта-

ИСТИҚБОЛНИ ЎЙЛАБ РАЎБАРНИНГ БУРЧИДИР

Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқи

дан ўртача 22 центнер, галладан эса 25,6 центнер ҳосил олган, ҳолос.

Фермерлар томонидан бошқа маҳсулотлар етиштириш ҳам талаб даражасида эмас. Масалан, ўтган йили вилоятда фермер хўжаликлари-нинг гўшт етиштиришдаги улуши 1,6 фоизни, сут маҳсулоти бўйича 3 фоизни, тухум етиштириш бўйича эса атиги ярим фоизни ташкил этган.

Бу соҳада рўй бераётган камчиликларнинг асосий сабаби шундаки, вилоятда қишлоқ хўжалиги соҳасида ишловчиларга зарур шарт-шароит яратиш, уларнинг оғирини енгил қилиш, деҳқон меҳнатини рағбатлантириш масалаларига жиддий эътибор қаратилмапти.

Мисол учун, пахта етиштириш шартномасини бажарган оилавий пудратчиларга берилиш лозим бўлган 3 минг 262 тонна пахта ёғидан фақат 155 тоннаси, 14 минг 679 тонна кунжарадан 230 тоннаси, 11 минг 417 тонна шелухадан 217 тоннаси деҳқонларга тарқатиб берилган, ҳолос.

Деҳқон меҳнатига бепи-сандлик билан қарашидек бундай бемаъни ҳолатга чек қўйилди, албатта. Лекин бунинг учун Президент девони ходимларининг бу масала билан шуғулланишига тўғри келди.

Савол туғилади: наҳотки, вилоятда деҳқон манфаатини ҳимоя қилиб, масалани ўртага қўядиган, уни ҳал этиб берадиган бирон раҳбар топилмаса? Ахир, вилоятнинг ўзида ҳам бевосита шу масалага жавобгар бўлган ҳокимлар бор, прокурор бор, турли идоралар бор. Хўш, булар қаяққа қараяпти ўзи?

Вилоятда хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятига қонунсиз равишда аралаш-иш, ортиқча текширишлар ҳам, афсуски, ҳали-ҳануз камаймаяпти. Тадбиркорлар томонидан ўз қонуний ҳуқуқларининг ҳимоя этилишини сўраб, вилоят адлия бошқармасига ариза билан мурожаат қилиш ҳоллари 2001 йилда олдинги йилга нисбатан 59 фоизга кўпайгани, тадбиркорлар фаолиятига ноқонуний аралашган мансабдор шахсларнинг 321 таси маъмурий ва жиноий жавобгарликка тортилгани ҳар биримизни ўйлантириши, тегишли хулосалар чиқаришга даъват этиши зарур.

Ҳурматли халқ ноиблари! Азиз дўстлар!

Табиийки, вилоятда йўл қўйилаётган хато-камчиликларни танқид қилиш билан бирга, вазиятга ҳолисона баҳо берадиган бўлсак, бундай ҳолатларга олиб келадиган кўпгина объектив сабабларни ҳам инобатга олишимиз зарур.

Навоий вилоятининг ер ва иқлим шароити мураккабли-

ги, бунинг устига, сурункаси-га икки йил рўй берган қур-ғокчилик оқибатлари, экологик муаммолар, ажратиладиган маблағларнинг етишмаслиги, кўпгина корхоналар ва хўжаликларнинг молиявий аҳволи танглиги каби сабаблар шулар жумласидандир.

Буни ҳеч ким инкор этмайди. Лекин, фақат шу ҳолатларни баҳона қилиб, қўл қовуштириб ўтириш ҳам ярамайди. Масалан, мана шундай объектив сабаблардан бири - ерларнинг мелиоратив ҳолатини оладиган бўлсак, ўзингиз айтинг, Хоразмда ёки Қорақалпоғистонда аҳвол бундан яхшими? Ёки қўшни Бухоро ва Қашқадарёнинг тупроқ шароити сизларникидан яхшими?

Агар Навоийда ерларнинг шўрланганлик даражаси 67 фоиз бўлса, бу кўрсаткич Бухорода 91, Хоразмда 97 фоизни ташкил этади. Лекин шунга қарамасдан, Хоразмда юқори ҳосил олишга эришиляпти-ку!

Мен, ўрни келганда, хоразмлик миришкорларнинг меҳнатига, деҳқончилик маданиятига тан бериб, уларни ҳақиқий қаҳрамонлар, деб айтган гапимни яна бир бор такрорламоқчиман. Чунки Хоразм деҳқони қишнинг изгиринида ҳам, баҳорнинг ёгин-сочин кунларида ҳам даласида мардона меҳнат қилиб, юзлаб-минглаб гектар ернинг шўрини ювади. Нима, Навоийда деҳқонларнинг табиати бошқачами, бу ишлар уларнинг қўлидан келмайдими?

Келади, албатта. Қизилтепа туманидаги "Шодиобод" фермер хўжалиги пахта топшириш шартномавий режасини 210 фоизга, Хатирчи туманидаги "Юсуф Турон" фермер хўжалиги 163 фоизга, Навоий туманидаги "Маданият" ширкат хўжалиги 130 фоизга бажаргани бунинг исботи эмасми?

Ёки Қизилтепа туманидаги "Олмазор" фермер хўжалиги аъзоларининг гектарига 80 центнердан зиёд галла ҳосили етиштиргани, Конимех туманидаги "Конимех" ва Абай номли, Томди туманидаги "Оёққудук" ширкат хўжаликларида ҳар юз бош совлиқдан қарийб 120 тадан кўзи олингани Навоий вилоятида ҳам ишнинг кўзини биладиган, тадбиркор одамлар кўплаб топилшидан далолат беради.

Бу воҳанинг ҳали-ҳануз тўла ишга солинмаётган имкониятлари ҳақида гапирганда, биз аввало қорақўлчилик соҳасини ҳам назарда тутамиз. Чунки, бу вилоят ўзининг бетакрор табиий шароитига кўра қорақўлчиликнинг асосий базаси ҳисобланади.

Айтайлик, Томди ва Учқудук, Нурота ва Конимех туманларининг бепоён яйловларида қимматбаҳо хомашё бера-

диган қорақўл қўйларнинг энг зотдор наслларини етиштириш мумкин. Мамлакатимизнинг бошқа бирон-бир ҳудудда бу тармоқни шу даражада ривожлантириш имкони йўқ.

Шуни қайд этиш зарурки, вилоятда қорақўл қўйлар сони кейинги бир йилнинг ўзида 35 минг 300 тага кўпайиб, жорий йилнинг 1 май ҳолатига кўра, бир миллиондан ошиб кетди. Ҳар йили 240 мингга яқин қорақўл териси тайёрланмоқда. Бу тармоқ маҳаллий аҳолининг асосий даромад манбаи бўлибгина қолмай, катта экспорт салоҳиятига ҳам эга эканини ҳаммангиз яхши биласиз.

Шу билан бирга, қорақўлчилик хўжаликлари бор имкониятлардан тўла фойдаланяпти, деб бўлмайди. Жаҳон бозорида талаб катта бўлган қорақўлчилик маҳсулотларни тайёрлаш соҳасини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратиш, айниқса, қўйларнинг наслини яхшилаш, маҳсулдорлигини ошириш, мавжуд яйловларни сақлаб қолиш, чўпонлар учун зарур турмуш шароитини яратиб бериш — барчамизнинг доимий диққат марказимизда бўлиши керак.

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Вилоятдаги мавжуд аҳвол ва муаммолар ҳақида гапирар эканмиз, бу ерда ишсизлик муаммоси ҳамон жиддий масала бўлиб қолаётганини айтиш лозим. Ўтган йили бандлик хизмати идораларига иш сўраб мурожаат қилган 24 минг кишидан 8 минг нафари иш билан таъмин этилмаган. Уларнинг 70 фоизи хотин-қизлар эканини инобатга оладиган бўлсак, масаланинг нечоғли долзарблиги янада аён бўлади.

Бу муаммонинг ечими туман марказларида, қишлоқларда кўплаб кичик ва ихчам саноат корхоналари, маиший хизмат тармоқлари, хунармандчилик шохобчалари ташкил этишни талаб қилади.

Бу соҳадаги ишга катта салбий таъсир кўрсатиб, тўсиқ бўлиб турган масалалардан энг асосийси, у ҳам бўлса, вилоятда ўтирган мутасадди раҳбарларнинг тадбиркорликка интилиб, ўз ишини бошламоқчи бўлиб юрган ақл-заковатли, ташаббускор одамларга етарли эътибор бермаслиги, ўз вазифасига совуққонлик билан қарашидир.

Буни ўтган йили кичик ва ўрта бизнес субъектларига товар-хомашё биржалари орқали сотилган моддий-техникавий ресурслар ҳажми 55 фоизга камайиб кетгани ҳам тасдиқлайди.

Кичик ва ўрта бизнес кор-

сонлар ҳам тадбиркорлик ривожига жиддий тўғаноқ бўлмоқда.

Ўтган йили вилоятда кичик ва ўрта бизнес субъектларини рўйхатга олиш, уларга ер майдонлари ажратиш ва тижорат банклари томонидан кредитлар бериш масаласи ўрганилганда 13 мингдан зиёд ҳолатда амалдаги қонун бузилишлари содир этилгани аниқланган.

30 дан ортиқ ҳолатда вилоят ва туман ҳокимликлари, 34 ҳолатда эса тижорат банклари раҳбарлари тўрачилик, таъмагирлик билан аризаларни ўз вақтида рўйхатга олмаган ёки рад этиб, ортиқча ҳужжатлар талаб қилган.

Ҳатто вилоят ҳокимлигида ҳам кичик тадбиркорлик субъектларининг ариза ва шикоятларини белгиланган тартибда қайд этиб бориш ишлари йўлга қўйилмаган. Навбахор тумани ҳокими эса 18 та хўжалик юритувчи субъект раҳбарларини жаримага тортиш тўғрисида асоссиз фармойиш чиқаргани ҳеч қандай ақлга сиғмайди.

Вилоятда янги уй-жойлар барпо этиш, аҳоли яшайдиган мавзеларни ободонлаштириш масаласи ҳам бугунги кун талабларига жавоб бермайди. Кўп жойларда йўлларнинг ҳолати, кўчаларнинг қиёфаси ачинарли аҳволда.

Бу ҳақда гапирганда, ғайритабиий бир ҳолат одамни таажжубга солади. Бир томондан, бу ерда замонавий инфратузилмага эга бўлган Навоий, Зарафшон каби шаҳарларни, иккинчи томондан эса, улар билан мутлақо солиштириб бўлмайдиган қишлоқ манзараларини кўриш мумкин.

Барчамиз вилоятдаги шўро давридан қолиб келаётган бундай бирёқлама ёндашувга барҳам бериш вақти аллақачон етганини англаб олишимиз керак.

Бу, албатта, катта куч ва маблағ талаб қиладиган иш. Лекин, барака топкурлар, ташаббус аввало кимлардан чиқиши керак?

Яна ва яна такрор айтмоқчиман, ўзимиз яшаётган юртимизни, қишлоқ-шаҳаримизни, маҳалла-хонадонимизни обод этиш, кўкаламзорлаштириш, йўлларимизни раван қилиш, атроф-муҳитни соғломлаштириш ишларини ўзимиз қилмасак, уларни биров четдан келиб бажариб бермайди-ку!

Бир вақтлар мен Андижонда бошланган бундай ибратли ишлар ҳақида Қувада бўлганимда ҳавас қилиб гапирган эдим. Тушунган одамларга бир оғиз сўз кифоя экан, ҳозир Андижон, Фарғона, Наманган вилоятларида, шаҳар-қишлоқларида каттаю кичик йўл ва майдонлардаги кўркманзараларни, кишининг кўзи-

ни, қалбини беихтиёр қувонтирадиган савобли ишларни кўриб, ҳар қайси инсоннинг кўнгли, руҳи сўзсиз очилиб, яйраб кетади.

Ўйлайманки, бундай ишларни ташкил қилиш, халқимизни шу каби олижаноб, ҳар томонлама хайрли ташаббусларга бошлаш учун фақатгина битта нарса керак. У ҳам бўлса, раҳбарларнинг, етакчиларнинг уйғониши, юртимизни обод этиш, турмушимизни озгина бўлса ҳам енгил қилиш учун фидойилик кўрсатиши, жон куйдириши керак.

Ҳурматли дўстлар! Навоий вилоятида ижтимоий соҳада йўл қўйилаётган камчиликлар орасида барчамизни айниқса безовта қилиш лозим бўлган бир масала борки, у бевосита Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини жорий этиш билан боғлиқдир.

Шу нуқтаи назардан қараганда, вилоятдаги 238 та мактабда дарслар икки сменада, 4 та мактабда эса уч сменада олиб борилаётгани, 10 та мактаб ночор аҳволда экани, 21 та мактабда эса қурилиш ишлари тугалланмай ётгани ҳам бу соҳада анча-мунча муаммолар йиғилиб қолганидан далолат беради.

Кўпгина қишлоқ мактаблари баъзи фанлар бўйича ўқитувчилар билан тўла таъминланмаган. Жумладан, чет тили фани бўйича 310 та, жисмоний тарбия бўйича 350 та, меҳнат фани бўйича 130 та ўқитувчи етишмайди.

Текширув жараёнида аниқланган маълумотларга кўра, Навоий вилояти битирувчиларнинг билим савияси бўйича мамлакатда энг қуйи ўринда туради. Бу ҳол шу масалага бевосита жавобгар бўлган мутасаддиларни, вилоят ва туман ҳокимларини, Халқ таълими вазирлигининг раҳбарларини бевосита қиялтимийўқми, билмадим, лекин шахсан мени қаттиқ ташвишлантirmoқда.

Биз ҳар бир шаҳар ва туманда академик лицей, касбхунар коллежлари бунёд этиш масаласига нафақат бугунги, балки эртанги кунимиз нуқтаи назаридан келиб чиқиб ёндашишимиз, ажратилган маблағ ва ресурслардан тежаб-тергаб, оқилона фойдаланишимиз зарур.

2001 йил давомида қурилиш-монтаж ишлари суст олиб борилгани сабабли Нурота, Навбахор туманлари ва Навоий шаҳридаги касбхунар коллежлари белгиланган мuddатда фойдаланишга топширилмади.

Вилоятда ёшлар ўртасида жисмоний тарбия ва спортнинг оммавийлигини таъминлаш, замонавий спорт мажмуаларини бунёд этиш ишлари ҳам қониқарсиз аҳволда.

(Давоми 4-бетда)

ОДАМЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИК, ИСТИҚБОЛНИ ЎЙЛАБ ИШ ТУТИШ — ҲАР БИР РАҲБАРНИНГ БУРЧИДИР

Президент Ислон Каримовнинг халқ депутатлари Навоий вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқи

(Давоми.
Боши 1-2-3-бетларда)

Мактабларнинг 62 фоизи спорт заллари, 21 фоизи футбол, 13 фоизи эса волейбол майдонлари билан таъминланмаган бўлса, ёшларни қандай қилиб спортга жалб этиш, уларни соғлом ва бакувват этиб тарбиялаш мумкин?

Мана, сизларга қўшни бўлган Бухоро вилоятини олайлик. У ерда кейинги йилларда қандай замонавий ва мухташам спорт мажмуалари бунёд этилганини универсиада ўйинлари орқали кўрдик. Энг муҳими, ҳамма гап бу масалага жиддий эътибор беришда, ташаббусга ташаббус қўшиб, одамларни эзгу ишларга сафарбар эта билишда.

Таассуфки, вилоятда соғлиқни сақлаш соҳасидаги ишлар ҳам талаб даражасида эмас. Айниқса, ихтисослашган замонавий тиббий муассасалар ташкил этишдаги сусткашлик туфайли бу борадаги хизмат сифати ҳамон пастлигича қолмоқда.

Хусусан, вилоятда ҳар 10 минг кишига 36 та даволаш ўрни тўғри келиши ҳеч қимни қониқтирмайди. Чекка ва олис туманларда қишлоқ врачлик пунктлари, малакали шифокорлар етишмаслигини инобатга олиб, бу масала бўйича зарур чора-тадбирларни кўришимиз даркор.

Шунингдек, оналар ва болалар саломатлигини сақлаш, бир неча турдаги оғир юкумли касалликларнинг олдини олиш бўйича ҳам қатор муаммолар мавжуд бўлиб, бу соҳада ҳам ҳали кўп иш қилиниши лозим.

Вилоятда қонунчиликни муштақамлаш, жиноятчиликка қарши кураш ва жамоат хав-

фсизлигини таъминлаш бора-сида кўриляётган чора-тадбирларга қарамасдан, қасддан одам ўлдириш, суиқасд қилиш, автотранспортни ўғирлаш каби жиноят турлари бўйича кўрсаткичлар пасаймапти.

Айниқса, қасддан оғир шикаст етказиш, номусга тегиш, босқинчилик ва товламачилик сингари жиноятлар сони кескин ошгани, содир этилган жиноятларда-вояга етмаганлар ва ўқувчилар иштироки ортиб бораётгани барчамизни хушёр торттириши даркор.

2001 йили вилоятда 202 та жиноят очилмай қолган. Содир этиляётган қотилликларнинг 60 фоизи оилавий можаролар оқибатида келиб чиқаётганини инобатга олсак, бу соҳага мутасадди бўлган раҳбарлар, маҳалла фаоллари, жамоатчилик вакиллари қаёққа қараяпти, деган ҳақи эътироз туғилиши табиий.

Энг ачинарлиси, баъзан вилоят ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари томонидан ҳам турли жиноятлар содир этилмоқда.

Масалан, Навбахор туман судининг собиқ раиси У.Рустамов жиноят ишини енгиллаштиришни ваъда қилиб, 1 миллион 500 минг сўм пора олаётганида қўлга тушган. Зарафшон шаҳар ички ишлар бўлими ходимлари Н. Назаров, А. Омонов, Ф. Аҳмедовлар эса фуқаро Н. Қодиров томонидан содир этилган оғир жиноятни яшириб, пора олган.

Навоий шаҳар ички ишлар бўлими ходимлари А. Ризокулов ва Х. Аҳмедовлар фуқаро М.Эрназаровни жиноий жавобгарликка тортиш билан кўрқитиб, товламачилик йўли билан пора олаётган пайтда қўлга тушган.

Ўзингиз айтинг, азиз биродарлар, жиноятчиликка қарши курашиши лозим бўлган одамларнинг ўзи шундай жирканч ишларга қўл урса, бунга қандай тоқат қилиш мумкин?

Муҳтарам юртдошлар!

Биз раҳбар кадрларни тарбиялаш, улар билан ишлашнинг самарали тизимини яратиш ҳақида кўп гапирамиз. Нега деганда, олдимизда турган вазифаларни бажаришда кадрларнинг билимдонлиги, ишчан ва ташаббускорлиги, ташкилотчилиги катта аҳамият касб этади, керак бўлса ҳал қилувчи ўрин тутди.

Наврий вилоятда амалдаги ва истиқболли кадрлар заҳирасидан лавозимларга тайинлаш, уларни босқичма-босқич юқори вазифаларга тайёрлаб бориш, ўқитиш ва тажрибасини оширишда қатор камчиликларга йўл қўйилмоқда.

Вилоятда раҳбар кадрларни тез-тез алмаштириш ёмон бир одатга айланган.

Масалан, кейинги уч йил ичида вилоят ҳокимлигининг агросаноат мажмуи қотибияти мудир етти марта, ҳокимликнинг ишлар бошқарувчиси эса олти марта алмаштирилган.

Биргина 1999-2000 йиллар мобайнида 101 та қишлоқ ҳўжалик корхонаси раҳбарларининг 72 фоизи, жумладан, Хатирчи туманида 95 фоиз, Қизилтепа туманида 70 фоиз, Навбахор туманида 62 фоиз ходимлар турли баҳонаю сабаблар билан алмаштирилгани вилоятда кадрлар қўнимсизлиги одатий ҳолга айланиб қолганидан далолат беради. Энг ёмони шундаки, бундай тинимсиз кадр алмаштиришлар ишни яхшилашга ҳеч қачон хизмат қилмаган ва хизмат қилмайди.

Энди бугунги сессия кун тартибидаги асосий масалага ўтадиган бўлсак, шуни айтиш лозимки, бундан уч ярим йил олдин мана шу залда Ф. Диловни катта ишонч билан вилоятга биринчи раҳбар этиб тасдиқлаган эдик. Эътироф этиш керак, дастлабки йилларда унинг фаолиятида маълум бир интилишлар ва ҳаракатлар ҳам кўзга ташланди. Лекин, барчамизга аёнки, Навоий вилоятининг ҳаёти ва истиқболи фақат қишлоқ ҳўжалиги соҳасига боғланган эмас.

Минг афсуски, ижтимоий-иқтисодий ҳаётни ривожлантириш, маънавий-маданий юксалтириш билан боғлиқ бўлган кўпгина муҳим ва долзарб масалалар вилоят ҳокимининг эътиборидан четда қолиб кетганини бугун қайд этишга мажбурмиз.

Яъни, бу одамда вилоят миқёсидаги бутун муаммоларни чуқур англаш, тушуниш, уларга ягона мақсад нуқтаи назаридан ёндашиб, изчиллик билан ҳал этиш қобилияти, эл-юртнинг минг-минг талаб ва эҳтиёжларидан энг муҳим, устувор масалаларга эътиборни жалб этиш, авваламбор, кадрларнинг бошини қовуштириш, сафарбар этиш хусусияти, малакаси, очик айтиш керакки, етишмади.

Бугунги вужудга келган вазиятни тан олиб, буни ўзи ҳам тушуниб, Ф. Дилов вилоят ҳокими вазифасидан озод этиш тўғрисида ариза берди.

Бугун сиз, депутатлар мана шу масалани кўриб чиқиб, унга ўз муносабатингизни билдиришингиз керак.

Хурматли депутатлар, энди Навоий вилояти ҳокими лавозимига номзод масаласини кўриб чиқишимиз зарур. Биз бу борада кўп ўйлашиб, вилоят жамоатчилиги, оқсоқоллар,

маҳаллий фаоллар билан маслаҳатлашиб, бу лавозимга ҳозирги кунда Конимех тумани ҳокими вазифасида ишлаб келаётган Рўзиев Баҳриддин Муртазаевич номзодини тавсия этмоқчимиз.

Ўйлайманки, ҳаммангиз кўпдан буён шу Навоий вилоятида хизмат қилиб келадиган бу раҳбарни яхши танийсиз. У иш фаолиятини оддий ишчиликдан бошлаб, туман ва вилоят миқёсидаги турли масъул лавозимларда ишлаган, билими, ҳаётий тажрибаси ҳам етарли.

Энг муҳими, у Навоий вилоятини, бу ерда яшайдиган аҳолининг ҳаётини яхши билади. Вилоят олдида турган муҳим ва долзарб вазифаларни бажариш, ислохотларни чуқурлаштириш, одамларни қийнаётган ташвиш-муаммоларни ҳал этишда бу раҳбар ўзининг бор куч-ғайрати ва салоҳиятини аямай меҳнат қилади, деб ўйлайман.

Азиз дўстлар, биродарлар!

Мен Навоий вилоятининг депутатлари ва фаоллари, барча меҳнаткашлари, бутун халқи бугунги айтилган фикрлардан тегишли ҳулоса чиқариб, ўз ишига танқидий нуқтаи назардан қараб, янги раҳбар атрофида бирлашиб, вилоят ҳаётида жиддий ўзгариш ясашига қатъий ишонаман.

Чунки, вилоят барча соҳаларда мамлакатимиз тараққиётига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиши учун ҳамма асос ва имкониятлар мавжуд. Фақат ана шу имкониятларни ишга солиш, улардан оқилона фойдалана билиш керак.

Бугун ҳаётнинг ўзи биздан талаб қилаётган ана шу муҳим вазифаларни ҳал этишда сизларга сиҳат-саломатлик, куч-ғайрат ва муваффақиятлар тилайман.

НАВОИЙ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ СЕССИЯСИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Мамлакатимиз саноатининг фахри ҳисобланган йирик-йирик корхоналарда ишлаётган кўп миллатли аҳил жамоалар, оғир чўл шароитида тобланган фидойи инсонларнинг меҳнати билан бугунги кунда вилоят республика-мизда ишлаб чиқариляётган нодир ва рангли металлларнинг 69 фоизини, цементнинг 34 фоизини, минерал ўғитларнинг 41 фоизини етказиб бермоқда.

Сессияда раҳбар кадрларни тарбиялаш, улар билан ишлашнинг самарали тизимини яратиш, хусусан, уларни ўқитиш ва тажрибасини ошириш масаласига алоҳида эътибор қаратилди.

Сессияда ташкилий масала кўрилди. Ғайбулло Дилов бошқа

ишга ўтганлиги муносабати билан вилоят ҳокими вазифасидан озод қилинди.

Президент Ислон Каримовнинг тавсиясига биноан Баҳриддин Рўзиев вилоят ҳокими этиб тасдиқланди.

Сессияда сўзга чиққан Хатирчи тумани ҳокими Э. Турдимов, Навоий кон-металлургия комбинати бош муҳандиси Е. Толстов, "Шамс-Навоий" кичик корхонаси раҳбари Ш. Жамолов, Навоий туман хотин-қизлар кўмитаси раиси Ж. Ражабова ва бошқалар Президентимизнинг нутқида қўйилган вазифалар барчани янада ташаббускорлик ва масъулият билан ишлашга ундашини таъкидладилар.

(ЎЗА)

Фарзандлар камоли барчанинг бирдек эътиборини жалб қиладиган мавзу. Зеро, инсон борки, ўғил-қизларнинг бахт саодати, уларнинг эртаси учун яшайди, қайғуради. Билим эгаллаш эса ёшларни баркамол вояга етказувчи муҳим омил. Шу боис ҳам, мактаблар фаолиятига, ўқитувчи-устоз номига элда ўзгача ҳурмат

тумани битирувчи синф ўқувчиларининг ўз мактабларига қолдираётган туҳфалари билан яхши таниш. Бу ибратли ташаббуснинг Қашқадарё вилоятида ҳам анъанага кирганлиги янада қувончлик ҳолдир.

Ўз тенгдошларидан иқтибос олган вилоятнинг У.Юсупов туманидаги бир қатор мактаблари-

ташаббусни қўллаб-қувватлаган ҳолда Ғузор туманидаги Ш.Муҳитдинов номи мактабнинг собиқ битирувчилари бошқаларга ўрнатқарилишида 40 минг сўмлик дарсликлар олиб берган бўлса, Яқкабоғ туманидаги 21-мактабга Вилоят архив бўлими бошлиғи Р.Жабборов ўз ҳисобидан мактабнинг 5-, 6-, 7- синф ўқувчилари

ЭЗГУЛИК — БОҚИЙДИР

эътибор кўрсатилади.

Бугунги кунда ҳам мактаблар ишига, ўқувчи таълим тарбиясига нафақат соҳа ходимлари балки бошқа касб эгаларининг эътибор қаратишгаётганлиги аҳамиятга молик. Айниқса, бу ишга мактаб битирувчи синф ўқувчиларининг ҳам бош қўшаётганликлари барчага бирдек хуш кайфият улашмоқда. Албатта, газетамиз муштарийлари Тошлоқ ва Уйчи

нинг битирувчи синф ўқувчилари шу кунгача ўз укаларининг илм-фан сирларини чуқурроқ ўзлаштиришларида асқотадиган 450 мингга ўқув дарсликлари ва бадий китобларни мактаб кутубхонасига тақдим этган бўлса, Шаҳрисабз туманидаги 102-мактабнинг битирувчи синф ўқувчилари 142 дона дарслик ва бадий китобларни кутубхонага совға қилганлар. Ундан ташқари ушбу

учун 100 минг сўмлик 118 дона дарслик китобларини ҳадя этиши таҳсинга лойиқ.

Илмда ҳикмат кўп. Шу боис ҳам ўқувчиларни ёшлигидан билимлар ҳазинаси ҳисобланган китобларга ошно қилиш борасидаги бу эзгу амаллар кенг қулоқ ёзишига ишонамиз. Зотан, эзгулик — боқийдир.

Б.ЖОВЛИЕВ

**МАШВАРАТ МУХТАШАМ
МЕҲМОНХОНАДА
БОШЛАНДИ**

Сир эмаски, ҳар қандай юрт қудрати давлат аҳолисининг кўплиги ёки ер ости ва ер устки бойликларининг хилма-хиллиги билан эмас, балки ўша замин кишиларининг нечоғли интеллектуал салоҳияти юқорилиги билан ўлланади. Зеро, ақл идроки, баркамол шахсина давлат ва жамият олдидаги бурч ва масъулиятини теран англайди ва унинг салоҳиятини оширишга, халқ фаровонлигини таъминлашга ўз ҳиссасини қўшишга интилади. Республикамиз ўз мустақиллигини қўлга киритгач, энг аввало, ёшлар камолотига, улар таълим-тарбиясига биринчи даражали масала сифатида қаралиши замирида ҳам айна шу мақсадмуддао мужассам, десак хато қилмаган бўламиз.

Таълим тизимидаги ислохотлар, рўёбга чиқарилаётган эзгу амаллар, албатта, бесамар кетаётгани йўқ. Унинг натижалари ёшларимизнинг барча соҳаларда эришаётган ютуқлари, галаба сари ташлаётган залворли одимларида ўз бўй-бастини кўрсатиб бораётир. Бироқ, шуни таъкидлаш лозимки, ҳукуматимиз томонидан ушбу соҳани ривожлантириш мақсадида олиб борилаётган саъй-ҳаракатлар жойларда ҳар доим ҳам бир хилда силлиқ кетаяпти, деб айта олмаимиз. Айни пайтда таълим тизимида айрим ечимини қутаётган муаммолар ҳам юзага қалқимоқдаки, уларни ўз вақтида ва тўғри ҳал этиш бугун соҳа ходимлари олдида турган долзарб вазифа бўлиб ҳисобланади.

Маълумки, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг ҳаётийлиги бевосита ўқитувчи изланиши, билим ва тафаккурининг нечоғли теранлигига боғлиқ. Зотан, таълимдаги сифат кўрсаткичининг ўсиши, юртда камол топаётган ёшларнинг келажакда Ватан равнақи учун ўз ҳиссасини қўша оладиган баркамол шахслар бўлиб вояга етиши шу касб эгаларининг масъулиятли вазифаси сирасига киради.

Куни кеча пойтахтимизнинг мухташам Интерконтинентал меҳмонхонасида бошланган Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Республика таълим маркази, ЮНИСЕФ, ЮНЕСКО, Тошкент шаҳар халқ таълим бош бошқармаси ҳамкорлигида “Узлуксиз методик хизмат кўрсатиш тизимини такомиллаштириш истиқболлари” мавзусидаги икки кунлик республика ўқув семинарининг ўтказилишидан кўзланган мақсад ҳам таълимда сифат кўрсаткичини юқори поғонага кўтариш учун ўқитувчига бериладиган методик хизмат тизимини такомиллаштириш, ўқитувчи фаолиятини янги босқичга чиқаришга қаратилганлиги билан аҳамиятли бўлди.

Анжуманни кириш сўзи билан Республика халқ таълими вазирининг биринчи ўринбосари Рустам Аҳлиддинов очар экан, бугунги йиғилишнинг долзарблиги, унинг аҳамияти борасида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирди. Шунингдек, у ўз ўрнида анжуманда соҳа ходимлари ўз фаолиятларидаги ютуқларни эътироф этган ҳолда унга танқидий назар билан қараб, мавжуд муаммоларнинг ечимларини топишга қаратсалар ижобий натижаларга эришилишини таъкидлаб ўтди.

**ЯЛПИ МАЖЛИС
ТАНҚИДИЙ РУҲДА ЎТДИ**

Дарҳақиқат, бўлиб ўтган анжуманнинг ялпи мажлиси кескин фикр-мулоҳазаларга бой ва танқидий руҳда ўтганлигини эътироф этмоқ лозим. Айниқса, Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Рисбой Жўраевнинг билдирган фикр ва тақлифлари мамлакатимизнинг барча туман ва вилоятларидан ташриф буюрган таълим тизими ходимларини яна бир бор мушоҳадага чорлаганлиги билан аҳамиятли бўлди.

— Ўқитувчи салоҳияти, — деди Р.Жўраев ўз нутқида, — таълим самарадорлигини ошириш, яъни ўқувчининг чуқур билимга эга бўлишини таъминлайди. Бироқ, очигини айтишимиз керакки, баъзи ўқитувчиларимизнинг ўз касбларига нисбатан лоқайдлик ва масъулиятсизлик билан ёндошаётганлиги боис, жойларда ўқувчиларнинг билим савияси пасайиб кетишига сабаб бўлмоқда. Миллий дастурга мувофиқ давлат таълим стандартлари жорий этилган. Бугунги ўқувчи ушбу талаблар даражасида билимга эга бўлмас экан, унда юрт келажакини тасаввур қилиб бўлмайди. Зеро, ёшлар — келажак таянчи.

лим маркази директори Г.Алимованинг мулоҳазалари айна шу мавзу доирасида кечганлиги иштирокчиларда катта қизиқиш уйғотди.

Шунингдек, йиғилишда Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси бошлиғи И.Зокиров ўзининг “Тошкент шаҳар халқ таълими тизимида методик хизмат кўрсатиш тажрибасидан” мавзусидаги нутқида йиғилганлар билан соҳани ривожлантиришда пойтахтда тўпланган тажрибаларни ўртоқлашган бўлса, ЮНЕСКОнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси таълим бўйича маслаҳатчиси К.Каримов “Таълим самарадорлигини оширишда ўқитишнинг интерфасол методлари ўрни” ҳақида сўз юритди. Қисқача танаффусдан сўнг мавзуга доир фикр-мулоҳазалар давом эттирилди. Унда ўқитувчилар Тошкент шаҳри методик кабинетларида амалга оширилаётган ибратли ишлар билан Юнусобод ва Ҳамза туманлари ХТБ қошидаги методик кабинет мудири К.Орипова ва Ш.Файзиеваларнинг “ДТС ижросини таъминлашда методика кабинетининг вазифалари” ҳамда “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури талаблари асосида ўқитувчилар малакасини оширишнинг самарали усуллари” мавзу-

Xalqaro anjuman

шқариш” дастури тренери М.Исҳокова ва 114-мактабнинг рус тили ва адабиёти фани ўқитувчиси, тренер Л.Махмуджоновалар йўналиш мавзусига мувофиқ иқтидорли болаларни аниқлаш бўйича амалий ва назарий машғулотларни олиб бордилар. Икки кун давомида олиб борилган машғулотларда семинар иштирокчилари ўзларининг тавсиялари, тақлифлари, назарий ва амалий фикрлари билан ўртоқлашиб, тажриба алмашдилар. Ҳар бир кичик машқардан сўнг якуний хулосалар қилиниб, дастурлар ишлаб чиқилди. Шунингдек, семинар-тренинг давомида тумандаги 178-, 195- ва синов майдончасига айлантирилган 200-мактабларнинг бугунги кунда ДТС асосида олиб бораётган иш фаолиятлари билан танишдилар. Биз мазкур йўналиш бўйича ўқитувчилар билан суҳбатлашганимизда барча семинар-тренинг иштирокчилари Чилонзор тумани халқ таълими бўлимида олиб борилаётган иш жараёни ва тажрибасини республика мактабларида жорий этиш тақлифини билдирдилар.

Семинар иштирокчиларидан бир гуруҳи “ДТС талаблари бажарилишида ўқувчилар билимида аниқланган бўшлиқларни тўлдириш йўллари” мавзусида семинар-тренинг ўтказиш учун Юнусобод туманига бордилар. Туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Адҳам Расулов ва ХТБ мудири М.Одилова иштирокчиларни тумандаги мактаблар, уларда олиб борилаётган ишлар, натижалар билан таништирдилар.

Иштирокчилар ХТБга бориб, мониторинг, ташхис маркази МТМ бўлимлари фаолиятини ўргандилар. Сўнгра 257-, 70-, 63-мактаблардаги намунавий жиҳозланган фан кабинетлари, у ердаги техника воситаларини кўриб, методик хизматни тўғри ташкил этиш ҳақида фикр алмашиб олдилар.

Семинар иштирокчилари М.Усмонова, М.Мирзаахмедовалар ўтказган семинар-тренингда фаол иштирок этиб, куйидаги хулосага келдилар. Мақсад назорат эмас, болага билим бериш экан, методистлар иши янада яхшиланиши учун мониторинг метод кабинет ҳузурида бўлиши керак. Методик кабинет мудири Назиржон Жўраев ва Маҳмад Зуфаров тўғри таъкидлаганларидек, шифокор ўзи ташхис қўйиб, ўзи беморни даволайди. Худди шундай метод кабинет мудири ҳам назоратни ўз қўлига олиши керак. Маркетинг хизмати тўлиқ йўлга қўйилиши, шартшароит, моддий ўқув базаси яхшиланиши, фан марафонлари ташкил этилиши методик хизматни тўғри ташкил этишга ёрдам беради.

Семинар иштирокчиларига тақдим этилган “ДТС ижросини ўрганиш ва ўқувчилар билимида аниқланган бўшлиқларни тўлдиришга методик ёрдам кўрсатиш” (методик тавсиялар), Сюзен Фаунтиннинг “Болалар ҳуқуқлари тўғрисида конвенция”, “Ноёб ҳуқуқлар” амалий қўлланмалари иш фаолиятларини янада яхшилашларида дастуриламал бўлиб қолади.

Ўқув семинари кунларида Юнусобод туманида бирийўла 6 та намунавий фан кабинетларининг ҳозирги талаб асосида жиҳозланиши ва у ерда тренинглар ўтказилиши барчага манзур бўлди.

(Давоми 6-бетда)

**ЎЗЛУКСИЗ МЕТОДИК ХИЗМАТ КЎРСАТИШ
ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ**

Мазкур анжуманда Тошкент шаҳридаги туман халқ таълими бўлимлари методика кабинетлари иш тажрибалари ўрганиб чиқилди ва оммалаштиришга лойиқ, деб топилди.

Айни шу оғрикли нуқтани бартараф этиш мақсадида вазирлик ҳайъат мажлисининг 2001 йил 27 июлдаги “Халқ таълими тизимида узлуксиз методик хизматни такомиллаштириш тўғрисида”ги 7/3-сонли қарори қабул қилинди. Мазкур қарор билан республика, вилоят, туман, таълим муассасаси миқёсида узлуксиз методик хизмат кўрсатиш тизими белгилаб берилди. Методик хизмат узлуксизлигини таъминлаш илмий-амалий яратувчанлик, ижодкорлик, ташаббускорлик каби ишлар билан боғлиқ жараёни қамраб олади. Методик хизматнинг пировард натижаси ўқитувчи фаолиятида ва ўқувчи билим даражасида акс этади. Шундай экан, энг аввало, методик хизматнинг яққол натижасини кўрсатадиган халқ таълими тизимининг қуйи босқичларида иш мазмунини янгилаш, такомиллаштириш зарур.

Юқорида таъкидланганидек, давлат таълим стандартлари асосида яратилган ўқув дастурлари мавзуларини ўқувчига сингдириш, ўқитувчидан изланувчанлик, ташаббускорлик ва чуқур билим талаб қилиш билан бир қаторда унга методик ёрдам кўрсатилиши заруратини ҳам юзага чиқарди. Бу эса ўз навбатида жойларда методик кабинетларнинг вужудга келишига туртки бўлди. Айни кунда мазкур тизимда муаммолар ҳам учрамоқдаки, уларни ўз вақтида бартараф этмай туриб ўқитувчи фаолиятида бурилиш яшашининг имкони йўқ. “Муаммолар, изланишлар, ечимлар” мавзусидаги Республика таъ-

сидаги маърузалари орқали танишиш имконига эга бўлдилар.

Самарқанд вилоятининг таълим маркази директори А.Эшматовнинг “Узлуксиз методик хизматни таъминлашда вилоят методика марказининг вазифалари” хусусидаги маърузаси эса вилоятларда ташкил этилган методика марказлари фаолиятига бир назар бўлиб хизмат қилди.

**ШЎҒБА ЙИҒИЛИШИ —
СЕМИНАР-ТРЕНИНГ**

Шундан сўнг Республика ўқув семинари ўз ишини шўба йиғилишлари шаклида давом эттирди.

Бунда семинар иштирокчилари 12 та йўналиш бўйича 12 та шўбаларга бўлиниб, семинар-тренингларда иштирок этдилар. Шўбалардан биттаси республика Таълим марказида ва қолган 11 та шўба Тошкент шаҳрининг туман халқ таълими бўлимида бўлиб ўтди. Жумладан, Чилонзор тумани халқ таълими бўлимида “Иқтидорли болалар, ихтисослашган мактаблар (синфлар) билан ишлаш, фан олимпиадаларининг ўтказилиши” мавзусидаги семинар-тренинг ўзига хос ва мос тарзда ўтганлигини алоҳида таъкидлаш жоиз. Чилонзор тумани ҳокими Ҳ.Маҳмамовнинг иштирокида ва байрамона кайфиятда бошланган семинар-тренинг қатнашчиларга ҳамда семинар ишига кўтаринки руҳ бағишлади. Семинар-тренингда Чилонзор туманидаги 103-гимназиянинг ўзбек тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Ўзбекистон Очiq Жамият Институтини СОРОС фондининг “Мактабларни самарали бо-

(Давоми. Боши 5-бетда)

Шунингдек, вилоят методика марказларининг узлуксиз методик хизмат кўрсатишни ташкил этишдаги ўрни (РТМ), мактабгача таълим ёшидаги болаларни ривожлантириш ва мактабга тайёрлаш истиқболлари (Шайхонтохур тумани), туман (шаҳар) фан методика уюшмаларини ташкил этиш ва фаолиятини юритиш (А.Икромов тумани), мактаб фан методика бирлашмаларига методик ёрдам кўрсатиш (Бектемир тумани), Кадрлар тайёрлаш миллий дастури асосида яратилган илғор педагогик технологияларнинг ва ижодкор ўқитувчилар иш тажрибаларининг омалаштирилиши (М.Улугбек тумани), ўқувчилар қалбига миллий истиқлол ғоясини сингдириш, уларнинг бўш вақтларини ташкил этиш, синфдан ва мактабдан ташқари ишларни юритишда таълим муассасаларига услубий ёрдам бериш (Миробод тумани), Кадрлар тайёрлаш миллий дастури асосида мактаб ўқувчиларини касбга йўналтиришда методик ёрдам кўрсатиш (Яккасарой тумани), туман (шаҳар) микёсида ўқитувчилар малакасини оширишнинг самарали усуллари (Ҳамза тумани) йўналишларидаги шўъба йиғилишлари, семинар-тренинглар қизгин баҳслар остида ўтди. Иштирокчилар улардан чуқур таассурот ва сабоқлар олишди. Бир сўз билан айтганда, Тошкент шаҳрида 2002 йил 29-30 май кунлари бўлиб ўтган “Узлуксиз методик хизмат кўрсатиш тизимини такомиллаштириш истиқболлари” мавзусидаги Республика ўқув семинарининг ўзига хос жиҳатлари яққол кўзга ташланди. Иштирокчилар бу хусусда ўз фикрларини қуйидагича билдиришди.

ТААССУРОТ ВА САБОҚЛАР

Жомурод ЖИЛОЛОВ, Қашқада-рё ВХТБ бошлиғи муовини:

— Кўп йиллик ҳаётий тажриба шу нарсани кўрсатмоқдаки таълим тизимидаги муваффақият кўп жиҳатдан уни бошқараётган раҳбарларнинг иш сирини билиб бошқариши ва илк тажрибаларни барчанинг мулкига айлантира оладиган ҳамда кам тажрибали ходимларга бағрикенглик билан кўрсатиладиган методик ёрдамга боғлиқ.

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг 2-босқичида эса таълим сифатини яхшилаш бош вазифа эканлигини кўз олдимизга келтирганимизда методик хизматнинг нақадар зарурлиги намоён бўлади.

Тошкент шаҳар халқ таълими бўлимлари методика хоналари фаолияти билан танишиш тасаввурларимизни янада бойитди. Собир Раҳимов туман халқ таълими бўлими мудири Абдулла Раҳматуллаевнинг жонқуярлиги, ташаббускорлиги билан ходимлари учун яратилган иш-лаш имконияти, бўлим ишида компьютер техникасидан самарали фойдаланилаётганлиги, барча педагог ходимларнинг моддий ва маънавий рағбатлантирилаётганлиги бизни ниҳоятда қувонтирди.

Вазирлик томонидан методик бўғинни такомиллаштириш соҳаси-

даги фаолликнинг бошланганлиги қуйи поғонадаги ишларни янада жонлантиради, олимлар билан амалиётчилар ўртасидаги ҳамкорликни кучайтиради, энг муҳими, таълим мазмуни албатта яхшиланади, деб ўйлайман.

Анжуманлар бу семинар сингари амалий йўналишда ўтказилишидан, таълим ходимлари йиғилишлари кўтаринки рух, сўнгги технологиялар асосида ўтказилганидан мамнунмиз.

Нурмамат МАШАРИПОВ, Эллиқалъа тумани ХТБ методика кабинети мудири:

— Икки кунлик семинар давомида Президентимиз Ислам Каримовнинг “Биз ўз истеъдодли, фидойи болаларимиз, фарзандларимизга билим ва касб чўққиларини забт этиши учун қанот беришимиз керак” деган ибратли фикри ҳаёлимга қайта-қайта келаверади. Зеро, ёш авлодни ақлан етук, маънан бой қилиб тарбиялашдек ғоят мураккаб ва масъулиятли вазифани адо этишда методик хизматнинг ўрни алоҳидадир. Айниқса, бугунги анжуманда туман методика кабинетларини компьютер ҳамда

га қайтганда бундай тренинг машғулотларидан, албатта, иш фаолиятимизда фойдаланамиз, фан методикларига бундай тренинг машғулотларининг янги-янги вариантларини ишлаб чиқиш юзасидан тавсиялар берамиз. Август ва январь методик шўъбалари маърузаларини муҳокама қилиш жараёнида тренинг машғулотларидан кенг фойдаланамиз. Ўйлаймизки, бундай тренинг машғулотлари туманимиз ўқитувчиларида қизиқиш ва интилиш, изланишлар олиб боришига сабаб бўлади.

Ҳар бир олаётган янгиликдан сўнг ўйлаб қоламиз. Биз ўз устимизда етарли ишляпмизми, орқада қолиб кетмаяпмизми деган савол пайдо бўлади. Бу, албатта, бизни ўйлашга, изланишга муаммолар ечимини топишга ёрдам беради.

Турдибой Жўраев, Андижон вилояти Шахрихон тумани халқ таълими бўлими методика кабинети мудири:

— Семинар иши ниҳоятда ишчан ва ижодий руҳда самарали ташкил этилди. “Мактабгача таълим ёшидаги болаларни ривожлантириш ва

хоналарнинг кўргазмалари жиҳозланганини, керакли техникалар билан таъминланганини кўрдик. Қисқаси, биз семинар ишидан тўла қаноатланган ҳолда катта таассуротлар ва улкан режалар билан ишга киришиб, олган илмларимизни ҳаётга татбиқ этишга бор кучимизни сарфлаймиз.

Бахтиёр ТОШОВ, Навоий вилояти Навоий тумани халқ таълими бўлими методика кабинети мудири:

— Юнусобод туманидаги 51-мактабда ташкил этилган лингвистик кафедр ва унда фаолият кўрсатаётган 22 нафар ўқитувчи, улар жиҳозлаган фан кабинетлари бизга манзур бўлди. Мактаб ЮНЕСКО ташкилоти билан ҳамкорликда тадбирлар ўтказиб, улардан кўплаб китоблар олишга муваффақ бўлишган. Ҳар бир китобда видеосюжетлар борлиги, 15 фан кабинети фақат француз тилини ўрганиш учун бой кўргазмалар билан жиҳозлангани, ўқитувчиларнинг Францияда малака ошириб қайтганликлари учун ҳар йили ўқувчилар фан олимпиадаларида голиб бўлар экан. Бундай мактаблар иши омалаштирилиши керак.

Умуман олганда, иштирокчиларнинг икки кунлик семинар таассуротлари бир олам эди. Бу нарса якуний ялпи йиғилишда йўналишлар сардорларининг ҳисоботларида ҳам акс этди. Улар Тошкент шаҳар халқ таълими бўлимларига қарашли мактаблар тажрибаси, таълим муассасаларида ўтказилган семинар-тренингларга ижобий баҳо беришди.

ЯКУНИЙ ЯЛПИ ЙИГИЛИШ ҲАМ БАҲС-МУНОЗАРАГА БОЙ БЎЛДИ

Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирининг биринчи ўринбосари Рустам Аҳлиддинов якуний ялпи йиғилишда яна бир қатор ижодий фикрларни ўртага ташлади, буни семинар қатнашчилари жойларга бориб, муаллимларга етказишлари лозим. Шунингдек, Р.Аҳлиддинов республикамизда физика фанини ўқитиш оқсаётгани, ҳар йили ўтказиладиган “Йил ўқитувчиси” кўрик-танловларида голиблар аниқланаётгани, аммо уларнинг илғор иш усуллари метод кабинет мудирилари томонидан омалаштирилмаётганини қуйиниб гапирди. Шундан сўнг республика ўқув-семинари тавсиялари қабул қилинди. Тавсиялар иштирокчилар томонидан билдирилган таклиф ва мулоҳазалар асосида тўлдириладиган, сўнгра матбуотда эълон қилинадиган бўлди.

Ялпи йиғилиш якунида анжуман котибиятига тушган саволларга Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Рисбой Жўраев, вазирнинг биринчи ўринбосари Рустам Аҳлиддиновлар атрофлича жавоб қайтаришди.

Шундай қилиб, баҳс-мунозарага бой, ҳар бир иштирокчи учун сабоқли республика ўқув семинари ўз ишини якунлади. Энди у бевосита вилоятларда, туманлар микёсида давом эттирилади. Муҳими, бундай ўқув-семинарини ҳар йили ўтказишга келишиб олинди.

Қ.МАТҚУРБОНОВ, Б.ЖОВЛИЕВ, М.ВАЛИЕВА, Д.МЕЙЛИЕВА

УЗЛУКСИЗ МЕТОДИК ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ

нусха кўчириш техникаси билан таъминлаш масаласи кўтарилиб, уларнинг ечими топилганлиги барча методистлар кучига куч, ғайратига ғайрат кўшади, десам янглишмаган бўламан.

Бахтиёр Дониёров, Самарқанд вилояти ПХҚТМОИ ректори:

— Биз йўналишимиз бўйича Ҳамза тумани методика кабинети томонидан амалга оширилаётган ишлар билан танишдик. Шунингдек, “Малака ошириш шаклларида нималарни биласиз?” мавзуидаги тренингда қатнашдик. Бунда иштирокчилар тажрибаларни омалаштиришда тренинглар жуда катта самаралар беришига ишонч ҳосил қилдилар. Туман ХТБга қарашли 230-мактабдаги физика фани бўйича, 282-мактабдаги мусиқа фани бўйича кўргазмалари чиқишлар барчага маъқул бўлди.

Эътиборлиси, туманда малака ошириш бўйича истиқбол режалари тузилгандир. Бу каби ишларни кенг микёсда омалаштириш зарур.

С.ЮЛДАШЕВ, Шахрисабз тумани ХТБ методика кабинетининг мудири:

— Республика ўқув семинари ялпи йиғилишдан сўнг ўтказилган шўъба йиғилишлари, тренинглар ҳам бизда яхши таассурот қолдирди. Биз Сирғали тумани халқ таълими бўлимида, туман методика кабинетиди бўлдик. Тумандаги 284-, 300-мактабларда бўлиб, кейинги икки йил ичида туман халқ таълимида эришилган ютуқлар билан танишдик.

Ўтказилган тренинг машғулотлари ҳам, тренерлар ҳам семинар-тренингларга пухта ҳозирлик кўрганлар. Тренинг машғулотлари бизда қизиқарли таассурот қолдирди. Биз жойлар-

мактабга тайёрлашда методик ёрдам кўрсатиш” мавзусидаги иккинчи йўналиш бўйича биз Шайхонтохур тумани халқ таълими бўлими методика кабинетининг бу соҳадаги олиб бораётган ишлари билан яқиндан танишдик. Таъкидлаш лозимки, биз бу ўқув-семинаридан кутганимиздан ҳам ортиқ билимлар ва кўникмаларни олдик.

Рауфхон ТИЛЛАЕВ, Наманган вилояти Косонсой тумани халқ таълими методика кабинети мудири:

— Республика ўқув-семинари методик хизматни янги тизимда ташкил этишнинг энг яхши намоён эта билди. “Иқтидорли болалар, ихтисослашган мактаблар (синфлар) билан ишлаш, фан олимпиадаларининг ўтказилиши” мавзусидаги 7-йўналишда Чилонзор халқ таълими бўлими қошидаги методика кабинетиди бўлиб, иқтидорли болаларни излаб топиш йўллари ва усуллари, ихтисослашган синфлар ва мактабларни ташкил этиш йўриқлари бу борада методика кабинетининг ўрни ва аҳамияти ҳамда бошқа бир қатор масалалар тўғрисида фикр алмашдик. Хуллас, Чилонзор туманининг бу борадаги саъй-ҳаракатлари бизга маъқул бўлди.

Шамс ТУРДИЕВ, Қашқадарё вилояти Нишон тумани халқ таълими бўлими методика кабинети мудири:

— Маълумки, “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг иккинчи босқич вазифаларидан бири бу — юқори даражадаги мактабларни барпо этишдир. Биз ўқув семинаридан шундай мактабларнинг пойдеворини яратишни ўргандик. Чилонзор туманидаги 200-мактабда бўлиб, синф-

Ҳ.АБДУЛЛАЕВ
суҳбатлашди

Фарғонада ўтказилган мактаб ўқувчиларининг "Умид ниҳоллари" спорт ўйинларининг финал босқичини ҳеч иккиланмай том маънода ўзига хос спорт анжумани дейиш мумкин. Нафақат юртимиз, балки кўшни Қирғизистон, Тожикистон, Қозоғистон каби давлатлар аҳолиси томонидан ҳам катта қизиқиш билан кузатишган ушбу мусобақалар ҳали ҳам кўпчилиқнинг, айниқса, болаларнинг оғзидан тушгани йўқ. Ҳали ҳам кўпчилик мактаб ўқувчилари Фарғонадаги тантаналар, шиддатли беллашувлардаги ўз жамоасининг мусобақалардаги иштирокини зўр ҳаяжон билан гапириб юрибдилар. Бинобарин, Ватанимизда илк марта ўтказилган 3 босқичли узлуксиз тизимнинг муҳим бўғини бўлган "Умид ниҳоллари" спорт ўйинларида қатнашиш, айниқса, голиб бўлишнинг ўзига яраша гашти бор, қолаверса бу голиблик, нафақат музаффар бўлган жамоага, балки, шу жамоа мансуб бўлган вилоятдаги минг-минг ўқувчиларга чексиз фахр ва қувонч бахш этади. Боиси, ҳар жиҳатдан устувор бўлган жа-

жиҳатдан кучли жамоагагина берилиши барчага аён.

Жаҳонгир ВАЛИЕВ, Чилонзор туманидаги 182-мактаб ўқувчиси, баскетбол бўйича олтин медал совриндори:

— Фарғонадан галаба билан қайтиб келганимизда нафақат мактабдошларимиз, балки оиламиздагилар, кўни-қўшнилари ҳам хурсанд ҳолда кутиб олишди. Ҳатто "Умид ниҳоллари" мусобақаларида қатнашмаган ўртоқларим олтин медалимга ҳавас билан қарашди. Келгуси ўқув йили, ҳам мусобақаларда қатнашиб, насиб қилса Хоразмга бормоқчиман.

Бугун олий мукофот сақланаётган ушбу жой нафақат мазкур мактаб, балки Тошкент шаҳридаги барча мактабларнинг ўқувчилари учун ҳам фахрли ва эъзозли жойга айланиб қолди. Спортнинг қарийб барча тури бўйича фаол ҳаракат қилган 110-мактаб ўқувчилари, бошқа мактаблардан ташриф буюрган ўқувчилар мазкур Олий мукофотга гуфур ва фахр билан боқар эканлар, ундан маънавий куч олишади, ўзларига бўлган

ОЛИЙ МУКОФОТ ЭНГ КУЧЛИЛАРГАГИНА НАСИБ ЭТАДИ

жамоагагина Энг олий кўчма мукофот — Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Умид ниҳоллари" спорт ўйинлари илк иштирокчиларига йўллаган табригининг асл нусхаси топширилиб, у келгуси ўйинларда голиб бўладиган жамоага берилгунига қадар кўз қорачигидек сақланиши керак. Фарғонада бўлиб ўтган "Умид ниҳоллари" спорт ўйинларида ана шундай юксак шарафга 169 та олтин, кумуш ва бронза медалларини қўлга киритиб, пойтахтлик мактаб ўқувчилари эришганлигидан хабарингиз бор. Ҳозирда мазкур Энг олий мукофот махсус Низомга мувофиқ, "Умид ниҳоллари"нинг барча босқичларида фаол қатнашган, ўқувчи-ёшлар ўртасида спортни оммалаштириш юзасидан ибратли ишларни амалга ошириб, ўз спорт иншоотлари негизини доимо мустаҳкамлаб бораётган ҳамда Фарғонадаги финал баҳсларида 15 донга олтин медални қўлга киритган Миробод туманидаги 110-мактабда сақланмоқда.

Юлия ЖУРДО, мазкур мактабнинг 9-«Д» синф ўқувчиси, сузиш бўйича олтин медал соҳибаси:

— "Умид ниҳоллари"да голибликни қўлга киритиб, Президентимизнинг биз ёш спортчиларга йўллаган табрикларининг асл нусхаси айнан бизнинг мактабимизда сақланаётганлиги ҳеч ҳам эсимдан чиқмаса керак. Чунки, бундай олий мукофот ҳар

ишончлари янада мустаҳкамланади. Ана шундай бебаҳо мукофот бугун уларнинг билим масканларида сақланаётганлигидан қувониб, келгуси мусобақаларда ҳам зафар қучиш учун интилиб яшайдилар.

Жасур ДЕҲҚОНБОВ, Собир Раҳимов туманидаги 196-мактаб ўқувчиси:

— Ўтган ўқув йили бошида мактабимиз ўқувчилари ўртасида "Умид ниҳоллари" мусобақалари бўлганида унча қизиқмаган эдим. Балки алгебра фанига бўлган қизиқишим устунлигидандир. Лекин орадан анча вақт ўтиб, бу йилнинг апрель ойида Фарғонада ўтказилган финал босқичи ҳақида телевизорда кўриб, олтин медал олган тенгқурларимга ҳавас қилдим. Уйлаб қарасам, "Умид ниҳоллари" мусобақаларига қатнашсам ҳам, қатнашмасам ҳам бари бир ўша вақтим ўтар экан. Шунинг учун келгуси йил мусобақаларда қатнашишни ният қилдим. Ажаб эмас, мен ҳам ўртоқларим қатори чемпион бўлсам.

Бугун 110-мактабда сақланаётган энг олий соврин эса келгуси йил қайси омадли жамоага насиб этиши Хоразмда бўлажак мусобақаларда аниқланади. Зеро, мукофотни кўхна Хоразмда қўлга киритиш учун эса мамлакатимиздаги барча мактаб ўқувчилари ҳозирданоқ тайёргарликни бошлаб юборганлар.

Камолиддин АЛИОХУНОВ

БУХОРОДА КЕЧАЁТГАН

(Давоми. Боши 1-бетда)

— Шавкат жуда кучли, — дейди беллашув ниҳоясида мусобақа бош ҳаками Клара Шокиржонова. — У шуғулланишни изчил давом эттирса мамлакатимиз терма жамоаси аъзоси сифатида 2004 йилда Грецияда бўладиган ёзги Олимпиадада қатнашиши ва яхши натижага эришиши мумкин.

— Агарда голибликка эришолмасам ҳеч қачон ўзимни кечиролмасдим, — дейди Шавкат Шарипов нигоҳларида мамнуният балқиб. — Гарчи 1996 йилги шахсий рекордим 10,0 секундни такорролламаган бўлсам-да чемпионликка эришдим. Рақибимга келсак, у жуда кучли. Яқинда Тошкентда ўтказилган турнирда унга ютқазиб қўйгандим. Бугун эса мен Олег ва укаси Константиндан ўзиб кетдим...

Умумжамоа ҳисобида 4х400 метрга югуриш бўйича майдон эгалари маррага иккинчи бўлиб етиб келишди. Биринчи ўринни "Тошкент-1" жамоаси эгаллади.

— Техник жиҳатдан озгина панд едик, — дея изоҳлайди жамоа аъзоси Шавкат Шарипов. — Вақт жиҳатидан етти секундга кечикдик. Эстафетали югуришнинг энг нозик жиҳати, босқичларнинг бирида жиндай фурсат бой берилса пировардида унинг ўрнини қоплаш жамоага ниҳоятда қийин кечади.

Яна бир муҳим факт. Бухоро давлат университетининг

ларга ўз имкониятларини қайта баҳолаш, куч ва тайёргарликларини синовдан ўтказиш, сарҳисоб этиш ва олдиларига аниқ мақсадлар қўйиш имконини бермоқда.

"БУХОРОНИ ТАНИЁЛМАДИК"

— Ўн биринчи синфни туга-

бошқа бир талабаси Владимир Андрианов Наманганда бўлиб ўтган илк универсиадада ядро иргитиш баҳсларида қатнашиб, 12 метру 38 сантиметр натижага эришиб, олтин медални қўлга киритган эди. Бухородаги мусобақада у ядрони 13 метру 96 сантиметр масофага улоқтирди. Лекин бу кўрсаткич билан Владимир олтин медални эмас, учинчи ўринни олишга муяссар бўлди. Бу — спорт мамлакатимизда равақ топганидан, ёшлар олдига янги-янги довлар қўяётганлигини кўрсатса, спортчилар янада юксакроқ марралар сари тўхтовсиз ҳаракат қилишлари кераклигидан далолат беради.

"Универсиада—2002" янги номларни кашф этиш, илк умидларга қанот бағишлаш билан бир қаторда, Шавкат Шарипов, ака-ука Олег ва Константин Журавлёв сингари келажаги, тақдирини спортнинг муайян тури билан узвий боғлаган истеъдодли ёш-

роз муболага қилишяпти, деган ҳаёлга боргандим. Лекин шаҳарнинг ҳозирги қиёфаси билан аввал кўрганларимни ҳаёлан солиштириб, чиндан ҳам ижобий маънода ўзгариш катталигини чуқур англадим.

— Шаҳардаги ўзгаришлар айниқса менга ўхшаган икки йилча аввал бу ерда бўлиб қайтган кишига яққолроқ сезилади, — дея жамоадошининг фикрини маъқуллайдиган хорижий тиллар факультети-

нинг 2-курс талабаси Азиза Абдуллаева. — Бу ўзгаришни одамларнинг муносабатларида, яратилган шарт-шароитларда ҳам ҳис этиб турибмиз. Универсиадада кечаётган ҳар бир кун биз учун ўзига хос ёрқин ва унутилмас из қолдираяпти. Тасаввурларимизни янада бойитаяпти.

— Энг муҳими, жуда кўп танишлар орттираяпмиз, — дейди Василя болаларча санимийат билан. — Бу ерда яшаётган Андижон, Сурхондарё, Навоий ва Фарғона вилоятларидан келган тенгдошларимиз билан дўстлашиб кетдик. Келгусида улар билан борди-келди қилиш, мактуб ёзишиб туришга аҳдлашганмиз.

Ҳа, Бухоро давлат университети ётоқхоналарида истиқомат қилаётган салкам бир ярим минг нафар кичик олимпиада иштирокчиларининг спорт мусобақаларидан бўш вақтларини сермазмун ва қизиқарли ўтказишлари, она-юртларига илқ ва унутилмас таассуротлар билан қайтишлари учун бир қатор тадбирлар режалаштирилган. Универсиада штаби хузурида экскурсия столи ишлаб турибди. Иштирокчилар мусобақалардан бўш пайтларини ҳисобга олиб экскурсия столига буюртма беришади. Шунга асосан тегишли миқдорда транспорт ажратилиб, ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш мақсади-

Жўшқин кунлар

да йўл-патрул хизмати кузатуви ташкил этилади. Чуқур тайёргарликка эга экскурсаводлар Бухоро шаҳри ва атрофдаги тарихий обидалар, муқаддас қадамжоларга бориш истагидаги меҳмонларга ҳамроҳлик қилишади.

— Ҳар оқшом турли оммавий-маданий тадбирлар, жумладан, концерт ёки театр спектакллари намойиш қилинаёпти, — дейди БДУ “Универсиада-2002” штаби ходими Гавҳар Нажмиддинова. — Спорт мусобақаларининг очилиш ва ёпилишига бағишланган тантаналарда иштирок этиш учун Тошкент ва Бухоро шаҳарларида бўлиб ўтган ҳудудий танловларда ғолиблика эришган Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри, Хоразм, Жиззах, Андижон, Самарқанд ва Фарғона вилоятлари бадиий ҳаваскорлик жамоалари ҳам навбати билан концерт беришмоқда.

Универсиада штабида С.Айний номидаги Бухоро вилоят мусикали драма ва комедия театри директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Шамсиддин Йўллевни ҳам учратдик.

— Бугун оқшом меҳмонларга Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Убайдулла Боқиев сахналаштирган “Беш кунлик келин” спектаклини кўймоқчимиз, — дея ташрифининг сабабини изоҳлади санъаткор жамоа раҳбари. — Сиддиқ Жўра қаламига мансуб мазкур асарда ёшлар, оила, турмуш муаммолари ўз аксини топган. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Саодат Гуломова, артистлардан Раимжон Эргашев, Туроб Жумаев, Нодира Мўминова, Олима Ярашева, Лобархон Бердиева ва бошқалар ижро этган бу сахна асари меҳмонларга манзур бўлади, деган умиддамиз.

Бир сўз билан айтганда, Бухорода ўтаётган кунлар универсиада иштирокчилари учун муболағасиз бири бошқасидан қизиқарли ва жўшқин спорт мусобақалари билан бир қаторда дўстлик, ўзаро ҳамкорлик, миллий-маънавий қадриятларимиз бардавонлиги тимсоли сифатида барча иштирокчилар ҳаётининг ёрқин саҳифасига айланиб қолмоқда. Энг муҳими, мамлакатимизнинг турли бурчакларидан келган навқирон замондошларимиз етти иқлимга доврўғи кетган Бухорои шариф, унинг ўлмас меъморий обидалари, одамлари, бугунги кун ҳақида янада бой таассурот ва тасаввурга эга бўлишмоқда.

ХАЛКИМИЗ ЖУДА-ЖУДА СОҒИНГАН ЭДИ

Бош ҳакамнинг “Ҳалол” деган сўзидан сўнг ўйингоҳни ўн минглаб томошабинларнинг ҳайкириғи тутати. Дарҳақиқат, мана шу “ҳалол, ён бош, чала” каби дунё спортига янги термин бўлиб кирган сўзлар бугун кураш мусобақаси орқали мустақил Ўзбекистон давлатини жаҳонга танитмоқда. Бугун ниҳоят сизга етди олий ўқув юртлири талабалари ўртасидаги “Универсиада-2002” спорт ўйинлари таркибига ҳам кураш ва белбоғли кураш мусобақалари киритилган бўлиб, 12 спорт тури ичида энг оммавий ва энг қизиқарли ўтказилаётгани мазкур икки кўринишдаги кураш мусобақалари десак, хато бўлмайди. Барча турлар бўйича кунлик ғолибларни тақдирлаш маросимлари ўтказилаётган Бухоро амфитеатрида мезбон вилоятнинг фахрий курашчиси, халқаро “Кураш” академиясининг фахрий аъзоси, 66 ёшли нуроний Исмоил Туробов билан суҳбатда бўлдик.

— Сизнинг аждодларингиз

курашчи полвонлар ўтишган экан?

— Катта бобомнинг отаси Шарифхўжа бобом, Баҳромхўжа ва отам Туробхўжалар машҳур полвон бўлишган. Бугун ана шу анъана давомчиси сифатида мен ва фарзандларим шу йўлдан бораёмиз. Ўзим 17 марта мамлакат чемпионлигини ва 6 марта Ўрта Осиё, Қозоғистон чемпионлигини кўлга киритганман. Энди эса набираларим менинг ютуқларимни давом эттиришга япти. Ўтган йили набирам Ақобир Туробов 15-16 ёшли ўсмирлар ўртасида жаҳон чемпиони бўлган бўлса, айни вақтда Санжар ўғлим Бухоро шарафини ҳимоя қилаёпти.

— Кураш мусобақасига айнан “ҳалол” сўзининг киритилишини сиз қандай баҳолайсиз?

— Халқимизда “Ошинг ҳалолнинг бўлсин”, “Ошинг ҳалол бўлса, кўчада ич” деган ҳикматли гаплар бор. Ўн минглаб

кўзлар қаратилган гиламда қайси полвоннинг услуби кучли бўлса, абжир ҳамда чаққон ҳаракат қила олсагина, ўша ғалаба қозониши мумкин.

Ушбу қисқагина суҳбатимиздан хулоса қилиб айтидиган бўлсак, бугун бизнинг миллий қадриятимизга, шаънимизга айланган КУРАШ дунё саҳнасида кенг кулоч ёймоқда. Зеро, мана шу бойлигимиз Ўзбекистон байроғининг баланд қилпирашига хизмат қилмоқда. Ишонамизки, фарзандларимиз ҳам ўз авлодаждодларининг ушбу анъаналарини муносиб давом эттирадилар.

ҚОРАҚҮЛДА КУРАШ БАЙРАМИ

“Универсиада” спорт ўйинлари кунлари Қорақўл туманида ҳам катта кураш байрами сифатида ўтказилди. Шу кун туманининг марказий ўйингоҳида республикамизнинг барча вилоятларидан ва қўшни республикалардан келган машҳур полвонлар туман ҳокимлигининг махсус соврини учун гиламга тушдилар. Туман ҳокими, Олий Мажлис депутати Абдусалом Раҳмоновнинг айтишича, курашнинг бари айнан Бухорога, Қорақўлга келиб тақалади. Кўп йиллардан сўнг илк бора тиззаси ерга текканда “мен мағлубман” дея майдондан чиқиб кетган афсонавий Мурод полвон ҳам шу ерда яшаб ўтган. Бугунги умумий қиймати 5 миллион сўмлик совринларга ҳам курашга қизиқувчи “Очил бобо”, “Соҳибкор” фермер хўжаликлари ташаббус билан чиқишиб, муносиб ҳисса қўшдилар. Шунингдек, туманда 6 ой аввал “Кураш” мактаб-интернати ишга туширилиб, ҳозирда бу ерда таҳсил олаётган болалар эрта бир кун ўз самараларини беришади. Айниқса “Универсиада-2002” баҳонасида туманининг 3 минг кишилики

тилган. Бу халқимизнинг шу байроқ остида бирлашишларидан дарак беради. Бундан ташқари ўйингоҳ ёнида замонавий теннис корти қад кўтарди.

Хуллас, курашнинг макони бўлган Қорақўлда спортнинг ушбу тури бўйича кўплаб турнирлар ўтказилиши бежиз эмас.

СОБИК ЧЕМПИОНЛАР БУГҮН ҚАНДАЙ?

Ёдга олсак, 2000 йил Наманганда ўтказилган биринчи “Универсиада” ўйинларида Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика университетининг волейбол бўйича эркалар жамоаси биринчи ўринни эгаллаган эди. Бугун ҳам улар ғолиблик учун даъвогар бўлган Бухоро, Самарқанд, Фарғона каби энг кучли жамоалар қаторида ҳаракат қилишмоқда. Фурсатдан фойдаланиб, ушбу жамоа му-

рабийси Карим Раҳимкулов билан суҳбатда бўлдик.

— Биринчи “Универсиада”нинг ғолиб бўлишдек шараф ҳар кимга ҳам насиб этавермайди.

— У пайтлар жуда ҳаяжонли ўтган эди. Сабаби, олий ўқув юртлири талабалари ҳали бунақа мусобақа доирасида куч синаяман эди. Ҳамма нарсани биринчи натижага қараб давом этади. Агарда ғалаба қилсак, бевожита яна муваффақиятларга эришамиз. Мабодо ютқазсак... Чунки уларнинг ҳар иккиси ҳам — хоҳ ижобий, хоҳ салбий бўлсин, ўйинчилар руҳиятига таъсир ўтказиши.

— 2 йил мобайнида сизнинг жамоангиздаги баъзи йигитлар олийгоҳни битириб кетгандир. Бугун ана шу бўшлиқ қай даражада тўлдирилган?

— Тўғри, ҳозир йигитларимиз орасида олийгоҳни битириб, мустақил ҳаётга қадам қўйганлари ҳам бор. Ўз навбатида таркибимизга Фарҳод Алимов, Улуғбек Шарипов, Абдулла Акбаров каби янги талабалар келиб қўшилишган.

— Ғалабанинг бош омили нимада деб ўйлайсиз?

— Ҳаммаси тайёргарликка боғлиқ. Машғулотлардаги қийинчилик жангдаги ғалабани таъминлайди. Шу ўринда университетимиз раҳбариятига йигитларимизнинг тайёргарлик кўришлари учун шарт-шароит

яратиб беришгани, спорт кийимлари, жиҳозлари билан таъминлангани учун алоҳида миннатдорчилик билдирмоқчиман. Моддий ва маънавий камчилиги йўқ инсонгина зафар кучар экан.

КУТИЛМАГАН НАТИЖА

Бугун мамлакатимизда “миллионлар ўйини” деб аталмиш футболни ривожлантиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Хусусан, “Универсиада” мусобақаларига ҳам мазкур спорт тури киритилган бўлиб, кўплаб ёшларнинг кундалиқ машғулотларига айланган футбол ўзининг оммавийлиги билан ажралиб туради. Зеро, Когон ва Вобкент туманлари ўйингоҳларида ўтказилган мусобақаларда бу нарсана бир бор ўз исботини топ-

ди. Талабаларнинг ўзаро футбол беллашувларини томоша қилиш учун ўйингоҳга каттаю кичик ташриф буюришди. Чорак финал баҳсларида наманганликлардан омад юз ўғирди. Хоразм вилояти вакиллари 2:1 ҳисобида ғалабани кўлга киритдилар ҳамда ярим финалга йўлланма олдилар. Мезбонлар эса Сурхон воҳаси вакиллари билан баҳс юритишди. Ҳаяжонли даққа-ларга бой бўлган ушбу ўйинда томонлар яхши тайёргарлик кўрганликлари маълум бўлди. Аммо спортда сўзсиз ғолиб ва мағлуб бўлганидек, бухороликлар сурхондарёликлар устидан 3:0 натижа билан соф ғалабага эришиб, ярим финал баҳсларида иштирок этиш ҳуқуқини кўлга киритишди. Шунингдек, Тошкент—1 жамоаси Фарғона йигитларини 4:1 ҳисобида енгган бўлсалар, Қашқадарё—Жиззах ўйини 0:1 ҳисоби билан якун топди.

Хуллас, тўп юмалок, майдон текис деганларидек, ҳаммаси омадли ва чаққон ҳаракат қилган жамоагагина боғлиқ бўлди.

Камолиддин АЛИОХУНОВ,
Жаҳонгир ИСМОИЛОВ,
Нурлан УСМОНОВ,
“Ma'rifat”нинг махсус
мухбирлари
Бурхон РИЗОҚУЛОВ олган
суратлар.

ДАСТЛАБКИ УЧ КҮН НАТИЖАЛАРИГА БАҒИШЛАНДИ

“Универсиада-2002” спорт ўйинлари матбуот марказида дастлабки уч кун натижаларига бағишланган ОАВ учун анжуман бўлиб ўтди. Унда шу кунгача якунланган спортнинг стол тенниси, кураш, енгил атлетика ва сузиш турлари бўйича бош ҳакамлар иштирок этди. “Универсиада-2002” спорт ўйинлари бош ҳаками Роман Ицковнинг таъкидлашича, ушбу спорт турлари бўйича мусобақалар юқори даражада ташкил этилди. Ҳакамлар ҳайъатига эътирозлар тушмаган. Стол тенниси бўйича Тошкент—1 жамоаси умумжамоа ҳисобида 17 очко тўплаб, 1-ўринга сазовор бўлди. Шу нарсани алоҳида таъкидлаш жоизки, бу жамоа спортчилари спортнинг қолган уч тури — кураш, енгил атлетика ва сузишда ҳам юксак натижа кўрсатишиб, пешқадамлик

қилишмоқда. Андижон ва Бухоро вилоятлари жамоалари вакиллари стол тенниси, Бухоро ва Тошкент вилоятлари спортчилари кураш, Фарғона ва Самарқанд вилоятлари вакиллари енгил атлетика ҳамда Навоий ва Андижон вилоятлари спортчилари сузиш бўйича ғолиблик шохсупасига кўтарилишди.

Сузиш мусобақаларининг бош ҳаками, республика тоифасидаги ҳакам Мая Каракулина ОАВлари ходимларига мусобақаларни кенг ёритишларида муваффақиятлар тилади.

Матбуот анжуманида журналистлар дастлабки уч кун натижаларидан ташқари мусобақаларнинг бориши, универсиада қатнашчилари учун ташкил этилаётган маданий дам олиш дастурларига оид қатор саволларга жавоб олишди.

КЎЗГУДА ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ

Хоразм тест якунларига кўра, юқори натижага эришиб келаётган вилоятлардан бири ҳисобланади. Вилоят абитуриентлари олий ўқув юртларининг кундузги бўлимларига тест имтиҳони топшириш самарадорлиги бўйича тўртинчи ўринни эгаллаган бўлса, абитуриентларнинг умумий контингентига нисбатан бешинчи ўринга тушиб қолган. Вилоят бўйича ўқишга кириш учун 8985 абитуриент ҳужжат топширган ва улардан 861 нафари грант бўйича ўқишга қабул қилинган. Абитуриентларнинг тест имтиҳонидаги жавоблар самарадорлиги 1999 йили 38.29 фоизни, 2000 йили 35.24 фоизни ва 2001 йили 33.01 фоизни ташкил этган. Тест натижалари бўйича 7 фандан (ўзбек тили ва адабиёти, математика, физика, биология, кимё, тарих, инглиз тили) пасайиш ва фақат география фанидан ўсиш содир бўлган. Бундай жиддий аҳволга халқ таълими ходимларининг диққати қаратилиши керак. Тўлиқ маълумот куйида келтирилган:

(ўзбек гуруҳлари)

Фан номи	2000 йил		2001 йил	
	Самарадорлик	Ўрин	Самарадорлик	Ўрин
Ўзбек тили ва адабиёти	29,61	3	27,43	5
Математика	39,39	1	38,18	3
Физика	30,52	2	29,74	5
Биология	37,19	2	36,53	5
Кимё	36,54	2	31,98	5
Тарих	33,51	3	30,69	10
География	40,44	10	38,12	8
Инглиз тили	40,57	3	36,88	5
Немис тили	29,27	6	27,77	6
Француз тили	35,33	3	32,76	3

Рус гуруҳларида ўтган йилга нисбатан пасайиш 4 фандан (физика, кимё, тарих, инглиз тили) содир бўлган. Рус тили ва адабиёти, математика, биология ва немис тилидан самарадорлик кўтарилган. Бу соҳадаги маълумот куйида келтирилган:

(рус гуруҳлари)

Фан номи	2000 йил		2001 йил	
	Самарадорлик	Ўрин	Самарадорлик	Ўрин
Рус тили ва адабиёти	45,74	4	48,94	2
Математика	47,05	2	50,51	1
Физика	36,04	2	30,77	6
Биология	42,66	9	46,54	5
Кимё	39,01	4	37,12	6
Тарих	36,38	6	34,66	7
Инглиз тили	49,94	4	50,69	5
Немис тили	28,97	10	29,04	7
Француз тили	26,39	10	27,61	10

Статистик ишланмалар асосида вилоят туманларидан тест имтиҳонида иштирок этган абитуриентларнинг барча фанлар бўйича натижалари ҳисоблаб чиқилди. Ўтган йили пастроқ кўрсаткичга эришган Урганч шаҳри ва Ҳазорасп туманлари юқори ўринга кўтарилган. Лекин вилоятнинг деярли барча туманлари ўз имконият даражасида юқори натижага эриша олмаган. Вилоят бўйича аниқ маълумот куйидаги жадвалда келтирилган:

(олий ўқув юртларининг кундузги, ўзбек гуруҳлари)

Т.р	Туман ёки шаҳар номи	Самарадорлик	Республикада тутган ўрни
1.	Ҳазорасп тумани	37,04	12
2.	Урганч шаҳри	33,91	46
3.	Богот тумани	33,5	54
4.	Янгиариқ тумани	33,13	64
5.	Урганч тумани	32,84	73
6.	Кўшкўпир тумани	32,55	86
7.	Шовот тумани	32,32	92
8.	Янгибозор тумани	32,17	96
9.	Хонқа тумани	32,08	100
10.	Гурлан тумани	32,08	101
11.	Хива тумани	31,63	116

Вилоятнинг тест натижаларига кўра, юқори кўрсаткичга эришган шаҳар ва туманлари Республика миқёсида илғор ҳисобланган шаҳар ва туманлар натижасига таққослаб ўрғанилди. Натижа шуни кўрсатдики, вилоятнинг бирорта тумани ёки шаҳри республика бўйича илғор бўла олмаган. 2000 йилда Ҳазорасп тумани физикадан энг илғор туман ҳисобланган эди. 2001 йил натижасига кўра, мазкур туман 50.0 фоиз самарадорлик кўрсатиб, Самарқанднинг Боғишамол туманига ўз ўрнини берган. Вилоятнинг бошқа туман ва шаҳарлари илғорлардан 4 дан 10 фоизгача орқада қолган. Вилоят бўйича аниқ натижа куйида келтирилган:

(ўзбек гуруҳлари)

Вилоят кўрсаткичлари		Республика кўрсаткичлари	
Фан	Туман ёки шаҳар номи	Қатнашган	Самарадорлик
Она тили ва адабиёти	Янгиариқ тумани	675	29,56
Математика	Ҳазорасп тумани	201	50,00
Физика	Ҳазорасп тумани	123	38,66

Биология	Янгиариқ тумани	279	42,38	Бухоро вилояти	Пешку тумани	253	46,97
Кимё	Янгиариқ тумани	219	36,92	Қашқадарё вилояти	У.Юсупов тумани	81	42,32
Тарих	Ҳазорасп тумани	117	38,03	Андижон вилояти	Шахрихон шаҳри	17	48,53
География	Урганч тумани	12	47,22	Тошкент вилояти	С.Рахимов тумани	17	57,10
Инглиз тили	Ҳазорасп тумани	98	42,52	Бухоро вилояти	Когон шаҳри	47	53,13
Немис тили	Янгибозор тумани	42	37,10	Самарқанд вилояти	Боғишамол тумани	50	44,17
Француз тили	Гурлан тумани	57	35,92	Бухоро вилояти	Ромитон тумани	54	46,60

Вилоятнинг тест имтиҳонида паст натижа кўрсатган туман ва шаҳарлари Республика бўйича паст натижа кўрсатган туман ва шаҳарларга нисбатан бироз юқори натижага эришган. Лекин таълим самарадорлигини кўтариш бўйича тегиш-

DTM tahlili

ли иш олиб борилмаса, салбий оқибатлар келиб чиқиши муқаррардир. Чунки тарих фани бўйича Хонқа тумани Республика бўйича энг паст ҳисобланган Хўжайли шаҳри кўрсаткичидан атиги 1.85 фоизгагина фарқ қилган. Аниқ маълумот куйидаги жадвалда келтирилган:

(ўзбек гуруҳлари)

Вилоят кўрсаткичлари				Республика кўрсаткичлари			
Фан	Туман ёки шаҳар номи	Қатнашган	Самарадорлик	Вилоят номи	Туман ёки шаҳар номи	Қатнашган	Самарадорлик
Она тили ва адабиёти	Хонқа тумани	980	26,01	Қорақалпоғистон Рес.	Бузатов тумани	22	21,34
Математика	Урганч тумани	263	34,36	Навоий вилояти	Томди тумани	27	25,51
Физика	Янгибозор тумани	120	26,11	Андижон вилояти	Бўз тумани	56	20,98
Биология	Урганч шаҳри	284	33,08	Сирдарё вилояти	Сайхунбод тумани	122	27,14
Кимё	Шовот тумани	332	29,38	Сурхондарё вилояти	Шеробод тумани	108	23,77
Тарих	Хонқа тумани	333	27,96	Қорақалпоғистон Рес.	Хўжайли шаҳри	25	26,11
География	Янгиариқ тумани	18	31,17	Сурхондарё вилояти	Қумқўрғон тумани	31	28,05
Инглиз тили	Янгибозор тумани	65	30,43	Сурхондарё вилояти	Бандихон тумани	74	22,67
Немис тили	Ҳазорасп тумани	14	22,02	Фарғона вилояти	Сўх тумани	12	19,21
Француз тили	Хива тумани	18	24,38	Қашқадарё вилояти	Нишон тумани	14	20,44

Вилоят абитуриентлари тўплаган балларнинг сифат кўрсаткичи ўрганилди. Чунки бу таълим соҳасига оид кўпгина муаммолар ҳақида фикр юритишга асос бўлади. Абитуриентларнинг тестдаги натижалари таълим самарадорлигига, ўқитишга янги педагогик технологиялар қанчалик жорий этилганлигига, мактабнинг моддий-техник ва педагогик таъминоти, абитуриентларни тестга тайёрлаш ва таълимий тестларга жалб этиш ва бошқаларга боғлиқ бўлади.

Тестда вилоятнинг 4195 абитуриенти 0 дан 30 фоизгача бўлган тест топшириқларига жавоб бера олган. 50 дан 100 фоизгача тест топширигини ечган абитуриентлар сони 1521 нафарни ташкил этган.

Вилоят бўйича абитуриентларнинг иқтисодиёт соҳасига интилиши кучли бўлган. Шунинг билан бирга педиатрия, педагогика ва бошланғич таълим методикасига қизиқишлари кучайганлигини қайд этиш керак.

Вилоятнинг тест имтиҳонида ўқувчилари муваффақиятли қатнашган мактаблари ўрганилди. Богот туманида 29-мактаб ўқувчилари биологиядан 70 фоиз, 30-мактаб ўқувчилари математикадан 60 фоиз, Кўшкўпир туманидаги 9-мактаб ўқувчилари 55.56 фоиз самарадорлик кўрсатишган.

Вилоятдаги бир қатор мактабларнинг ўқувчилари тест имтиҳонида жуда паст кўрсаткичларга эришганлар. Уларнинг тестдаги жавоблар самарадорлиги 9.13 фоиздан 18.47 фоизгача бўлган натижага тўғри келган. Хива туманидаги 15-мактабнинг 7 ўқувчиси тестда қатнашиб, 9.13 фоиз самарадорлик кўрсатган.

Хоразм вилоятидан тестда ўқувчилари иштирок этган 67 та мактабнинг 602 нафар ўқувчисидан бирортаси на грант, на шартнома асосида ўқишга кира олмаган. Хива туманидаги 6 мактабдан 13 киши, Гурлан туманидаги 3 мактабдан 22 киши, 5 мактабдан 14 киши, 15 мактабдан 15 киши, Янгибозор туманидаги 13 мактабдан 19 киши, Кўшкўпир туманидаги 31 мактабдан 17 киши ўқишга кириш учун ҳужжат топширган, лекин бирорта абитуриент ўқишга кира олмаган.

Вилоят мактабларини аттестатдаги ўртача баҳоси 4 дан юқори бўлган абитуриентлари ва уларнинг тестдаги натижалари ўрганилди. Мақтабда пухта билим олган, мустақил ўқиган ва тестга ётарлига тайёрланган кўпчилик абитуриентлар тестда ҳам юқори натижага эришганлар. Республикадаги энг нуфузли олий ўқув юртлари ва вилоятдаги ўқув юртларига қабул қилинганлар. Бу мактаб педагогик жамоалари ва абитуриентларнинг ютуғи ҳисобланади. Шундай абитуриентларнинг маълум қисми ҳақидаги маълумот куйида келтирилган.

(ишбий ҳол)

Т.р	Тестда топширилган ўқув юрти	Туман	Мақтаб рақами	Аттестат ўртача баҳоси	Тестда олган бали
1.	Жаҳон иқтисодиёти	Урганч тумани	6	5	211,2
	ва дипломатия университети				
2.	Ўзбекистон миллий университети	Ҳазорасп тумани	1	4,2	208
3.	Тошкент юридик институти	Шовот тумани	10	5	201,6
4.	Тошкент давлат иқтисодиёт университети	Урганч тумани	14	4,9	201,2
5.	Тошкент давлат иқтисодиёт университети	Хива тумани	2	5	201,1
6.	Тошкент молия институти	Урганч тумани	36	4,5	97,9
7.	Ўзбекистон миллий университети	Урганч тумани	6	4,8	197,1
8.	Тошкент молия институти	Хива тумани	11	5	196,9
9.	Тошкент молия институти	Гурлан тумани	40	4,1	196,5
10.	Ўзбекистон миллий университети	Ҳазорасп тумани	1	4,2	195,7
11.	Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети	Хонқа тумани	10	4,3	195,7
12.	Тошкент давлат иқтисодиёт университети	Янгиариқ тумани	11	5	195,7
13.	Ўзбекистон миллий университети	Ҳазорасп тумани	1	4,4	195,5
14.	Урганч давлат университети	Янгиариқ тумани	37	5	194,8
15.	Урганч давлат университети	Хива тумани	2	4,6	194,6

Жумладан, аттестатга қуйилган юқори баҳолар тест имтиҳонидаги олинган баллар билан тасдиқланмаган ҳоллар ҳам кузатилди. Тестдаги бундай салбий ҳолатларнинг айрим кўриниши куйида келтирилган.

(салбий ҳол)

Т.р	Тестда қатнашган ўқув юрти	Туман	Мақтаб рақами	Аттестат ўртача баҳоси	Тестда олган бали
1.	Урганч давлат университети	Кўшкўпир тумани	24	4,3	28,5
2.	Бухоро озиқ-овқат ва енгил саноат институти	Хива тумани	10	5	28,4
3.	Урганч давлат университети	Гурлан тумани	25	4,4	7,5
4.	Урганч давлат университети	Шовот тумани	39	5	27,5
5.	Урганч давлат университети	Шовот тумани	21	4,6	27,5
6.	Тошкент Биринчи тиббиёт институтининг Урганч филиали	Шовот тумани	46	4,6	27,5
7.	Урганч давлат университети	Шовот тумани	9	4,8	27,4
8.	Урганч давлат университети	Шовот тумани	38	4,3	27,4
9.	Урганч давлат университети	Кўшкўпир тумани	40	4,21	27,4
10.	Ўзбекистон миллий университети	Богот тумани	38	4,2	26,7
11.	Урганч давлат университети	Кўшкўпир тумани	9	4,5	26,6
12.	Тошкент давлат педагогика университети	Кўшкўпир тумани	32	5	26,4
13.	Урганч давлат университети	Урганч тумани	43	5	26,4
14.	Урганч давлат университети	Богот тумани	1	4,2	26,3
15.	Урганч давлат университети	Янгиариқ тумани	5	4,8	25,4

Хоразм вилояти бўйича тест имтиҳони натижаларининг таҳлили шуни кўрсатадики, ўтган йилларга нисбатан бир қатор кўрсаткичлар бўйича камчиликлар кузатилган. Абитуриентлар ўртасида касб танлаш ишлари ўтказиш, тестга тайёрлаш, таълим жараёнини мукаммаллаштириш, тест натижалари асосида таълим сифатини таҳлил этиш, ўқувчиларни замон талабига мос равишда ўқитиш ишларини амалга ошириш керак.

М.МУХИТДИНОВ,
Давлат тест маркази
директори

ШҶРОСОН КҶЛИ

Мустақиллик туфайли мозийнинг қат-қатига сингиб кетган маданий меросимизни, қадриятларимизни, урф-одатларимизни, тарихимизни бугунги авлод кўз ўнгига гавдалантириш имкони туғилди. Шу маънода ҳар бир инсон ўзи туғилиб ўсган жойи тарихини билмоғи, ўрганмоғи шартдир.

Шахрисабз — Қашқадарё вилоятининг қадим гўшаларидан бири бўлган гўзал маскан. Бу гўзал шаҳар серсувлиги билан бошқа жойлардан ажралиб туради. Албатта, ҳар бир сув ҳавзаси ўзининг қадимий номига эга. Биз учун оддийгина бўлиб эшитилган бу номлар аجدодларимиз, она заминимиз тарихи билан боғлиқ бўлган хотиралардан садо беради.

Маълумки, сув объекларининг атоқли отлари илмий тилда гидронимлар дейилади. Баъзи сув ҳавзаларининг номлари ҳаммага тушунарли бўлиб, ортиқча изоҳ талаб қилмайди. Бироқ гидронимлар орасида шундай номлар ҳам учрайдики, уларнинг маъносини англаш анча мушкуллик туғдиради.

Шу ўринда Шахрисабз сув ҳавзаларидан бирининг келиб чиқиш тарихи ҳақида фикр билдирмоқчиман. Ҳисор тоғ тизмаларида жойлашган, "Ҳисор" жамоа ширкат ҳўжалиги Шўросон қишлоғида Шўросон кўли бор. Бу кўл бир вақтлар жуда катта бўлиб, сувни сизава, қор, ёмғир ва булоқ сувларидан олган. Ҳозирги вақтда кўл анча кичраиб қолган. Бунга сабаб, собоқ шўро даврида кўл портлатилиб, сувидан экин майдонла-

рини суғориш учун фойдаланилгандир.

Бу кўлнинг номланиш тарихини ерлик аҳоли шундай ривоят билан изоҳлайди.

Айтишларича, қачонлардир бу қишлоқда бир бева, қашшоқ аёл ёлғизгина Ҳасан исмли ўғли билан яшар экан. Уларнинг биргина эчкиси бўлиб, она-бола шу эчкининг сут-қатиғи билан аранг кун кечиришар экан. Кўнларнинг бирида Ҳасан эчкисини кўл атрофида ўтлатиб юрган эчки ногоҳ кўл бўйидаги ботқоққа ботиб қолади. Бола эчкини қутқармоқчи бўлганида кўлга тушиб кетади ва чўкиб нобуд бўлади. Фарзанд доғига чидай олмаган она телба бўлиб қолади. У узоқ йиллар кўл бўйида юрар ва Ҳасанни бўзлаб чақирар экан.

Бу мудҳиш воқеа одамлар хотирасидан узоқ йиллар ўчмайди. Шундан кейин қишлоқ аҳли бу кўлни "Шўрлик Ҳасан чўккан кўл" деб атаб бошлашади. Вақтлар ўтиши билан бу бирикма қисқариб "Шўр Ҳасан" ҳолатига келган деб ўйлайман. Демак, бунда "лик" қўшимчаси ва "чўккан кўл" сўзлари тушиб қолган. Кейинчалик ушбу икки маъноли бўлак, яъни (Шўр+Ҳасан) бирлашиб бир бутун сўз ҳолатига келган ва анча фонетик ўзгаришга учраб Шўросон кўли деб номланган. Бунда Шўр Ҳасан бирикмасидаги "х" фонемаси тушиб қолиб, ҳар иккала "а" унли товушлари "о" унли товушига айланган.

Баҳригул ҲАЛИМОВА,
Қашқадарё тасвирий ва амалий санъат лицейи ўқитувчиси

Севимли газетамизга қоғоз қоралашимга юқори синфда ўқийдиган бир қиз бола ёзган иншо сабаб бўлди. Ўқувчи иншода севги ҳақида шундай фикрларни баён этади: "Мен севгига жуда-жуда ишонаман. Муҳаббатни оламни суяб турган устунлардан бири деб ҳисоблайман. Мен ўз бўлажак оилани соф муҳаббат асосида қуришни орзу қиламан. Лекин... Мен оилада бешинчи фарзандиман. Мендан катта икки опам ва икки акам бор. Ҳаммаси олий ва ўрта махсус маълумотли. Оилали опаларимга кўёвни ҳам, акаларимга келинни ҳам ота-онам танлашган. Онам: "Сенга кўёвни ўзим топаман", деб қайта-қайта такрорлайди. Менга онамнинг бу фикри сира-сира ёқмайди. Меҳрибон онам бу сўзлари билан мени дунёдаги энг бебаҳо бойликдан бенасиб қилаётгандек туюлади, назаримда. Ўйлаб ўйимга ета олмайман. Кўнгилга таскинни бадий китоблардан топгандай бўламан. Ахир, "Ўткан кўнлар" романида ҳам Кумушни Отабекка Ўзбекиким излаб топмаган-ку? Кумуш ва Отабек соф муҳаббат асосида оила қуришган-ку! Ўзбекиким топган Зайнабнинг тақдирини нима бўлди?"

Ўқитувчи ва инсон сифатида бу фикрлар менга қаттиқ таъсир қилди. Ҳақиқатан, ота-она сифатида ҳам айниқса, педагог сифатида муҳаббат, севги ҳақида чуқур, атрофлича тарбия бера олмай, биз фарзандларимизни оламдаги энг бебаҳо туйғудан бебаҳра қолдириб яшашга мажбур этмаяпмизми?

Ўсмир фарзанди қалбидаги илк муҳаббатни сезиб,

НОЗИК ТҶҶҶ ТАРБИЯ ТАЛАБДИР

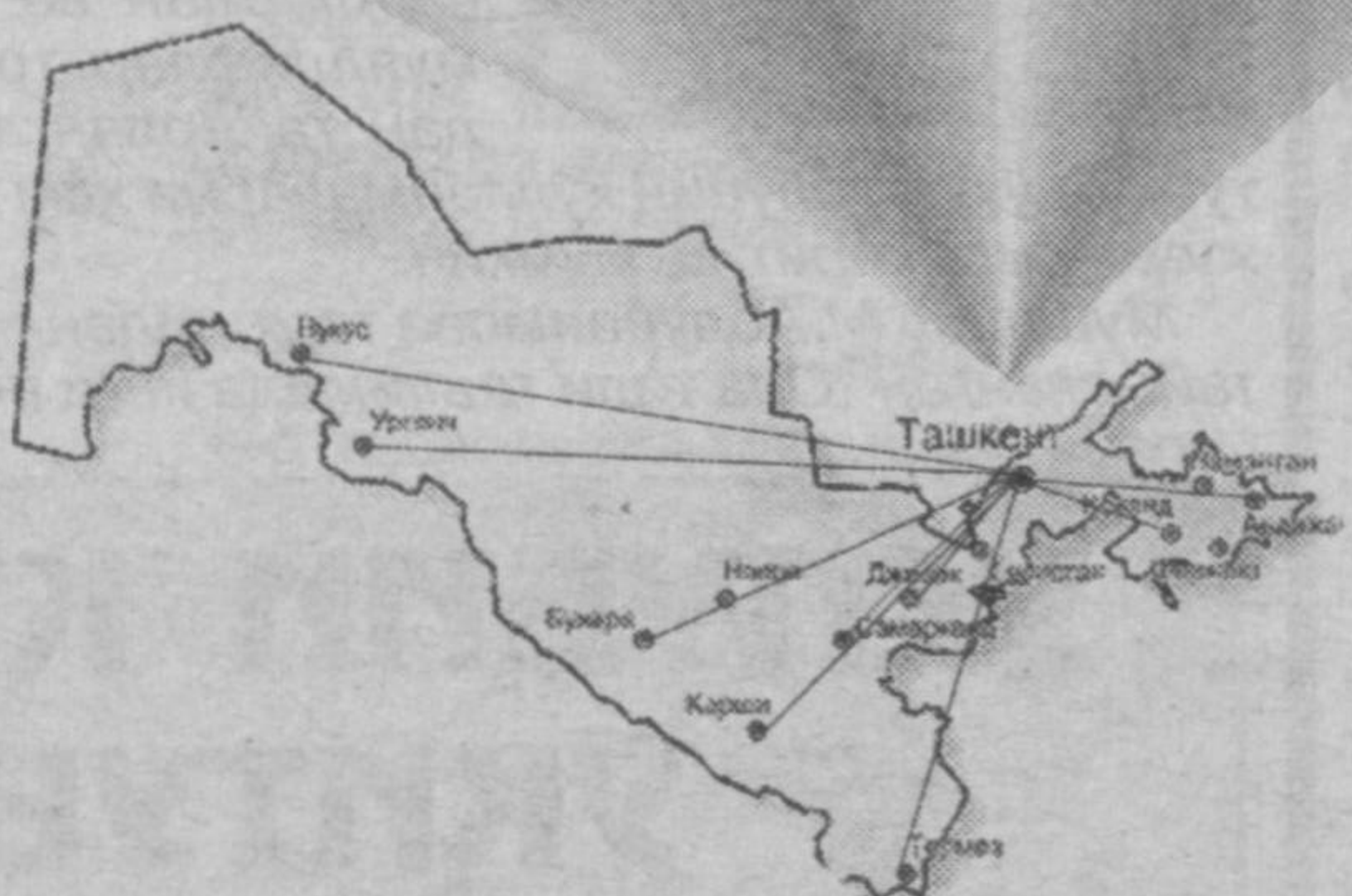
боласини қатъий жазолайдиган ота-оналар, энг ачинарлиси, бундай ҳолни тўғри тушуниб, бола ва ота-онага тўғри маслаҳат бериш ўрнига, бўлган муҳаббатни ахлоқий бузуқлик деб баҳолаб, бола қалбида битмас жароҳат изларини қолдирувчи "доно" педагоглар ҳам орамизда истаганча топилади.

Ибо, ҳаё билан ўралган соф ўзбекона муҳаббат ҳақида болаларга чуқур мазмунли, жонли қилиб тушутирилса, қалбига синдирилса, балки ғарб халқлари севгисига тақлид қилишларининг олди олинган бўлармиди? Ёшлигидан яхши шеър, мусиқа, тасвирий санъат, боғдаги гуллар, табиат гўзалликлари, бировга яхшилик қилиш ва энг муҳими, муҳаббатдан лаззат олиш тарбиясини олмаган бола, ёмонлик қилишдан лаззат олишга интилиши аниқлигини баъзи ота-оналар ўйлаб кўрганмикан?

Айтмоқчиманки, "Маърифат" газетаси саҳифаларида бола тарбиясидаги энг нозик жиҳатлардан саналган севги-муҳаббат ҳақида тажрибали педагоглар, психологлар, ёзувчилар билан мулоқотлар тез-тез уюштирилиб турилса, бу ёш ўқитувчилар, айниқса, ота-оналар учун фойдадан холи бўлмас эди.

Неъмат АСКАРОВ,
Паст Даргом туманидаги
7-мактаб директори ўринбосари

«Ma'rifat»ga maktublar

"Армон" деб номланган фильмда бир қаҳрамон тилидан айтилган шундай сўзлар бор. "Рус тили бағоят бой тил: суббота деса ҳам булаверади, шестница деса ҳам". Бу фильмда айтилган сўзлар уша қаҳрамоннинг саводсизлигини англатган. Лекин мен бу ҳақда тухталмоқчи эмасман. Демокчи бўлганим, тилимиз лугатининг бағоят бойлиги ва ана шу ранг-барангликдан иложи борича купроқ фойдаланиш хусусида. Маълумки, тил лугат бойлиги бир жойда қотиб қолади-ган ҳодиса эмас. У вақт утган сари бойиб боради. Бу эса миллий тилга қайсидир маънода уз таъсирини утказиши табиий бир ҳол. Сунгги даврда тилимиз лугат бойлиги шу қадар ошдики, бу эса лисонимизда янгидан-янги терминларнинг пайдо бўлиши-

ражада бўлади, ана шуни ўйлаб қуришимиз керак. Масалан, оддий бир мисол. Бугунги кунда тилимизда "брокер" сузи жуда куп ишлатилмоқда. Бу иқтисодий атама ўрнида лугатимиздаги "даллол" сузини ҳам қулласа бўлади. Айтилган шу суз "брокер" сузи билдирган маънони англатиши мумкин. Бунақа мисоллардан куплаб

СОФ ТИЛ ЙҶҶ, ЛЕКИН...

га олиб келди. Яна тилимизнинг миллийлигига ҳам уз таъсирини утказди.

Дунёда ҳеч бир тил йўқки, бошқа бир тилдан озуқа олмаса, узга тил таъсирида ривожланмаса. Лекин миллий тилга бошқа тилдан сузларнинг асл ҳолида утиши унинг миллийлигига ҳам таъсир қилиши мумкин. Шунинг учун бошқа бир тилдан сузни уз тилимизга қабул қилар эканмиз, унинг тилимизнинг миллийлигига таъсири қай да-

келтирса бўлади. Лекин ҳар бир сузни таржима қилиш ўзини оқламаслиги мумкин. Шунинг учун "бегона" сузларни ўзбек тили талаффуз меъёрларига мослаштирса ҳам бўлади. Бу борада эса, айниқса, ОАВнинг роли муҳим аҳамият касб этади. Бинобарин, журналистлар чет тилидаги сузларнинг жарангдорлигига эмас, аввало, тилимизнинг миллийлигини сақлашга купроқ эътибор қаратсалар яхшироқ булар эди.

Зоҳид ШАКАРОВ

АЛПОМИШЛАР ЮРТИ ЭРУР ЎЗБЕКИСТОН

Халқимизда шундай бир удул бор: йигит-қизни унаштиришда етти пуштини суриштириб, кейин тўй маслаҳатига ўтишади. Бунда кўпни кўрган кексаларнинг фикрлари биринчи навбатда тингланади. Тарихга назар ташласак, Амир Темур бобомиз ҳам ўғиллари ва аскарларига келин танлашда аввал кўз томоннинг етти аждодини суриштирар экан.

Эсимда, опам ўрта мактабни битирган чоғлари уйимизга бирин-кетин совчилар кела бошлашди. Ҳар гал совчи келганида ота-онам раҳматли бобомдан, уруғимиздаги кекса кишилардан маслаҳат олишарди. Албатта, орадан анча йиллар ўтди. Бугунги кунда ёшларни уйли-жойли қилишда ана шу анъана унутилиб кетаётгандай назаримда.

Бугун ёш оилалар ўртасида бир қадар кўпайган "қўйди-чиқди"нинг асосий сабабларидан бири бобомерос, момомерос қадриятларимизнинг унутилиб бораётганида эмасмикан?

Яна айтиш жоиз, айрим йигитлар билан кучи ишлатиладиган юмушлардан ўзларини тортиб туришади. Оқибатда мутахассислиги ёки хўнари бўлмаган бу каби ўсмирлар келажакда рўзгор тебратишда қийналмайди, деб ким айта олади. Уларнинг бу ҳолга тушишларига ота-оналар кўпроқ айбли деб ўйлайман. Аксариат ўғил-қизлар болалигиданоқ совуқ сувга кўл урмай ўсса, катта бўлгач, куч талаб этадиган ишларни бажаришни истамайдиган бўлиб қолишади.

Таътил кўнларида даси ўғилларимнинг каттасини молларга даладан ўт олиб келишга юборсалар, кичкинасининг бўйнига мол боқишни юқлардилар. Ҳаво сал исиса:

— Бориб болаларни айтиб келсангиз бўлармиди, иссиқ ўтса бурни қонайди, — дердим дадасига.

— Меҳнат қилиб, офтоб уриб ҳали ҳеч ким ёмон кўнга қолган эмас, — дердилар дадаси. — Мен булардан ҳам кичик пайтимда уч қолипда гишт тўкканман, даладашдан эшак-аравада ўтин ташиганман.

Ҳақ гап дейману, Алпомиш — Ҳакимбекнинг 7 ёшида бобосидан қолган 14 ботмонли ёйини отгани ва ёй ўқи Асқар тоғнинг катта чўққисини юлиб ўтганини ўйлайман.

Ёшларга тилак билдирганимизда, Алпомишдек ўғил берсин, тўй болани Алпомишдек йигит бўлиб етишсин деймиз. Аслида фарзандларимиз аждодларимиздек ботир, бақувват, эпчил йигитлар бўлиб камол топишида биз ота-оналар масъулмиз. "Аскар кувватли мамлакат бой бўлур, бой мамлакатнинг аскари кувватли бўлур" деганда буюк Соҳибқирон қанчалар ҳақли эди. Мустақил давлатимиз шавкати, миллатимиз шавъни учун довурак ҳамда жасур, соғлом ўғлонлар зарур эканини ҳеч биримиз унутмаслигимиз лозимдир.

Шодигул ҲУСЕНОВА,
Нурота шаҳридаги
18-мактаб директори

БАҲСИМИЗНИ ЕЧИБ БЕРИНТ

Мактабимиз кутубхонасида "Ахборотнома-2002" би-

лан танишиб ўтирган эдим, 10-синфда ўқийдиган Дилором исмли қиз Абдурахмон Жомийнинг "Юсуф ва Зулайҳо" асарини қидириб кириб қолди. Аввалига ҳайрон қолдим: Жомийнинг бундай асари йўқлигига ишончим комил эди. Иккимиз роса тортишдик.

Мен у қизга Н.Комилов ва Б.Тўхлиев томонидан тузилган "Ўзбек адабиёти" мажмуа китобида муаллифи аниқланмаганлиги боис "муаллифи номаълум асар" сифатида берилганлиги ҳамда Н.Маллаевнинг "Ўзбек адабиёти тарихи" ва Б.Тўхлиевнинг "Ёзув-

чи" нашриётида 2001 йилда босилган 9-синфлар учун "Ўзбек адабиёти" китобида бу асар Дурбекка нисбат берилганини айтдим. Дилором эса Ҳ.Ҳомидий муҳаррирлиги остида Б.Қосимов ва Н.Жумахўжа тузган 10-синф "Ўзбек адабиёти" китобининг 337-бетида Муҳаммадризо Огаҳий таржимаи ҳолида шу асар Абдурахмон Жомийники деб тилга олинганлигини кўрсатди.

Ҳурматли "Маърифат"! Баҳсимизга сабаб бўлган бу масалани газета саҳифалари орқали ечиб берсанг. Бу ерда гап мен ё унинг устун келишида эмас, балки бу биз бўлажак абитуриентлар учун бир сабоқ бўлади, деган умиддаман.

Аброр УМАРКУЛОВ,
Қўргонтепа туманидаги
21-мактаб ўқувчиси

маданият ўчоқларидан, бир қатор алломаларга бешик бўлган жой. Биргина Соҳибқирон Амир Темур ҳазратларини эслашнинг ўзи фикримизга далил бўла олади.

Воҳанинг икки қадимий шаҳри — Насаф ва Кеш ўнлаб Насафий ва Кеший насабли миллий ва умумбашарий қадриятларга сезиларли ҳисса қўшган буюк алломалар етишиб чиққан маскан-

га етказиш ҳам муҳим ўрин тутди.

Таниқли шоир ва публицист Носир Муҳаммаднинг яқинда нашрдан чиққан "Насаф ва Кеш алломалари" тазкира-китобчаси ушбу мақсадда амалга оширилган ишлардан биридир. Китобда воҳада яшаб ўтган олим, шоир, ҳаттот ва санъаткорларнинг бир қисми ҳақида маълумотлар берилган. Н.Муҳаммад қайд этишича, "Ҳали тарихнинг чанг

НАСАФ ВА КЕШ АЛЛОМАЛАРИ

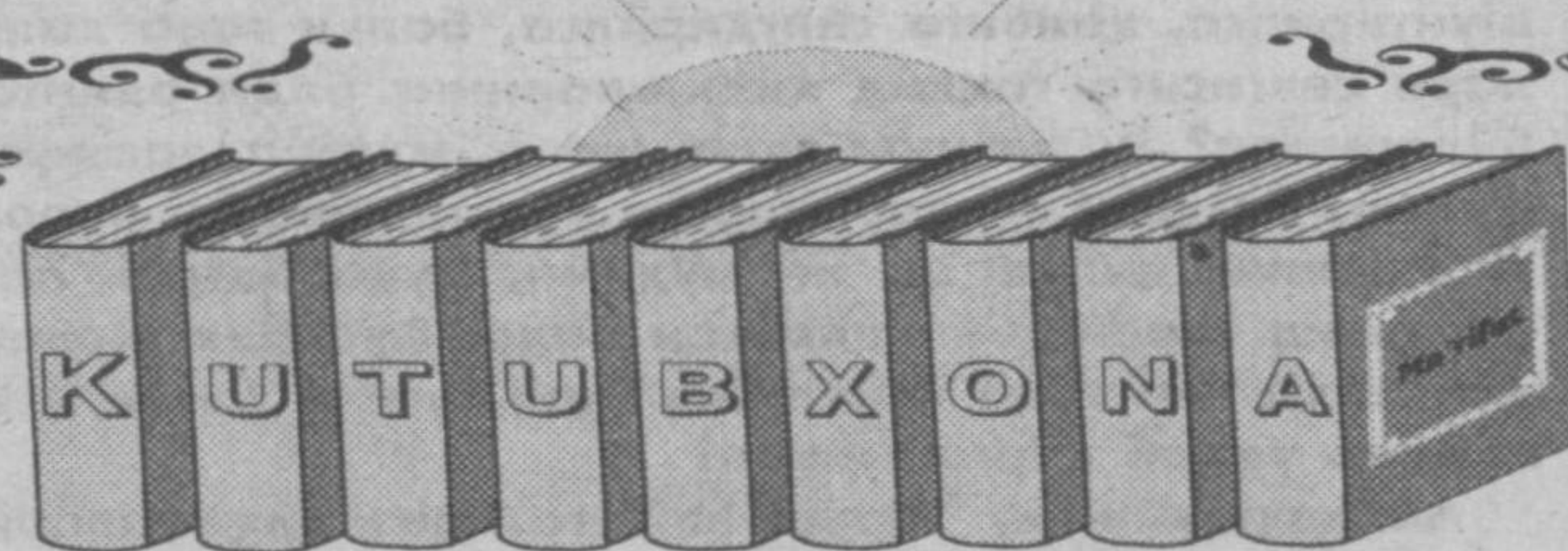
Кўҳна маданият бешиги ўлароқ юртимиздан жаҳон илм-фани, адабиёти ва санъатига улкан ҳисса қўшган кўплаб алломалар етишиб чиққани маълум. Хоразмийлар, Термизийлар, Бухорийлар, Самарқандийлар, Шошийлар, Фарғонийлар қолдирган мерос ҳамон барҳаёт.

Бир неча минг йиллик тарихга эга илм-фан ва маданият марказлари юртимиз тупроғида кўп. Кўпгина манбаларда Жанубий Сўғд деб номланган Қашқадарё воҳаси ҳам ана шундай илм ва

лардир. Ҳиндистонда яшаб, ижод қилган, сўз санъати ривожига улкан ҳисса қўшган Амир Хусрав Деҳлавий, Мирзо Абдулқодир Бедил каби Шарқ классик адабиётининг етук вакиллари бўлган шоирларнинг отабоблари ҳам Қашқадарё воҳаси фарзандлари бўлишгани манбалардан маълум. Бир сўз билан айтганда, буюк тарихга эга Ватанимиз илм-фани, маданияти тараққиётида Насаф ва Кеш алломалари қолдирган меросни тадқиқ этиш, халқимиз-

босган қатламларида ўнлаб Насафийлар ва Кешийлар мероси ўз тадқиқотчиларини кутиб турибди. Уларни синчковлик билан ўрганиш мамлакатимиз тарихи ва маданиятининг янги саҳифаларини кашф этиш имконини беради".

Хусан КАРВОНЛИ

БАДИИЙ ТАҲЛИЛ ЖОЗИБАСИ

Маълумки, бадий адабиётдаги бош қахрамон муаммоси адабиётшуносликнинг асосий ўзгидир. Мазкур монографиянинг "Давр муаммолари ва қахрамон" деб номланган бўлимида индивидуал ва типик хусусиятларни ўзида мужассамлаштирган бош қахрамонларнинг руҳий қиёфалари тақдирлари билан уйғун ҳолда баҳоли қудрат таҳлил қилинади.

Мирмуҳсиннинг "Дегрез ўғли" романидаги Арслон, Мирюсуф, Одил Ёқубовнинг "Диёнат" романидаги Отақўзи, Нормурод Шомуродов, Ўткир Хошимовнинг "Нур борки, соя бор" романидаги Шерзод, Сайфи Соқиевич, Ўктам Усмоновнинг "Гирдоб" романидаги Азиз, Муҳиддин Жабборович, Мурод Муҳаммад Дўстнинг "Лолазор" романидаги Назар Яхшибоев каби қиёфалар талқинида инсон шахсининг кўп қиррали, кенг қамровли хислатлари, давр билан ҳамоҳанг ривожланиш босқичлари ижодкорлар услубий йўналиши жиҳатидан очиқ кўрсатилади.

Хуллас, монографияда 60—80-йиллар ўзбек романчилиги мисолида муаллиф ҳозирги замон нашрларининг давр муаммоларини бадий ифодалаш тарзи, жанр тақомилидаги хизматларини аниқ детал ва факторлар орқали тадқиқ этиш баробарида, истиқлол даври романчилиги ва умуман, бадий-эстетик тафаккур йўналишининг ўзига хос имкониятларини ҳам кўрсатиб берган.

Гулчеҳра ИМОМОВА,
Абдурахмон ПИРИМҚУЛОВ,
ҚаршиДУ доцентлари

ҚаршиДУ профессори Дамин Тўраевнинг "Ўзбек романларида бадий тафаккур ва мақорат муаммоси" номли монографиясида асосан роман жанрининг яратилиш жараёни ҳамда XX асрнинг 60—80-йилларида яратилган энг сара ўзбек романларининг ўзига хос хусусиятлари: давр муаммоси ва қахрамон, гоё ва образ, жанрий изланишлар, конфликт ва тил, сюжет ва композиция масалалари нуқтаи назаридан қиёсий ўрганилади. "60—80-йиллар ўзбек романчилиги мураккаб шароитда, мустабид тузум ҳукмронлиги даврида ўзига хос тараққиёт йўлини босиб ўтди. Бу давр романчилиги ўзига яраша ютуқ ва камчиликлар билан олиб қаралса, халқимиз ҳаётида ва бадий тафаккурда янги босқич сифатида баҳоланишга ҳақлидир", дейилади китобда.

ҲЕЧ КИМНИ ЗЕРИКТИРМАЙДИ

Мактабларда ўқиш тугаб, қизғин ҳаёт бироз сусайгандек бўлди. Лекин юқори синф ўқувчилари учун қизғин ва ҳаяжонли давр энди бошланди. Аввал мактаб имтиҳонларини топширишу етуклик шаҳодатномасини олиш, сўнгра олий билим даргоҳлари синовларига тайёргарлик... Эҳ-ҳей... Мазкур имтиҳонларда эса, албатта, тест синовидан фойдаланилади. Бу жараёнда, айтиш жоизки, "Синфдош" журналин мунтазам ўқиб борган ўқувчи, албатта, юқори баҳо олади. Қандай қилиб дейсизми? Чунки "Синфдош"нинг айрим сонлари тўлиғича тест саволлари билан чиқишини бутун қайси

ўқувчи билмайди. Мана, қўлимизда "Синфдош"нинг жорий йилдаги иккинчи сони. "Қобилиятни кўрсатиш учун имкон бўлмаган жойда қобилиятнинг ўзи ҳам йўқ". Бу сўзларни ким айтган? Бунинг жавобини "Синфдош-тест"ни ўқиган ўқувчигина айта олади. "Билмасанг, деҳқон бобондан сўра" саҳифа-

сидаги тест-саволлар эса ўқувчиларни табиат билан ошно тутишига чорласа, "Сеними, шопш-

май тур!" саҳифасига оид саволлар ҳайвонот ва наботот дунёси ҳақидаги билимларини оширади. Журналнинг "Иймон тили" саҳифаси орқали ўқувчилар диний дунёқарашларини чарқлайдилар. "Математика", "Кимё", "Дунё мамлакатлари" тест-саволларини ўрганиш эса ўқувчиларга ҳар қандай имтиҳонга ҳаяжонланмасдан киришга журъат бахш этади.

Шунингдек, "Синфдош"нинг бу сонидagi "Мактублар", "Мактабда муҳаббат", "Топишмоқ-тест", "Андромеда сари парвоз", "Автоолам" ва бошқа бир неча қизиқарли саҳифалари таътилдаги ўқувчилар ҳаётига янада мазмун бахш этса, синовларга тайёргарлик кўраётган ўқувчиларга имтиҳонлардан олдин хуш кайфият улашади.

Хулоса қилиб айтганда, "Синфдош" ҳеч кимни зериктирмайди.

Услубий ўқув қўлланмалари ўқитувчи учун ҳам, ўқувчи учун ҳам ҳаммаша беминнат кўмакчи вазифасини бажариб келган.

Яна бир аҳамиятли томони шундаки, ушбу ўқув қўлланмаларини ўз соҳасининг етук мутахассислари тайёрлайди. Яқиндагина нашрдан чиққан, турли фанлардан ва турли муаллифлар томонидан тайёрланган бир туркум ўқув-услубий қўлланмаларни ҳам шулар жумласига киритиш мумкин.

Муаллиф М.Абдураимова томонидан нашрга тайёрланган "Она тили таълимида янги педаго-

имконият беради. Ушбу қўлланмаларда келтирилган тест топшириқлари ўқув режасига ва дарслик мазмунига тўла мос келган. Хуллас, ушбу қўлланмалар ўқитувчи учун беминнат дастёрдир.

Шунингдек, яна икки ўқув-услубий қўлланмалари — "Она тили таълими жараёнида ўқувчилар ижодий тафаккурини шакллантириш масалалари" ҳамда "Ижодий тафаккурни ривожлантириш технологияси ва ўқувчининг мустақил фаолияти" каби қўлланмалар Б.Ўринбоев ва Г.Неъматова ҳаммуаллифлигида нашрдан чикди. Ушбу услубий

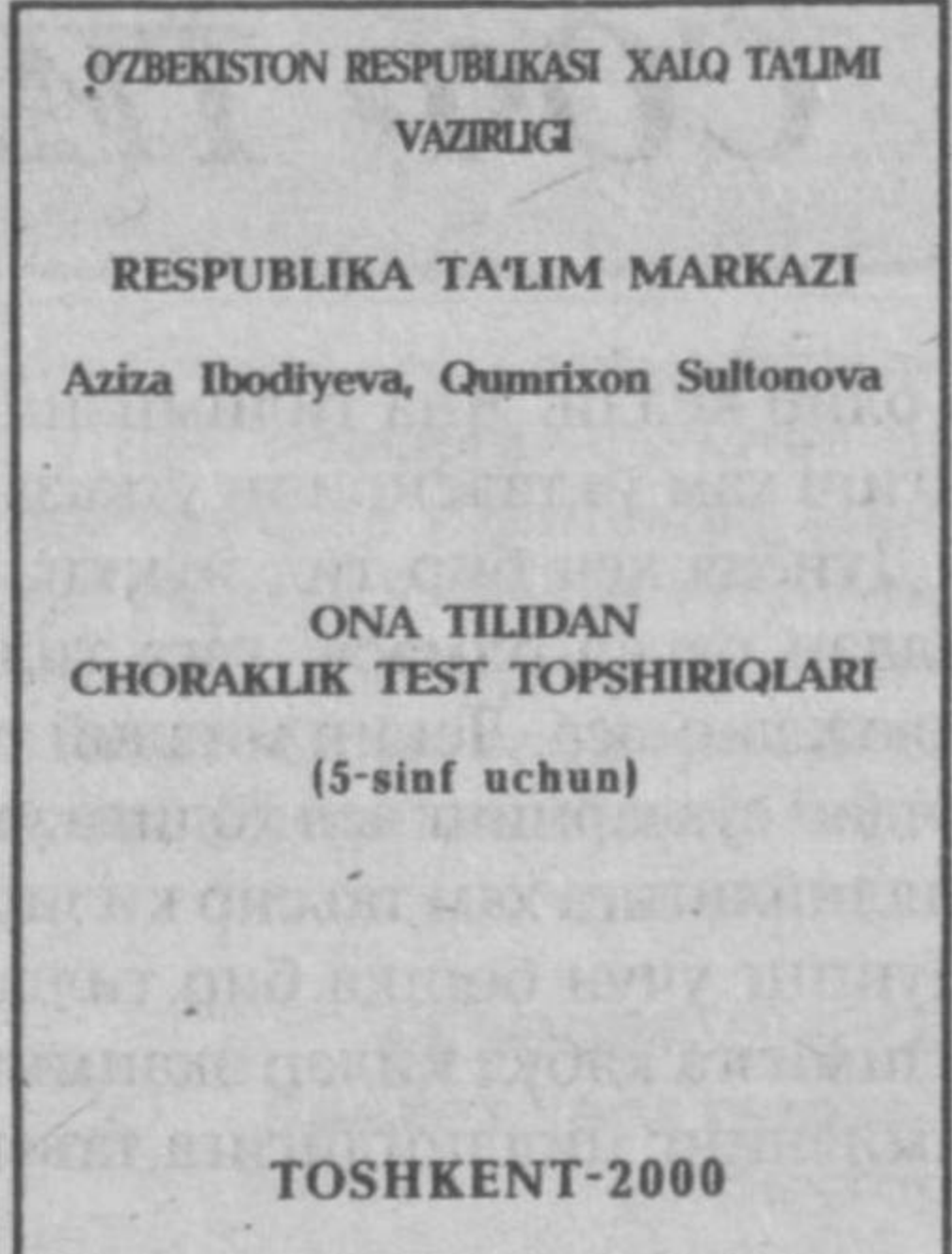
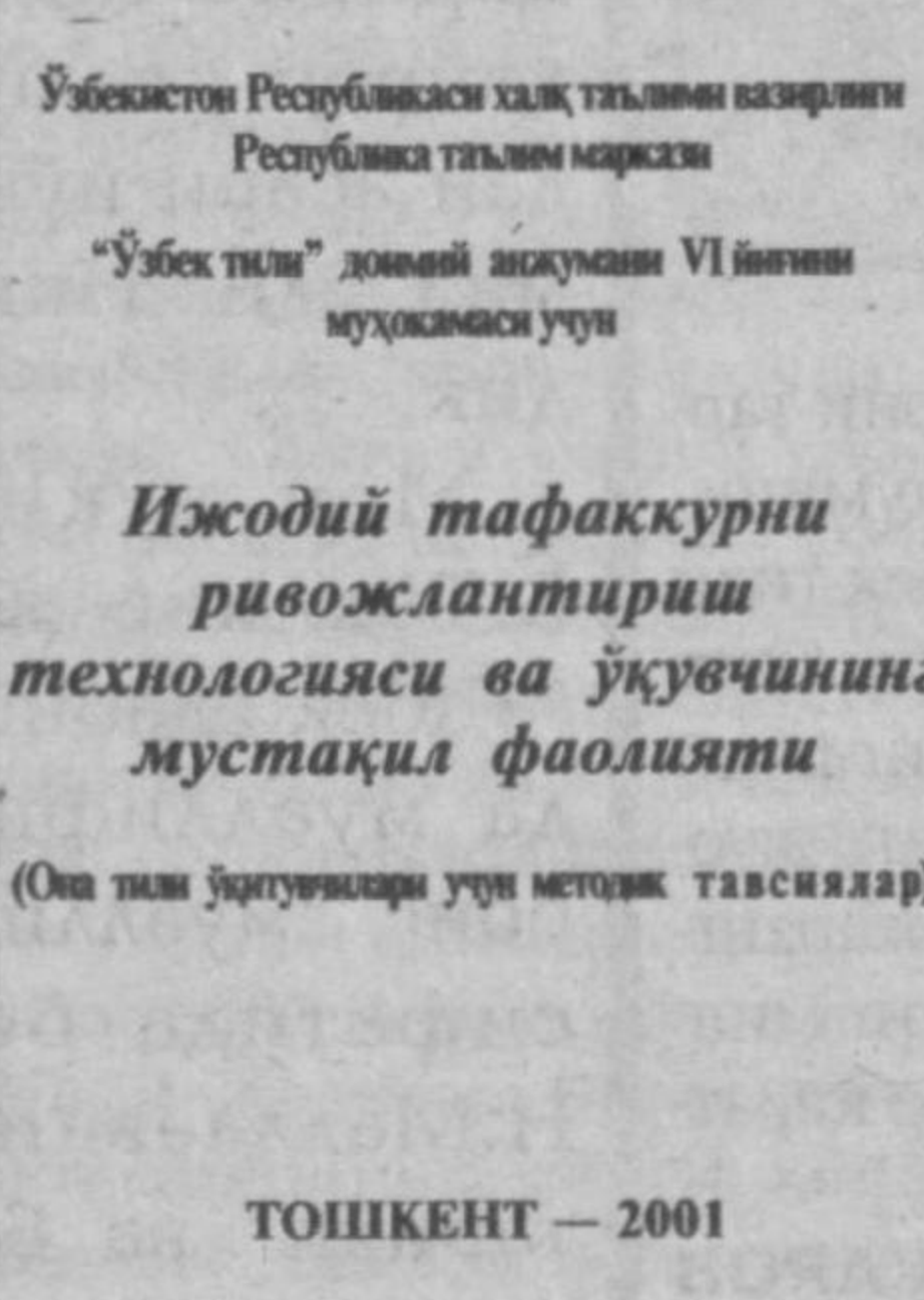
УСЛУБИЙ ҚўЛЛАНМАЛАР — ЎҚИТУВЧИ ТАЯНЧИ

гик технология" ўқув қўлланмаси юқорида айтган талабларга жавоб берибгина қолмай, балки шу соҳадаги дастлабки иш бўлиб, унда педагогик амалиётда фойдаланилаётган дарсликлар бўйича машғулотлар ўтказишнинг мақбул йўл-йўриқлари берилган.

А.Ибодиева томонидан тайёрланган "Она тилидан чораклик тестлар" (5-синф учун) ва "Она тилидан чораклик тест топшириқлари" (6-синф учун) каби ўқув-услубий қўлланмалари эса 5—6-синф ўқувчиларига она тилидан ўзлаштирган билимларини амалда синаб кўриш учун қулай

қўлланмаларда ўқувчиларнинг мустақил фикрлаш қўникмаларини шакллантириш, она тилидан янги ўқув дастури асосида ўқувчилардан ҳар бири янги мавзунини ўзлаштириш учун талаб қиладиган мустақил иш турлари, мазмуни, уларни ташкил этиш йўллари ҳақида фикр юритилади. Ушбу қўлланмалар шу соҳада учрайдиган муаммолар ечимига услубий ёрдам вазифасини ўтайди.

Хулоса қилиб айтганда бўлсак, юқоридаги ўқув-услубий қўлланмалар ўқувчи ва ўқитувчи учун айна керакли ва ўз вақтида нашрдан чикди.
Абдуҳамид АБДУАҲАД ўғли

Жуманазар БЕКНАЗАР

ВАТАН — ЁНИҚ ЮРАГИМ

ИСТИҚЛОЛГА ҚАСИДА

13

Юлдузмисан—ўйладим сени,
Ўз-ўзимга сўйладим сени,
Сирли-сирли куйладим сени,
Орзу бўлиб қолавердинг сен.

Тун бағрида тарих ғубори,
Ғубор ичра ўзбекнинг ори,
Ўртада бор аср девори,
Орни эсга солавердинг сен.

Сени тортиб олдилар зўрлаб,
Коронғилик қаъридан порлаб,
Юлдуз мисол турардинг чорлаб,
Ўйларимда туравердинг сен.

Истиқболдан қирқилди қанот,
Лоқайдлик ҳам туғилди, хайҳот,
Кўп талантлар бўғилди бот-бот,
Иснод-иснод, деявердинг сен.

Очиқ-ойдин гапириш — турма,
Доми даҳшат қонли уюрма,
Дедилар: сен бош қотирма,
"Мард қани?" деб боқавердинг сен.

Отилдинг сен—юксалди руҳинг,
Мағрур тандан сўнмади чўгинг,
Кўркув солди борингдан йўгинг,
Тўғри гапни айтавердинг сен.

Осилдинг сен — эгилмади бош,
Хурриятга чексиз эҳтирос,
Садокатдан ғурури олмос,
Олмос бўлиб қолавердинг сен.

Камалдинг сен — яна бир юлдуз,
Сўниб учди, тун бўлди кундуз,
Етим қолди неча қора кўз,
Истиқбол, деб ёнавердинг сен.

Босган издан мардлар тонмади,
Тўғри сўзлик, ғурур сўнмади
Миллий ғоя дилдан сўнмади,
Доим олға қарайвердинг сен.

Ернинг жонин сўришди фақат,
Мунгли дарё, мунгли табиат,
Қани энди соф мувозанат,
Соф ҳаво, сув сўрайвердинг сен.

14

Мозий олди юпанч,
Юрак эса қувонч,
Дилда қолмагач ранж,
Улғайдинг сен, ниҳол,

(Охири.
Боши ўтган сонларда.)

Истиқлол, истиқлол.
Чакмоқдай дафъатан,
Юлдуз кучган Ватан,
Фикр эркин, ҳам тан,
Бўлиб келдинг иқбол,
Истиқлол, истиқлол.

Бериб завқ дилларга,
Барака қўлларга,
Келажак йўлларга,
Таъзимда мажнунтол,
Истиқлол, истиқлол.

Бунёдкор ижодинг,
Дадил қадам қаддинг.
Миллионга ҳаддинг,
Кўриб қойил Хилол,
Истиқлол, истиқлол.

Ростга сен доясан,
Ўзинг рост ғоясан,
Миллатга қоясан,
Очавер минг жамол,
Истиқлол, истиқлол.

Сенга жаннат макон,
Таърифсиз гулистон,
Достон Ўзбекистон,
Юртимда мангу қол,
Истиқлол, истиқлол!

15

Истиқлолим—томирда қоним,
Халқман, юксак ота маконим,
Сен борсанки, аршда ғурурим,
Сен-ла тирик онгим, ҳар оним!

16

Вақт—тошқин дарё,
Турмайди кутиб,
Ҳаёт барқ мисол,
Бўлмайди тутиб,
Умр лаҳзаси,
Бормоқда ўтиб,
Ўйлаганмисан,
Қалбингдан туйиб,
Мен истиқлолга,
Нима бердим, деб!

Инсоннинг умри
Нақ учар юлдуз,
Елдай ўтади,
Кеча ва кундуз.
Нурни тун айлар
Сохта ёлғон сўз,
Ўйладингми ҳеч
Дўппингни қўйиб,
Мен истиқлолга
Нима бердим, деб!

Сирлиги чексиз,
Зарра жисмимиз,
Коинотнинг биз,
Нодир қисмимиз.
Сайёраларда
Чакнар исмимиз!
Ўйлаганмисан
Ёниб ва куйиб,
Мен истиқлолга
Нима бердим, деб!

Лаззатли онлар,
Қизғалдоқ гули,
Билмоқлик эса,
Буюклик йўли.
Бўлмагил асло,
Нафсининг қули!
Ўйлаганмисан,
Юракни ёйиб,
Мен истиқлолга,
Нима бердим, деб!

Қора булутлар,
Лаҳзалик соя,
Юлдузлар сўнмас,
Билло ниҳоя,
Сирлар бағрида,
Чексиздир ғоя,
Ғоя деб бир зум,
Ёндингми куйиб?
Мен истиқлолга,
Нима бердим, деб!

Илмда парвоз
Қилганда кўп бор
Эл назарига
Айла эътибор!
Эл юксак, улғ,
Шон-шарафи бор!
Ўйлаганмисан
Юртингни суйиб:
Мен истиқлолга
Нима бердим, деб!

17

Тин олганда бу нотинч руҳим,
Қалб тўридан келди бир садо:

— Эшитмайин десанг ҳеч оҳим,
Бирлаш, бирлаш, қилмагил хато!

ХОШИМА

Баҳор келса биз ёққа,
Сехрин бергач тупроққа,
Қалблар тўлар хўп завққа,
Шунда савол сўрагум:

— Жаннат кўрган мисоли,
Юртим кезган маҳали,
Уни таъриф этгали,
Борми сўзнинг кераги!

Гар сўрасам дафъатан
Шошиб қолма сен зотан,
Айтгил, нимадир Ватан?
Жавоб берсанг яйрагум.

Шеър эрур қалбнинг зарби,
Ватан сўзин ҳар ҳарфи,
Шеърга сиғмас таърифи,
Дея, ёниб сайрагум.

Илми юксак минг Даҳо,
Бирлан бўлса у танҳо,
Рашқдан ёнса бу дунё,
Юлдуз бўлиб порлагум.

Сўз дегайман, сўзим рост,
Севдим қўйиб хўп ихлос,
Дилда қайнар эҳтирос:
"Ватан — ёниқ юрагим!!"

Душанба, 3

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.45 «Тахилнома».
8.45, 17.55 ТВ маркет.
8.50 «Ўзбектедифильм» намойи-
ши: «Най».
9.05 «Камалак». Болалар учун
кинодастур.
9.40 «Туртинчи ҳокимият».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00
Янгиликлар.
10.05 «Робинзон Крузонинг
ҳаёти ва аjoyиб саргузашт-
лари». Бадий фильм.
11.35 Ўзбекистон телерадио-
компанияси камер оркестри-
нинг концерти.
Езги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».
12.05 1. «Олтин тож». Телевизион
уйин.
2. «Миттвойлар оиласи».
13.10 «Эстрада тароналари».
13.30 «Ошин». Телесериал.
14.10 «Қалб гавҳари».
14.30 ТВ анонс.
14.35 Кундузги сеанс:
«Тезлик». Бадий фильм.
16.00 «Бойсун баҳори». 2-қисм.
16.40 «Талабалик йилларим».
17.00 От спорти бўйича жаҳон
кубогининг саралаш босқичи.
17.30 «Покахонтас». Мульт-
сериал премьераси.
18.10 «Куила, ёшлигим».
18.30 «Мулк».
18.45 «Бахтли воқеа». Теле-
лоторея.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 Биржа ва банк хабарлари.
20.30 «Ахборот».
21.05 «Долзарб мавзу».
21.25 «Асия».
Спорт дастури:
22.05 1. «Универсиада - 2002»
спорт уйинларининг якунларига
доир.
2. Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
22.40 2002 йил - Қарияларни
қадрлаш йили. «Париси бор
уй».
23.10 «Ахборот - дайжест».
23.30 «Кавингтон Кросс».
Телесериал.
«Ёшлар» телеканали
9.00 Давр тонги.
10.00 Мультфильм.
10.20 Бола тилдан.
10.50 Мусикий лаҳзалар.
11.00 «Давр-ҳафта ичида».
11.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
13.20 Кўҳна оҳанглар.
13.30 Давр-news.
13.50 «Гули». Телефильм.
14.00 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
15.50 Мусикий лаҳзалар.
16.00 «Янги авлод» почтаси.
16.20 Ўзбекистон дурдоналари
16.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
18.20 Оқшом навалари.
18.35 Тафаккур ёлқинлари.
18.50 Олтин мерос.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.35 ТВ-анонс.
19.40 Кўҳна оҳанглар.
19.50 Ёшлар овози.
20.10 Бир ўлка.
20.30 Ёшлик навалари.
20.55 «Эсмералда». Телесериал.
21.30 Қишлоқдаги тенгдошим.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.40 «Мухаббат қаҳваси».
Телесериал.
23.05 «Ёшлар» телеканалида
спорт: Интерфутбол.
00.50 «Давр». Ахборот дастури.
«Тошкент» телеканали
17.20 «Официна баридан чиққан
фирибгарлар». 1-қисм.
17.55, 19.10, 21.35 «Экспресс»
телегазетаси.
18.15 «Спорт ва болалар».
18.30, 20.00, 21.15 «Пойтахт».
Ахборот дастури.
18.50 «Халқ саломатлиги
йўлида».
19.30 «ТВ плюс».
21.50 «Камалак».
20.30 «Бебилиска пул».
21.55 «Аёл - она, мураббий,
рахбар» телеклуби.
22.15 «Пойтахт шарҳи».
21.50 Кинонигоҳ. «Зулмат
кироллиги». 1-қисм.
«Халқаро» телеканал
РЖТ 6.30-8.00
16.05 «Вести».
16.20 «Қайсарлар ва
довжорлар». Сериал.
17.10 «Бугун оламда». Ахборот
курсауви.
17.20 «Алиса мўъжизалар
мамлакатиди». Фильм-балет.
18.30 Андреано Челентано
«Қайсарнинг куйилиши»
комедиясида.
РЖТ
20.00 «Время».
20.35 «Заиф бўгин». Шоу уйин.
УзТВ-IV
21.25 «Дилбарларим ва
дилбандларим». Сериал.
РЖТ
22.05 «Париж антиквари».
Детектив сериал. 1-қисм.
23.00 «Ахборот» (рус тилида)
23.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати.

Сешанба, 4

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00 - 8.35 «Ахборот».
8.35, 17.55 ТВ маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
9.00 «Соғлом она - соғлом
бола».
9.20 «Асия».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00
Янгиликлар.
10.05 «Мулк».
10.20 «Мария, Мирабелла
Транзисторияда». Бадий
фильм.
11.30 ТВ альманах.
12.05 «Париси бор уй».
12.45 «23.5 даражали бурчак
остида». Телесериал премье-
раси. 82-қисм.
13.15 «Универсиада-2002» спорт
уйинларининг якунларига доир.
13.35 «Бу ажиб фасл».
14.10 Дзюдо кураши бўйича
«Ўзбекистон оупен» халқаро
турнири.
14.40 Кундузги сеанс: **«Энг
жозибали ва латофатли».**
Бадий фильм.
Езги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».
16.00 1. «Кўшигим жон кўшигим».
2. «Покахонтас». Мультсериал
премьераси.
16.55 «Ватанимга хизмат
қиламан».
18.10 «Баркамол авлод орзуси».
18.30 «Инсон ва қонун».
18.50 «Бир жуфт қушиқ».
19.05 «Тафсилот».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 FCN «Ўзбекистон
янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 «Солиқ ва биз».
21.20 Ўзбекистон халқ артисти
М. Йўлчиева.
21.50 «Ўзбекистон» каналда
илк маротаба: **«Ошин».**
Телесериал премьераси.
Спорт дастури:
22.20 1. «Универсиада - 2002»
спорт уйинларининг якунларига
доир.
2. Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
22.55 «Мувозана».
23.20 «Ахборот - дайжест».
«Ёшлар» телеканали
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» почтаси.
9.35 «Мульттомоша».
9.50 Кинотақдим.
10.10 «Эсмералда». Телесериал.
10.40 Мусикий лаҳзалар.
10.50 Ёшлар овози.
11.10 Аскар мактублари.
11.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
13.20 Кўҳна оҳанглар.
13.30 Фарзандим-жигарбандим.
13.45 Хоразм телевидениеси
тақдим этади. «Хива-шарқ
гавҳари».
14.00 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
15.50 «Янги авлод» студияси:
«Оқ кабутар».
16.10 Ватан манзаралари.
16.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
18.20 Автопатрул.
18.35 Сифат белгиси.
18.45 Оқшом навалари.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.35 ТВ-анонс.
19.40 «Давр»-интервью.
19.55 Кўҳна оҳанглар.
20.00 Марду майдон.
20.20 «Дийдор».
20.40 Мусикий лаҳзалар.
20.55 «Эсмералда». Телесериал.
21.30 Ёшлар овози.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.40 «Мухаббат қаҳваси».
Телесериал.
23.05 «Ёшлар» телеканалида
спорт: Интерфутбол.
00.50 «Давр». Ахборот дастури.
«Тошкент» телеканали
17.20 «Официна баридан чиққан
фирибгарлар». 2-қисм.
17.55, 19.15, 22.25 «Экспресс»
телегазетаси.
18.15 «Шахримиз дурдоналари».
18.30, 20.00, 21.35, 22.45
«Пойтахт». Ахборот дастури.
18.50 «Сиз соғинган наволар».
Н. Аҳмедова.
19.35 «Нима учун?»
20.30 «Бебилиска пул».
21.15 «Долзарб мавзу».
21.55 «Туризм ҳақида».
23.10 Кинонигоҳ. «Зулмат
кироллиги». 2-қисм.
«Халқаро» телеканал
РЖТ 6.30-8.00
16.05 «Вести».
16.20 «Қайсарлар ва
довжорлар». Сериал.
17.10 «Бугун оламда».
РЖТ
17.20 «Оилавий ришталар».
18.15 «Иккинчи Бетховен».
Кинокомедия.
20.00 «Время».
20.35 «Ким миллионер бўлишни
истайди?» Телеуйин.
УзТВ-IV
21.25 «Дилбарларим ва
дилбандларим». Сериал.
22.05 «Бугунги Япония».
22.25 FCN «Ўзбекистон
янгиликлари» (инглиз тилида)
22.35 «Кун мавзуси».
22.50 «Ахборот» (рус тилида)
23.20 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати.

Чоршанба, 5

«Ўзбекистон» телеканали
**Жаҳон атроф - мухитни
муҳофаза қилиш кун**
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00 - 8.35 «Ахборот».
8.40 Газеталар шарҳи.
9.00 «Ўзбектедифильм» намойи-
ши: «Тўй либослари».
9.20 «Соз сеҳри».
9.40 «Бахтимизга омон бўлинг».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00
Янгиликлар.
10.05 Алифбо сабоқлари.
10.25 «Сирли шарча». Бадий
фильм.
11.30 Болалар учун. «Санъат
ғунчалари».
12.05 «Баркамол авлод орзуси».
12.25 «Нафосат гулшани» ёш
раққосларнинг М. Турғунбоева
номидидаги 4-Республика кўрик
танлови.
13.05 «Универсиада-2002» спорт
уйинларининг якунларига доир.
13.25 «Ошин». Телесериал.
14.10 «Остонаси тиллодан».
14.30 Кундузги сеанс:
«Панегеянинг ўғирланиши».
16.00 Дзюдо кураши бўйича
«Ўзбекистон оупен» халқаро
турнири.
16.30 «Ягона оилада».
Езги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».
17.00 1. «Саргузаштлар асири».
Видеofilm. 1-қисм. 2. «Сехрли
ҳарфлар оролчаси».
18.10 Жаҳон атроф-мухитни
муҳофаза қилиш кунига
«Оламини асранг».
18.30 «Умид» телелотореяси.
19.10 «Мулк».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 Киноконцерт.
20.30 «Ахборот».
21.05 «Ўзбекистон - Ватаним
маним».
21.35 «Сарҳад билмас дўстлик».
Спорт дастури:
21.55 1. «Универсиада - 2002»
спорт уйинларининг якунларига
доир.
2. Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
22.55 «Миллионлар уйини».
23.35 «Ахборот-дайжест».
«Ёшлар» телеканали
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» студияси:
«Оқ кабутар».
9.35 «Мульттомоша».
9.50 Давр-интервью.
10.05 Мусикий лаҳзалар.
10.15 «Эсмералда». Телесериал.
10.45 Ёшлар овози.
11.10 Жаҳон атроф мухитни
муҳофаза қилиш кунига
«Одамлар орасида».
11.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
13.20 Кўҳна оҳанглар.
13.30 Автопатрул.
13.45 «Олимп забт этган
баҳодир». Телефильм.
14.00 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
15.50 «Янги авлод» студияси:
Болалар байрами.
16.10 Чемпион сирлари.
16.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
18.30 Оқшом навалари.
18.40 Каталог.
18.50 Олтин мерос.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.35 ТВ-анонс.
19.40 «Давр»-интервью.
19.55 Аскар мактублари.
20.35 Ёшлик навалари.
20.55 «Эсмералда». Телесериал.
21.30 Ёшлар овози.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.40 «Мухаббат қаҳваси».
Телесериал.
23.05 «Ёшлар» телеканалида
спорт: Интерфутбол.
00.50 «Давр». Ахборот дастури.
«Тошкент» телеканали
17.20 «Официна баридан чиққан
фирибгарлар». 3-қисм.
17.55, 19.35, 21.55 «Экспресс»
телегазетаси.
18.15 Болалар экранлари.
18.25 «Менинг замоним».
18.30, 20.00, 22.00, 23.05
«Пойтахт». Ахборот дастури.
18.50 «Бебилиска пул».
19.55 «Соғина».
20.30 «Тошкент ва тошкент-
ликлар». Бевосита мулоқот.
22.40 «Қамолот фасли».
23.30 Кинонигоҳ. «Зулмат
кироллиги». 4-қисм.
«Халқаро» телеканал
РЖТ 6.30-8.00
16.05 «Вести».
16.25 «Қайсарлар ва
довжорлар». Сериал.
17.15 «Бугун оламда». Ахборот
курсауви.
РЖТ
17.30 «Оилавий ришталар».
Сериал.
19.30 «Биз анойи эмасмиз».
Ҳажвий курсауви.
20.00 «Время».
20.35 «Рус рулеткаси».
УзТВ-IV
21.25 «Соккер клуб».
21.50 FCN «Ўзбекистон
янгиликлари» (инглиз тилида)
22.00 «Париж антиквари».
Детектив сериал. 2-қисм.
23.00 «Ахборот» (рус тилида)
23.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати.

Пайшанба, 6

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35, 17.55 ТВ маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
Езги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».
9.00 1. «Саргузаштлар асири».
Видеofilm. 1-қисм. 2. «Мен
бобомдек бўлишни хоҳлай-
ман».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00
Янгиликлар.
10.05 «Мулк».
10.20 «Одамлар орасидаги бўри
боласи». Бадий фильм.
11.40 «Фанимиз истиқболлари».
12.05 «Кувноқлар ва зуклолар».
Телемусобақа.
13.40 «Универсиада - 2002»
спорт уйинларининг якун-
ларига доир.
14.10 «Озод юрт одамлари».
14.30 «Тавоис» ансамблининг
концерти.
15.00 «Меҳр қолур».
15.20 «Шайтон ва фаришта».
Ўзбек миллий академик драма
театрининг спектакли. 1-қисм.
16.35 «Харита». Халқаро шарҳ.
Езги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».
17.00 1. «Саргузаштлар асири».
Видеofilm. 2-қисм. 2. «Мен
бобомдек бўлишни хоҳлай-
ман».
18.10 «Ўзбекистон: XXI аср
ёшлари».
18.30 «Яхши ният». Телелоторея.
19.05 «Инсон ва қонун».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 FCN «Ўзбекистон
янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 «Америкага ташриф».
Видеofilm.
Спорт дастури:
22.10 1. «Универсиада-2002»
спорт уйинларининг якун-
ларига доир. 2. Футбол бўйича
жаҳон чемпионати қундалиги.
22.45 «Таянч нуқтаси».
23.05 «Рухият манзаралари».
23.40 «Ахборот-дайжест».
«Ёшлар» телеканали
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» студияси:
Болалар байрами.
9.35 «Мульттомоша».
9.50 Ракурс.
10.10 «Эсмералда». Телесериал.
10.40 Мусикий лаҳзалар.
10.50 Ёшлар овози.
11.10 Дийдор.
11.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
13.20 Кўҳна оҳанглар.
13.30 Хўк ва бурч.
13.45 Мусаввир. Телефильм.
14.00 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
15.50 Сифат белгиси.
16.00 «Янги авлод» студияси:
Кичкинтой театри, Болалар
учун концерт.
16.25 Мусикий лаҳзалар.
16.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
18.25 Табобат оламида.
18.45 Оқшом навалари.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.40 «Давр»-интервью.
19.55 Аскар мактублари.
20.35 Ёшлик навалари.
20.55 «Эсмералда». Телесериал.
21.30 Ёшлар овози.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.40 «Мухаббат қаҳваси».
00.50 «Давр». Ахборот дастури.
«Тошкент» телеканали
17.20 «Официна баридан чиққан
фирибгарлар». 4-қисм.
17.55, 19.35, 22.20 «Экспресс»
телегазетаси.
18.15 Болалар экранлари.
18.25 «Менинг замоним».
18.30, 20.00, 22.00, 23.05
«Пойтахт». Ахборот дастури.
18.50 «Бебилиска пул».
19.55 «Соғина».
20.30 «Тошкент ва тошкент-
ликлар». Бевосита мулоқот.
22.40 «Қамолот фасли».
23.30 Кинонигоҳ. «Зулмат
кироллиги». 4-қисм.
«Халқаро» телеканал
РЖТ 6.30-8.00
16.05 «Вести».
16.25 «Қайсарлар ва
довжорлар». Сериал.
17.15 «Бугун оламда». Ахборот
курсауви.
РЖТ
17.30 «Оилавий ришталар».
Сериал.
19.30 «Биз анойи эмасмиз».
Ҳажвий курсауви.
20.00 «Время».
20.35 «Рус рулеткаси».
УзТВ-IV
21.25 «Соккер клуб».
21.50 FCN «Ўзбекистон
янгиликлари» (инглиз тилида)
22.00 «Париж антиквари».
Детектив сериал. 3-қисм.
23.00 «Ахборот» (рус тилида)
23.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати.

Жума, 7

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35, 17.55 ТВ маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
Езги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».
9.00 1. «Саргузаштлар асири».
Видеofilm. 2-қисм. 2. «Мен
бобомдек бўлишни хоҳлай-
ман».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00
Янгиликлар.
10.05 «Бор эканда, йўқ экан».
Бадий фильм.
11.25 «Ўзигинг намоен қил».
Экранда - Андижон вилояти.
12.05 «Йўл бошида».
12.30 «Мусиқа ва театр».
13.10 «Олам». Телеальманах.
13.40 «Универсиада-2002» спорт
уйинларининг якунларига доир.
14.10 Кундузги сеанс:
«Гаройиб ҳодиса».
15.10 Мубайт бўйича халқаро
турнир.
15.30 «Озода бўлса шахринг».
15.45 «Шайтон ва фаришта».
Ўзбек миллий академик драма
театрининг спектакли. 2-қисм.
16.20 «Мохият».
16.35 «Фарзанд - умид юлдузи».
Езги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».
17.00 1. «Саргузаштлар асири».
Видеofilm. 3-қисм. 2. «Мен
бобомдек бўлишни хоҳлай-
ман».
17.00 «Йўла, изла, топ».
17.40 «Нурли манзиллар».
18.10 «Тафсилот».
18.30 «Кўшигимиз Сизга
армуғон».
19.05 «Худоят сари».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 Тиббиёт одимлари.
20.30 «Ахборот».
21.05 «Долзарб мавзу».
21.25 Бир жуфт қушиқ.
21.35 «Ўзбекистон» каналда
илк маротаба: **«Ошин».**
Телесериал премьераси.
Спорт дастури:
22.05 1. «Универсиада-2002»
спорт уйинларининг якунларига
доир. 2. Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
22.40 «Олтин бешик».
23.00 «Бу ажиб фасл».
23.25 «Ахборот - дайжест».
«Ёшлар» телеканали
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» студияси:
Болалар байрами.
9.35 «Мульттомоша».
9.50 Ракурс.
10.10 «Эсмералда». Телесериал.
10.40 Мусикий лаҳзалар.
10.50 Ёшлар овози.
11.10 Дийдор.
11.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
13.20 Кўҳна оҳанглар.
13.30 Хўк ва бурч.
13.45 Мусаввир. Телефильм.
14.00 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
15.50 Сифат белгиси.
16.00 «Янги авлод» студияси:
Кичкинтой театри, Болалар
учун концерт.
16.25 Мусикий лаҳзалар.
16.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
18.25 Табобат оламида.
18.45 Оқшом навалари.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.40 «Давр»-интервью.
19.55 Аскар мактублари.
20.35 Ёшлик навалари.
20.55 «Эсмералда». Телесериал.
21.30 Ёшлар овози.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.40 «Мухаббат қаҳваси».
23.05 «Ёшлар» телеканалида
спорт: Интерфутбол.
00.50 «Давр». Ахборот дастури.
«Тошкент» телеканали
17.20 «Официна баридан чиққан
фирибгарлар». 5-қисм.
17.55, 19.15, 21.35 «Экспресс»
телегазетаси.
18.15 Болалар экранлари.
18.25 «Менинг замоним».
18.30, 20.00, 21.15, 22.10
«Пойтахт». Ахборот дастури.
18.50 «Бебилиска пул».
19.55 «Соғина».
20.30 «Тошкент ва тошкент-
ликлар». Бевосита мулоқот.
22.40 «Қамолот фасли».
23.30 Кинонигоҳ. «Зулмат
кироллиги». 5-қисм.
«Халқаро» телеканал
РЖТ 6.30-8.00
16.05 «Вести».
16.25 «Қайсарлар ва
довжорлар». Сериал.
17.15 «Бугун оламда».
17.25 «Юра даврининг сирлари».
Ҳужжатли фильм.
18.15 «Нигоҳ».
РЖТ
18.30 Ҳужжатли детектив.
19.00 «Мўъжизалар майдони».
20.00 «Время».
УзТВ-IV
20.35 «Дилбарларим ва
дилбандларим». Сериал.
21.40 Кинонинг олтин асири:
«Панино». Бадий фильм.
23.20 «Ахборот» (рус тилида)
23.55 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати.

Шанба, 8

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.40 Газеталар шарҳи.
Езги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».
9.00 «Йўла, изла, топ».
Телемусобақа.
9.40 «Мусиқа бўстони».
10.05 «Ўзбектедифильм»
намоиши: «Кушлар».
10.20 «Худоят сари».
10.40 «Ака-ука Гримм эртак-
лари». Мультсериал.
11.05 «Олтин бешик».
11.30 «Дунё қўриб, дунёлар
ярат».
11.50 **«Шаҳарликлар».**
Бадий фильм.
13.10 «Кўҳна замин оҳанглари».
13.40 «Универсиада-2002» спорт
уйинларининг якунларига доир.
14.00 «Маърифат».
14.20 «Қонли тош». Бадий
фильм. «Адабий жараён».
15.35 1. «Езувчи ва замон».
2. «Шеър ва шуур».
3. «Дунё адабиёти».
16.20 «Ягона оилада».
16.50 Болалар учун. «Фламин-
го».
17.15 «Рангин дунё».
Езги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».
17.40 1. «Саргузаштлар асири».
Видеofilm. 3-қисм. 2. «Мен
бобомдек бўлишни хоҳлай-
ман».
17.00 «Йўла, изла, топ».
17.40 «Нурли манзиллар».
18.10 «Тафсилот».
18.30 «Кўшигимиз Сизга
армуғон».
19.05 «Худоят сари».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 FCN «Ўзбекистон
янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 «Соғлом она - соғлом
бола».
21.25 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
21.45 «Шанба оқшомда».
22.20 Футбол бўйича Ўзбекистон
чемпионати. «Трактор»-
«Металлург».
23.05 «Ахборот-дайжест».
«Тунги ёғду». Дам олиш дастури.
23.25 «Кунлар ва тунлар».
Бадий фильм.
«Ёшлар» телеканали
8.00 «Давр тонги».
9.00 «Янги авлод» студияси:
Олтин калит.
9.15 «Мульттомоша».
9.45 Табобат оламида.
10.05 «Эсмералда». Телесериал.
10.35 Ёшлар овози.
10.55 «Рамана». Телесериал.
11.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
13.20 «Янги авлод» студияси:
Катта танлаш.
13.40 Қутлимган меҳмон.
14.00 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
15.50 Мусикий лаҳзалар.
16.00 Саломат бўлинг.
16.30 Футбол бўйича жаҳон
чемпионати қундалиги.
18.25 Оқшом навалари.
18.35 Бизнес-академия.
18.50 Олтин мерос.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.40 Каталог.
19.50 Кўҳна оҳанглар.
20.00 Юлдузлар чехриси.
20.30 Ёшлик навалари.
20.55 «Жоли Леско». 7 қисм.
21.45 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.40 Тунги тароналар.
22.50 «Ёшлар» телеканалида
спорт: Интерфутбол.
«Тошкент» телеканали
17.20 «Мультчархалар».
17.40 «Жаҳон географияси».
18.40, 20.00, 21.30 «Экспресс»
телегазетаси.
19.

ҲАР КУНИ БАЙРАМДИР БОЛАЖОННИНГ

Бугун байрам. Қатор-қатор болакайлар байрам сайлига чиқишган. Уларнинг чехралари ҳар доимгидан ўзгачароқ, яъни ёришгандек гўё. Айнан шу дамларда бу дунёнинг энг беғубор кўнгилларида нималар кечаётганини билиш учун Мирзо Улуғбек истироҳат боғига келган болаларни бир-бир суҳбатга тортаман.

Уч эгизак опа-сингилларнинг ичида энг жиккакнаси Тоира (4 ёш):

— Бугун янги кўйнагимни кийдим. Адажоним 3 та мороженое овердиди... Энди эртага яна оверарканла, — дея мактанади.

6 ёшли Фирдавс эса кўлидаги қанд-курсларини эплай олмасдан шундай дейди:

— Баланд чархпалакка чиқдим, отчага, машинага миндим.

— Хурсандмисан?

— Ҳа, айтим-ку.

— Фирдавс, катта бўлсанг,

билан оғриб, нинаю дори-дармонлар "захри"дан зада бўлиб қолганди. Ҳозир эса ҳаммаси ортда қолиб, соғлом болажонлар қаторида байрам гаштини сураяпти. Ҳали кичик бўлса-да, касалхонанинг тутқун кроватларидан кўра бугунгидек оиласи, болалар орасидаги эркинликни ўзича ҳис қилаётган Давронбекка қараб: "Ҳеч қачон касал бўлма, болажон!" дея оламан, холос.

Ушбу хиёбоннинг мовий суви кўли ҳам бугун ўзгача гаштли. Сувнинг сокин шивирлари

— Боғчадан кетгинг келаяптими?

— Йўқ, лекин мактабга борсам, кат-та-а-а киз бўламан. Китобларим кўп бўлади. Кейин уни Зарифа опамга (боғча опаси) кўрсатаман...

Нозиккина, лекин ўзибилармон бу қизчанинг-да барча болалар каби орзулари бир дунё.

Орзуингга ет, болажон!

Элзод бу йил 2-синфни тугатди. У ҳам айна дамда "катта" мақсадларини амалга оширишни дилига тугиб қўйди. Чунки, ён-вериди тенгдошлари, укаю сингилларининг шижоатидан ўрнак олаяпти-да.

— Мени охириги чоракда "4" баҳо олганим учун ўқитувчим синфкомликдан бўшатиб ўрнимга Мунисани қўйиб қўйдилар. Сентябрдан албатта яхши ўқиб, барибир яна синфком бўламан. Унинг астойдил гапириши, шунга лойиқ: **шижоатинг сўнмасин, ўғлон!**

Дам олиш боғидаги "Мисси Maus"лар ҳам ҳар қачонгидан кўра серҳаракат. Уларнинг зерикиб ўтиришига бир дақиқа бўлса-да фурсат йўқ. Айниқса, "Мисси Maus"лар қилаётган ҳазилларни ҳам болажонлар хафа бўлмасдан кутиб олишади. Келганларни хушнуд қилиш, кўнглини олиш илнжидидаги бу ниқобли йигитчаларнинг шўхликлари ҳам ўзгача. Ана, ҳали эндигина ўзини эплаб юраётган болакайнинг иштини торттиб юборгани қайсию, узун бўйли кизалоқнинг сочларидан тортиб қолгани қайси...

Бир томонда худди шундай ҳазилкашлик билан Жаҳона исмли киз, ота-онаси биргалик-

да суратга тушишяпти. Жаҳонанинг сўзамоллигидан фойдаланаман.

"Ойим юзга кирсинлар, Дадам юзга кирсинлар. Мен ҳам юзга кирганда, Ёнимизда юрсинлар..."

Менга энди ойим ўғил ука обкеб беради. Отини Жасур қўямиз. Кейин мен унга қарайман, бирга ўйнайман, ҳамма ўйинчоқларимни укамга бераман. Жаҳонанинг онаси:

— Бола-да, тап тортмасдан гапираверади, — дея тортнади.

Ҳа-да! Болага ҳеч ким ҳукмронлик қила олмайди. У ўзининг қалбига ўзи подшо. У ўзигагина бўйсунди, холос.

Айтганинг келсин, кизалоқ, дунё боланинг йиғисию кулгуси билан гўзал.

Болалар хурсанд бўладиган бу кунда бир четдангина туриб кузатганларимиз ажойибу фаройиб! Бу болалар учун балким одатий ҳолдир. Лекин бизнинг кўзимиз билан қараганда, жуда самимий, жуда соф, сунъийлик ара-лашмаган бу ерга. **Биз катталарга ўрнак бўлишга арзийсизлар, болажонлар!**

Шундай таскин кайфиятда қайтар эканман, ҳовлилар, кўчаларда ўйнаб юрган болаларга назар соламан. Ҳаммаси хурсанд. Истироҳат боғларига бормаган бўлса-да, кимдандир қандайдир совға-саломлар олган, ҳеч бўлмаса ширин сўзлар эшитган. Уларни

кўрдиму тўғри маҳалламиздаги оёқларининг ривожланиши сустроқ бўлган, лекин ақлу идроки жуда теран, 11 ёшли Баҳодирниқига йўл олдим. Баҳодир эндигина шахримиздаги меҳрибонлик уйларида бориб, тенгдошларига совға-салом улашиб келган жойида суҳбатлашдик.

— Мен ҳечам тушкунликка тушмайман, хафа бўлмайман. Чунки менинг азиз ота-онам бор. Бу йил оёқларимни операция қилдиришади. Албатта, кейинги йилги байрамларда ўзим юриб, ҳамма болаларни табриклайман.

Орзуларнинг мададидан ишонч олаётган Баҳодир ва шу каби болаларга саломатлик бўлса бас.

Ҳа! Тинч Ватанинг тинч хо-

надонида тинч кунларни қаршилашнинг ўзи бир байрам. Бугунгидек байрам бўлса, байрам устига байрам. Қўйингки, беғубор болаликнинг ҳар куни байрам.

Насиба ЭРХОНОВА

1 июнь — халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни

ташқари яна нималардан болаларни асраш, ҳимоялаш мумкин? Шу саволга кўйидаги кузатишларим орқали жавоб топгандек бўлдим.

Агар чет эл бадий фильмларини эътибор бериб томоша қилсангиз, ота фарзандига, фарзанд онасига (ёки бобосига, бувисига) "мен сизни яхши кўраман", деб куп такрорлашади. Кейин кат-

миз керак. Токи улар болалигиданоқ уз фикрида собит турадиган, нима яхшию нима ёмонлигини ҳис қилиб яшайдиган шахс бўлиб улғайишсин. Улар уз муҳаббатларини, меҳрларини ота-оналарига очик-ошкора айтишдан тортинмайдиган бўлишсин.

Яна бир ҳимоята сабаб бўладиган омил. Ота-оналар, буви-боболар, амма-холалар, ака-опалар! Болаларни ҳад-

булган эътибордан бола талтайиб кетди. Унинг онгига "мен нима қилсам ҳам бўлаверади, қанчалик туполон қилсам ҳам, шовқин-сурон солсам ҳам мумкин", деган фикр шаклланган. Натижада у билан бирга одобсизлик ва худбинлик иллатлари ҳам улғаймоқда. Энди биров унга сал қаттиқроқ гапирса ҳам, тартибга чақирмоқчи бўлиб танбех берса ҳам чинқириб йиғлайдиган, уйдаги кузига

уй бурчагига бориб биқиниб олишни, ёки бошини қўрпага буркаб яшириниб олишни урганади. Қалбида "дунёдаги ҳамма кишилар ҳам шундай жанжалкаш, мен ҳам катта бўлсам уз ҳақимни мана шундай талаб қиламан, ана ота (ёки онам) мен зўрман деяпти-ку, демак зўрлар жанжалкаш булар эканда. Ёки боғча, мактаб яхши, у ердаги опалар ҳеч қачон урушмайди, оила

га, одамзотга ишончсизлик руҳида тарбияланишга олиб келади.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг хабарларига қараганда, бир йилда минглаб болалар ота-онаси билан биргаликда қочоқ мақомини олар экан. Ватансизлик болаларни таълим олишдан, халқаро ҳужжатларда таъминланган ҳур ва фаровон яшашдан чеклар экан. Халқаро болалар ташкилоти Юнисеф бутун дунёдаги болаларнинг яшаш ҳуқуқи, таълим олиш ҳуқуқи, ота-онасининг қарамоғида бўлишини таъминлаш учун ҳаракат қилади. Лекин баъзи инсонлар уз жигарбандидан воз кечмоқда, уларни қаровсиз қолдирмоқда. Болаларни азиз ва ардоқли бир шахс сифатида қўрар эканмиз, уларнинг туйғуларини ҳам ҳимоя қилайлик. Ушанда

БОЛАЛАРНИ ҚИММОН ЁКИ НИМАЛАРДАН ҲИМОЯ ҚИЛАМИЗ

Мени кўпдан буён болаларни нимадан ёки кимдан ҳимоя қиламиз, деган савол уйлантириб келар эди. Тўғри, бутун дунёдаги болалар урушлардан, қашшоқликдан, турли табиий офатлар ва бахтсиз ҳодисалардан ҳимоя қилинадилар. Уларнинг яшаш ҳуқуқи тугилгандан бошлабқ умрининг сунгигача таъминланган. Фақат қаердандир болалар тўқ, ота-онаси бағрида, тинч ва осуда Ватанда улғайишмоқда, яна қаерлардандир дунёнинг эртанги эгалари уруш, очарчилик, қашшоқлик, сув тошқини, зилзила туфайли қўрқув ва ҳадикда, хавотир ва эртанги куннинг порлоқ бўлиши умидида умргузаронлик қилишмоқда. Бундай вазиятлардан

талар беш ёшли боласи билан ҳам, ун саккиз ёшли дилбанди билан ҳам худди катта кишилар билан суҳбатлашгандек гаплашишади. Бирор саволни сўраса "ҳали кичкинасан, бунақа нарсаларга ақлинг етмайди", деб эмас, батафсил "нега шундай, нима учун унақалигини" тушунтириб беради ва оғринмайди ҳам.

Ҳа, энди кинода ҳамма нараса бўлиши мумкин, дейишпингиз табиий. Аммо фильм сюжети ҳаётдаги воқеаларга асосланиб ёзилади-ку. Айтмоқчи бўганим биз фарзандларимизни, келажак ворислари деб улуғлаётганимиз — кичкинтойларни эркин фикрларига бўладиган тусиқлардан ҳимоя қилиши-

дан ортиқ бериладиган меҳрдан, уларга қўрсатиладиган керагидан кўп меҳрибончиликлардан ҳимоя қилинг. Бу гаплар, албатта, муаллифнинг шахсий фикри.

Чунки ҳаддан ортиқ қўрсатилган меҳр боланинг худбин бўлиб қолишига сабаб бўлади.

Оилада икки нафар қиздан сунг орзиқиб қутилган утил дунёга келди. Она ҳам, ота ҳам, опалар ҳам "ўзи биттагина утил бўлса" дея жуда эркалатиб юборишди. Онаси уч маҳал иссиқ овқат қилиб беради, "биттагина ўғлим деб", дадаси унинг оғзидан чиққан нарсани олиб келиб беради. Опаларини-ку айтмай қўя қолай. Хуллас узиға ҳаддан ташқари

кўринган нарсани отиб ёки синдириб ташлайдиган бўлиб қолган.

Унда фақат узим бўлишим керак, ҳамма яхши нарсалар менга бўлмоғи даркор, мен ҳеч кимнинг насиҳати-га зор эмасман, деган тушунча пайдо бўлган.

Яна болаларни оилада бўладиган турли жанжаллардан, ота-онанинг бир-бирига бўладиган қўпол муомаласидан асрашимиз керак.

Уйда ҳар куни жанжалга гувоҳ бўлган, эр хотиннинг, хотин эрнинг устидан бир-бирига номзатқул сузларни айтиб "мағзава" ағдараётганлигини кўрган фарзандда, биринчи навбатда асабийлик, қўрқув тугилади. У жанжал бошланиши билан

ёмон" деган фикрлар пайдо бўлади. Бу эса боланинг биз орзу қилаётган баркамол, жисмонан, маънан стуқ шахс сифатида эмас, балки оила-

узимиз ҳам сеvimли бўла-

миз.
Гулчеҳра БОБОБЕКОВА;
Тошкент Давлат
Иқтисодийёт университети
ўқитувчиси

УМИД ФУЖВАЕИ

“Феруза табиятан оқ кўнгил, ҳозиржавоб, билимга чанқоқ қиз. Унинг шеърларида Ватан, она юрт, табиат гўзаллиги, меҳнатсевар кишиларга бўлган санимий муҳаббат сезилиб туради”.

Сурхондарё вилояти Узун туманидаги 14-мактабнинг 6-синф ўқувчиси Феруза Очилдиева ҳақида мактаб раҳбарларининг тавсияномасида ана шундай сўзлар бор. Кўлимга тушган бир дафтар шеърини машқлар билан яқиндан танишар эканман, кўнглимда илиқлик пайдо бўлди, беғубор болалик туйғулари, ҳаётга шайдолик, яхшиларга талпиниш, келажакка ишонч кайфияти умид учкунларини ёндирди.

Феруза қизимизнинг қалами ва қалбидан таралаётган нур не-не кўнгилларни ёритишига, дил машқлари шеърини мухлисларига манзур бўлишига ишонаман.

Узунлик Ферузабонун баҳор қалдирғочига ўхшатгим келади. Ахир, қалдирғоч ўз қанотларида ҳар йили баҳорни — гўзалликни бошлаб келади.

ДИЛИМИЗДА,
ЎДИМИЗДАСИЗ

Ватан учун жонидан кечган,
Калқонман, деб қасамёд ичган.
Кўксини ёв ўқига очган,
Ўзбекистон қахрамонлари.

Кутмагандик кузгун ўқидан,
Узилар деб азиз жонингиз.
Авлодлардан авлодга етар
Достон бўлиб шуҳрат-шонингиз.

Номим асло ўчади деманг,
Акажоним, ёдимиздасиз.
Узун узра ҳар тонг отганда,
Дилимизда, ёнимиздасиз!

Нормурод НАРЗУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон халқ шоири

ОЙИЖОНИМ

Ойижоним бир куни
Бетоб бўлиб қолдилар.
Бошларини маҳкамлаб
Чатиб боғлаб олдилар.

Супурдим ҳовлимизни,
Пиёлани чайқадим.
Ойижоним севиниб
Кетганини пайқадим.

Касал бўлманг, ойижон,
Хамма ишни қиламан.
Сиз кулсангиз кулади
Бутун жаҳон, биламан!

Феруза ОЧИЛДИЕВА,
Узун туманидаги
14-мактабнинг
6-синф ўқувчиси

ФРАНЦИЯ —
СЕНЕГАЛ — 0:1ЯНГИ АСРНИНГ ИЛК ЧЕМПИОНАТИ
ШОВ-ШУВЛИ НАТИЖА БИЛАН БОШЛАНДИ

Энг сўнги жаҳон ва Европа чемпионлари янги асрдаги илк жаҳон биринчилигини мағлубият билан бошладилар. Жаҳон кубоги мусобақалари финал турнирида илк бор иштирок этаётган Сенегал терма жамоаси бундай нуфузли мусобақадаги илк қадамини ғалаба билан қўйди.

Айтиш мумкинки, европаликлар мағлубиятининг бир неча сабаблари бор. Энг аввало, улар елкасидаги масъулият юкини қайд этиш лозим. Иккинчиси, гарчи жамоа ўйини юксак даражада шаклланди, ушбу ўйинда афсонавий Зиданнинг йўқлиги билинди. Учинчидан, Сеулнинг намли ҳавоси африкаликлардан кўра европаликларга кўпроқ

таъсир ўтказиши сезилди. Тўртинчидан, таркиби ушбу ЖЧда ўртача ёши энг “кекса” бўлган ўйинчилардан иборат жамоалардан бири бўлган (Франция ва Бельгия — 29,5 ёш) Франция терма жамоасидан Жоркаефф, Пети, Лизаразю каби “қария”лар 1998 йилги формасида эмаслиги билиниб қолди. Бешинчидан, балки бу энг асосийси, ривожлана-

ётган Африка футбол вакиллари ва ниҳоят Жанубий Америка — Европа баҳсига жиддий равишда қўшилганлигини биринчи ўйиндаёқ исботлашди.

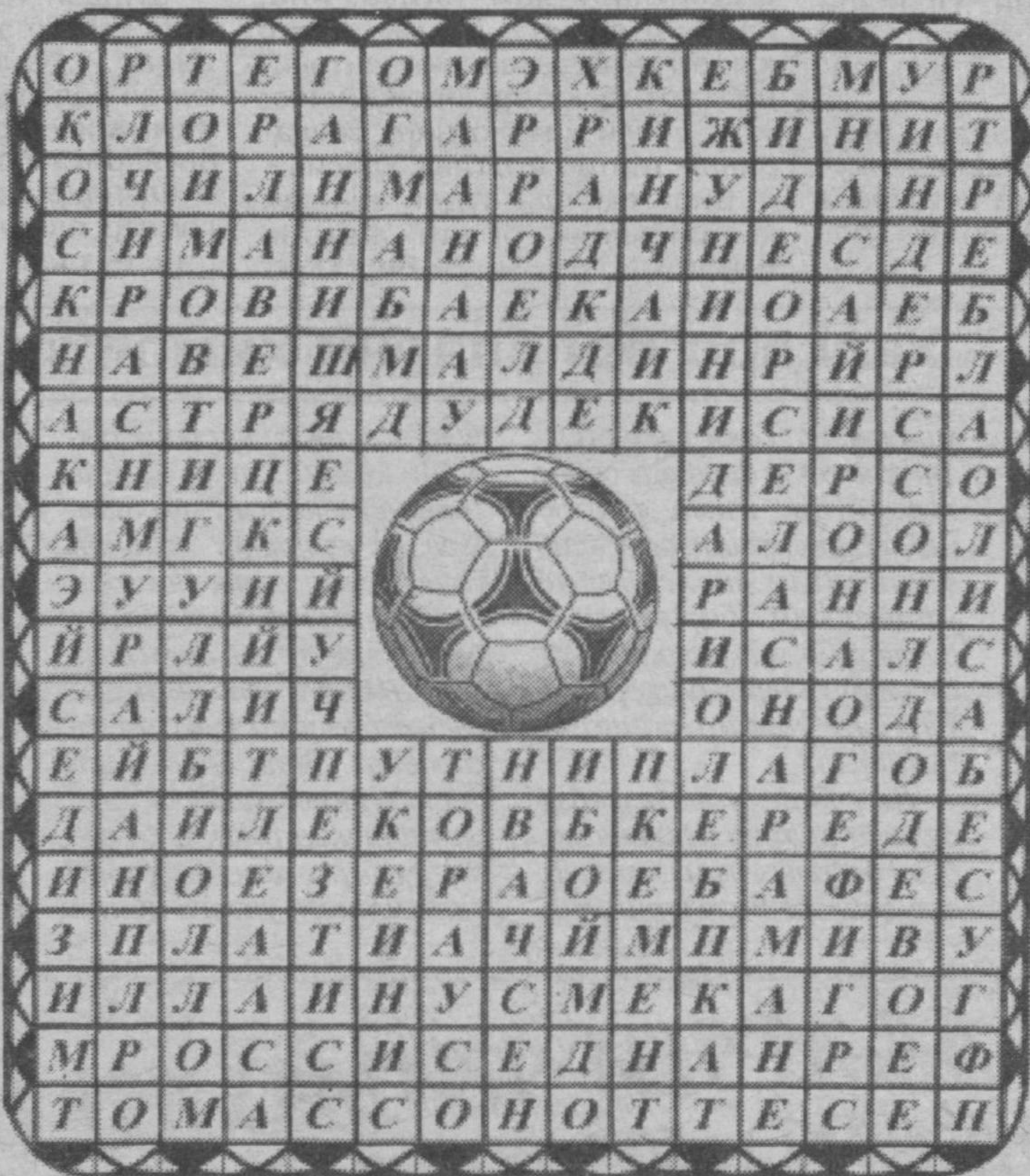
Булар — биринчи ўйиндан кейинги мулоҳазалар. Ҳали олдинда яна 63 та ўйин турибди. Нима бўлганда ҳам илк бор Америка ва Европа қитъасидан бошқа жойда ўтказилаётган Жаҳон Кубоги баҳслари бундан-да йирикроқ шов-шувларни тортиқ этади, деган умиддамиз.

Отингизни қамчиланг, осиеликлар ва африкаликлар!

КАРВОНЛИ

“ФУТБОЛ
ВЕНГЕРЧА

1. Жаҳон чемпионати тарихида илк гол муаллифи бўлган футболчи (5). 2. Ўзбек футбол юлдузи. 3. (7). Тўпурар дарвозабон (8). 4. Ватанимиз футболда ўз зарбалари билан из қолдирган мохир ҳужумчи (10). 5. XX аср футбол юлдузларидан бири (8). 6. АҚШ терма жамоаси ҳужумчиси (3). 7. “Олтин тўп” совриндори, голландиялик тўпурар (6). 8. Италия жамоаси ҳимоячиси (9). 9. Португалиялик ярим ҳимоячи (4). 10. Коста-Рика жамоаси ҳужумчиси (8). 11. Бразилиянинг ўтган аср олтишинчи йилларидаги мохир тўпурари (8). 12. Россия жамоаси ярим ҳимоячиси (5). 13. XII жаҳон чемпионатининг мохир тўпурари (5). 14. Мохир рус дарвозабони (4). 15. Япониянинг ўзига хос ҳужумчиси (8). 16. “Олтин тўп” соврини муаллифи, португалиялик тўпурар (8). 17. Футбол кироли (4). 18. XVI жаҳон биринчилиги юлдузи (5). 19. Сенегал мамлакатини ҳужумчиси (6). 20. Польшалик мохир тўпурар (9). 21. Сўнги йиллар футбол юлдузи,

ЮЛДУЗЛАРИ”
КРОССВОРДИ

ҳужумчиси (7). 22. Швециялик таниқли ҳужумчи (9). 23. Франция мамлакатининг мохир ҳужумчиси, мураббий (7). 24. Мексикалик дарвозабон (6). 25. Бельгия жамоаси ҳимоячиси (4). 26. Хорватиялик ҳимоячи (5). 27. Эквадор жамоаси аъзоси (9). 28. Италия терма жамоаси ҳимоячиси (7). 29. Немис жамоаси аъзоси, ҳимоячи (5). 30. Англия жамоаси ҳимоячиси (7). 31. Бразилиялик мохир ўйинчи (6). 32. Аргентина жамоаси ярим ҳимоячиси (6). 33. Англиянинг ярим ҳимоя чизигида ўйновчиларидан бири (6). 34. Дания жамоаси ҳужумчиси (8). 35. Жаҳон чемпионатларида ўзига хос ўйин кўрсатган африкалик кекса тўпурар (5). 36. Италиялик ҳимоячи (7). 37. Зайинддин Зидан жамоадоши (6). 38. Польша терма жамоаси дарвозабони (5). 39. Камерунлик ҳимоячи (5). 40. Аргентина терма жамоаси ярим ҳимоячиси (5). 41. Португалия жамоаси ҳужумчиси (5).

Фозилжон ОРИПОВ тузди.

1989 йилда Оҳангарон туманидаги 33-ўрта мактаб томонидан Низамова Ойдин Эргашевна номига берилган Б № 760341 рақамли аттестат йўқолганлиги сабабли БЕ-КОР ҚИЛИНАДИ.

“Маърифат” газетаси таҳририяти жамоаси матбаа ва нашрият фахрийси, газета таҳририяти ҳаммаслаги Исроил Шогломовга опаси
Минаварнисо ШОМУ-РОВАНИНГ
вафоти муносабати билан таъзия изҳор қилади.

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий Университети ректорати, касаба уюшма кўмитаси ва география факультети жамоаси “География ўқитиш методикаси” кафедраси доценти Асомиддин Зайнутдиновга умр йўлдоши
Зарофат ЗАЙНУТДИНОВА-НИНГ
бевакт вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий Университети ректорати, касаба уюшма кўмитаси ва география факультети жамоаси “География ўқитиш методикаси” кафедраси профессори Хурбой Ваҳобовга волидаи муҳтарамаси
Чўлпоной ая МАЖИДОВАНИНГ
бевакт вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Т.Н.Қори Ниёзий номидаги Ўзбекистон Педагогика фанлари илмий тадқиқот институти жамоаси институт катта илмий ходими, филология фанлари доктори Рауф Сайфуллаевга турмуш ўртоғи, филология фанлари номзоди, доцент
Фароғат УБАЕВАНИНГ
вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор қилади.

Ma'rifat

ТАБСИС
ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги,
Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий Кўмитаси.

Бош муҳаррир:
Ҳалим САЙДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БҮРИБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Шукр ЖОНБОВ, Фахриддин КАРИМОВ (масъул котиб), Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ, Усмонали МУСАЕВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Хулқар ТҶИМАНОВА, Нурлан УСМОНОВ, Саъдулла ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Газета Ўзбекистон Республикаси
Давлат Матбуот Кўмитасида
№ 20 рақам билан 12 июнь
1998 йил рўйхатга олинган.

ИНДЕКС: 149, 150. Г-529.
Тиражи 32918 Г. 1 2 3 4 5 6
Ҳажми 4 босма табоқ.
Офсет усулида босилган,
қоғоз бичими А-3

Навбатчи муҳаррир:
Аҳмад ОТАБОВ
Навбатчи:
Баҳодир ЖОВЛИЕВ.

«Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент,
Матбуотчилар кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—136-56-42, хатлар, мактабга ва мактабдан ташқари таълим янгилари бўлими —136-54-23, умумий ўрта таълим янгилари бўлими, касбга йўналтириш ва ўрта махсус таълим янгилари бўлими — 136-54-03, олий таълим янгилари бўлими, реклама ва тарғиб бўлими — 136-55-58.

Газета материаллари
«Ma'rifat Madadkor» нашриётида
терилди. Pentium компьютерида
Лилия БИНАШЕВА
ва Малюхат ТОШОВА
саҳифаллади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа
акционерлик компанияси
босмаҳонаси.

Корхона манзили: «Буюк Турон»
кўчаси 41-уй

Босишга тошириш вақти—20.00.
Тоширилди — 20.00